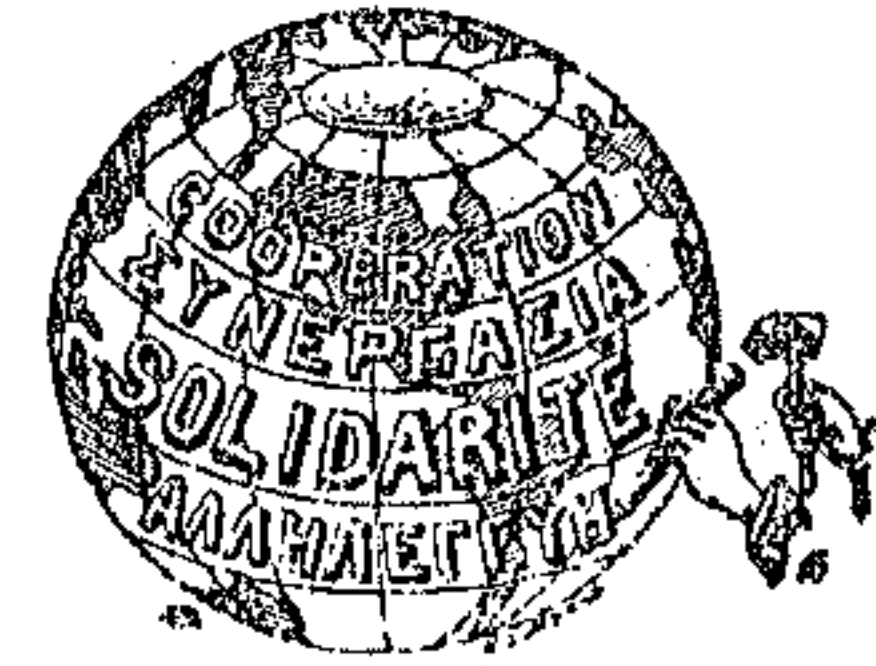

ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΜΕΤΑ ΝΑΥΤΙΚΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ

ΕΤΟΣ Β'
ΙΟΥΝΙΟΣ

ΑΡΙΘ. 20
1920

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ : Ι. Α. ΣΠΕΤΣΙΩΤΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ε. Ι. ΤΣΟΥΔΕΡΟΥ.— 'Η νέα Ούγγαρία από Οικονομικής απόψεως.	Σελ. 523
Γ'. ΧΑΡΙΤΑΚΗ.— Σκέψεις επί της 'Εθνοσυνελεύσεως 'Η κοινωνική πρόνοια εν τῷ Συντάγματι.	512
Α. ΠΕΤΑΛΑ.— 'Ο νέος νόμος τῆς 11 'Απριλίου 1918 περί τραπεζικῆς ἐπιταγῆς. >	556
Π. ΡΕΔΙΑΔΗ.— Ζήτημα τῆς νέας δημοσιοποιίας. 'Η ὀργάνωσις τῶν συντάξεων. >	561
Μ. ΚΕΦΑΛΟΓΙΑΝΝΗ.— 'Εν βλέμμα ἐπὶ τοῦ φόρου τῆς καθαρᾶς προσόδου. . . >	574

ΠΩΛΕΙΤΑΙ ΕΙΣ ΟΛΑ ΤΑ ΚΕΝΤΡΙΚΑ ΚΙΟΣΚΙΑ & ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ
ΕΚΑΣΤΟΝ ΤΕΥΧΟΣ ΔΡ. 2,50
ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ & ΓΡΑΦΕΙΑ ΝΙΚΗΣ 28 ΑΘΗΝΑΙ

Παρακαλοῦνται θερμῶς οἱ κ. κ. συνδρομηταὶ οἱ καθύστε-
ρουσ'τες τὴν συνδρομὴν τῶν νῶν ἀπεύσασιν ἢ ἀποστέλλωσιν αὐτήν.

ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΜΕΤΑ ΝΑΥΤΙΚΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ

Ἐκδομένη προσωρινῶς ἕκαστος μηνὸς εἰς 90-150 σελίδας

ΕΠΙΤΙΜΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ CHARLES GIDE

Καθηγητῆς τῆς Πολιτικῆς καὶ Κοινωνικῆς Οἰκονομίας
ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῶν Παρισίων

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ **Ι. Α. ΣΠΕΤΣΙΩΤΗΣ**

Δικηγόρος Διπλωματούχος Διοικ. καὶ Οἰκονομολογικῶν Σπουδῶν
τοῦ Πανεπιστημίου τῶν Παρισίων

Ἔτησι συνδρομὴ δρ. 25.—Ἐπαρχιῶν δρ. 27.

Ἐξωτερικοῦ δρ., 30. Ἐξάμηνος δρ. 15.

Ἐκαστον τεύχος δρ. 2.50

ΓΡΑΦΕΙΑ: Ὁδὸς Νίκης ἀριθ. 28.

ΣΗΜ.—Τὸ «Μέλλον» ἀποβλέπων ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν δημιουργίαν κινήσεως ἐπιστημονικῶν ἰδεῶν ἐν Ἑλλάδι, δὲν δημοσιεύει ἀρῶρα ἀφιστάμενα τοῦ ἐπιστημονικοῦ ἐπιπέδου ἢ ἀπορρέοντα ἐκ κομματικοῦ ἀνταγωνισμοῦ. Οἱ συγγραφεῖς τῶν διαφόρων ἀρθρῶν φέρουσι τὴν εὐθύνην τῶν ἐν αὐτοῖς διατυπωμένων γνωμῶν.

Ι. Α. ΣΠΕΤΣΙΩΤΟΥ:

Η ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΝΑΥΤΙΛΙΑ & ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ

Μετὰ προλόγου ἐκ τῶν γνωμῶν περὶ τῆς ἐμπορικῆς Ναυτιλίας τῶν κ.κ. Ch. Gide, Ch. Lyon-Caen, P. de Rousiers κλπ. δρ. 250

ΜΕΛΕΤΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΙΚΑ₁

Μέρος I. Ναυτιλιακὰ ζητήματα. II. Σύγχρονα ζητήματα. Ἐκαστον τεύχος δρ. 2.—

ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΜΕΤΑ ΝΑΥΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

Η ΝΕΑ ΟΥΓΓΑΡΙΑ

ΑΠΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΠΟΨΕΩΣ

Τὰ ἐπίμονα παράπονα τῶν Οὔγγρων ἐναντιον τοῦ σχεδίου τῆς Συνθήκης τῆς Βιρζίνης, ἡ ἐφαρμογὴ τῆς ὁποίας ὡς διακηρύττουσι θὰ τοὺς ὠθήσῃ εἰς πλήρη οἰκονομικὸν ὀλεθρον, ὡς καὶ ἡ ἐπιθυμία νὰ γνωρίσω τὸν τρόπον μὲν ἐγέννησε τὴν ἰδέαν νὰ μελετήσω τὴν πρὸ καὶ τὴν μετὰ τὸν πόλεμον οἰκονομικὴν Οὔγγαριαν.

Ἔργον μᾶλλον εὐχερὲς ὡς πρὸς τὴν πρώτην καθ' ὅσον εὗρηκα πλουσίαν βιβλιογραφίαν καὶ τελειοτάτας στατιστικὰς ἐπίσης δὲ διάφορα ἐπίσημα δημοσιεύματα τῶν Ἐπουργείων, ἅτινα ὀρθότατα εἶναι γραμμένα εἰς ξένας γλώσσας (οἱ Οὔγγροι εἶχον κατανοήσῃ ὅτι τὰ δημοσιεύματα αὐτὰ δὲν θὰ ἐχρησίμευον πολὺ ἐὰν ἐγράφοντο μόνον εἰς τὴν Οὔγγρικὴν γλῶσσαν ὅχι διαδεδομένην εἰς τὸ ἐξωτερικόν).

Τὸ ἐπιχειρημα ἐν ταῦτοις ὑπῆρξεν πολὺ δυσχερέστερον ἀφ' ὅτι τὸ ἐπίστευα, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὸν προσδιορισμὸν τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως τῆς χώρας αὐτῆς μετὰ τὸν πόλεμον. Ἐκτὸς τοῦ ὅτι δὲν ὑπάρχει ἀκόμη ἐπίσημος καθορισμὸς τῶν συνόρων, ἐξ οὗ γεννῶνται ἐκ μέρους τῶν Οὔγγρικῶν ὑπηρεσιῶν πολλαὶ εὐλογοὶ ἐπιφυλάξεις, εἶναι προσέτι ἀληθὲς ὅτι εἶναι δύσκολον νὰ εὗρεθῶν, τὴν ἐκτεταμένην τῆς ἀνακωχῆς, ὅλα ἐκεῖνα τὰ στοιχεῖα ἅτινα θὰ διευκόλυνον τὴν μελέτην μου ταύτην.

Ἐν ταῦτοις ὀφείλομεν νὰ μὴ ἀποκρύψωμεν ὅτι ἐν τῇ προσπάθειᾳ μας ταύτῃ εὐρέθημεν συχνὰ πρὸ τῆς ἀδικαιολογήτου καχυποψίας τῶν ὑπηρεσιῶν εἰς ἃς ἀπηυθύνθημεν ζητοῦντες πληροφορίας.

Δὲν γνωρίζομεν ποίους κινδύνους διαβλέποντες ἐν τῇ ἀποσθῇ μας ἐφθάσαν εἰς τὸ νὰ μᾶς παρεμβάλουν παντὸς εἴδους δυσκολίας πολλάκις καὶ διὰ τὰς πληροφορίες ἐκεῖνας τὰς ὁποίας ἠδυνάμεθα νὰ εὗρωμεν

έντύπους εἰς τὰς Οὐγγρικὰς στατιστικὰς ἢ ὑπομνήματα.

Θὰ ἡδύνατό τις νὰ ὑποθέσῃ ὅτι ἐφοβοῦντο τὴν σαφήνειαν καὶ φιλαλήθειαν τῶν ἀριθμῶν.

Τὰς δυσχερείας ταύτας κατορθώσαμεν νὰ κατανικήσωμεν ἐν μέρει χάρις εἰς τὴν ἐπέμβασιν φίλων, οὓς εὐγνωμονοῦμεν ἐπὶ τούτῳ, οὗτοι δὲ συνεκεντρώσαμεν ἐνδιαφερούσας σημειώσεις τὰς ὁποίας ἐλάβομεν ἀπὸ βιβλία, χάρτας, ὑπομνήματα, στατιστικὰς ἐπισήμους καὶ ἡμεπισήμους (1) τὰς σημειώσεις αὐτὰς δὲν ἐνομίσαμεν ὅτι ἔπρεπε νὰ κρατήσωμεν μόνον διὰ τὸν ἑαυτὸν μας.

Εἰς ἐποχὴν καθ' ἣν ὀλόκληρος ἡ Νέα Εὐρώπη εὕρεται ἐν κρίσει ἢ σπουδῇ τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως τῶν λαῶν αὐτῆς, ὁποία ἐμφανίζεται μετὰ τὴν Εἰρήνην, μᾶς ἐφάνη ὅτι θὰ ἦτο συμβολὴ χρησιμὸς ἐν τῇ ἐρεύνη τῶν μέτρων πρὸς ἀποσόβησιν τῶν ἐκ τῆς κρίσεως κινδύνων. Ἐκεῖνος ὅστις γνωρίζει πόθεν δύναται νὰ λάβῃ καὶ ποῦ πρέπει νὰ δώσῃ, εἶναι εἰς θέσιν νὰ ἀντιμετωπίσῃ τελεσφόρως τὰς δυσκολίας μιᾶς κρίσεως, ἡ ὁποία ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει εἶναι προωρισμένη νὰ παρασύρῃ τὰ πάντα. Ὁδηγούμενοι ἀπὸ τὴν σκέψιν αὐτὴν συνεκεντρώσαμεν τὰς σημειώσεις μας ἐν ταῖς κατωτέρω σελίσι, ἐν αἷς προσεπαθήσαμεν νὰ τηρήσωμεν τὴν ἀπαιτουμένην ἐπιστημονικὴν ἀμεροληψίαν.

Διὰ τὰς ἀτελείας τῶν πληροφοριῶν μας δὲν εἴμεθα ἡμεῖς οἱ μόνοι ὑπεύθυνοι ἀλλ' οὕτε καὶ οἱ μόνοι οἱ ὁποῖοι θὰ μετανοήσωμεν δι' αὐτὰς.

*
* *

Ἡ προπολεμικὴ Οὐγγαρία τὸ κέντρον τῆς ὁποίας ἀποτελεῖ ἀπέραντον πεδιάδα περιλειομένην ἡμικυκλικῶς ἀπὸ τὰ Καρπάθια καὶ τὰς Δαλματικὰς Ἀλπεις εἶχεν ἔκτασιν 300.000 τ. χ. ἐκ τῶν ὁποίων

1 René Gonnard «La Hongrie au XXe siècle». (Paris 1908 A. Colin).

P. de Vayst «L'enseignement agricole et ses méthodes» (Bruxelles 1909).

Dr Gustave de Ladis «aperçu de la législation économique et administrative de l'agriculture Hongroise» (Budapest 1910 st. Pallas).

Louis Loczy «La Hongrie géographique, économique et sociale» (Budapest 1919).

Dr Ladislav de Buday «L'unité économique de la Hongrie» (Budapest 1919).

François de Hoinrich «La Hongrie économique en cartes» (Budapest 1919 publ. officielle).

H. Böckl, Z. Lázár «Mining industry» (Budapest 1920 Pfeifer).

Royal Hungarian ministry of agriculture «Rural Credit and Cooperations in Hungary» (Budapest 1913).

οἱ Οὐγγροὶ ἀφαιροῦσιν 42.541 τ. χ. ἀνήκοντα εἰς τὴν Κροατίαν καὶ Σλοβενίαν, ὥστε κατ' αὐτούς, τὰ ἀπομένοντα 232.870 τ. χ. μὲ 18.265.000 κατοίκους ἀποτελοῦν τὴν Ἐθνικὴν γῆν των, τὴν ἀκεραιότητα τῆς ὁποίας ἀξιοῦσιν.

Ἡ πρὸς τοῦτο ἐπιχειρηματολογία των, μὴ ἐστρημένη ἐνδιαφέροντος, ἀφίνουσα ἐνίστη σκεπτικὸν τὸν ἀναγνώστην, δὲν ἠδυνήθη ἐν τούτοις νὰ κατισχύσῃ τοῦ δόγματος τῆς ἀπελευθερώσεως τῶν μικρῶν λαῶν.

Ἡ ἀνασύστασις τῆς ἀνεξαρτήτου Τσεχοσλοβακίας καὶ ἡ ἀπελευθέρωσις τῶν Ρουμάνων καὶ Σλαύων οἱ ὁποῖοι ἐδούλευον εἰς τὸ τέως Οὐγγρικὸν βασίλειον, ἐπέφερε ὡς ἀποτέλεσμα ὥστε ἡ Ν. Οὐγγαρία ἡ διαγραφομένη εἰς τὴν Συνθήκην τῆς Εἰρήνης νὰ ἔχῃ πληθυσμὸν 8 περίπου ἑκατομμύρια ἐπὶ ἐκτάσεως 87.000 τ. χ. ἢτοι 92 κατοίκους κατὰ τ. χ. ἀπέναντι 64, 5 πρὸ τοῦ πολέμου.

Αἱ ἀποφάσεις αὐταὶ κρίνονται ὑπὸ τῶν Οὐγγρῶν, ὡς ἄδικοι, μολοντί ἡ ἀπογραφή τοῦ 1910 κατανέμει τὸν πληθυσμὸν τῆς Οὐγγαρίας κατ' ἐθνικότητα ὡς ἑξῆς :

Οὐγγροὶ	9.944.000	ἢτοι τὰ	54,50)ο
Ρουμάνιοι	2.948.000	»	» 16,10)ο
Σλοβάκοι	1.946.000	»	» 10,70)ο
Γερμανοὶ	1.903.000	»	» 10,40)ο
Σέρβοι	461.516	»	» 2,50)ο
Ρουθῆνοι	464.000	»	» 2,50)ο
Κροάται	194.808	»	» 1,10)ο
Διάφοροι	401.412	»	» 2,20)ο

Χωρὶς νὰ θέλω καὶ νὰ μειώσω τὴν ἀκρίβειαν τῆς στατιστικῆς γενομένης ἐν τούτοις ὑπὸ ὑπηρεσίας διατεθειμένης συμπαθέστερον πρὸς τὴν Οὐγγρικὴν ἰδέαν— αἱ ἀνωτέρω ἀναλογίαι δὲν εἶναι τὸ ἰσχυρότερον ἐπιχείρημα ὅπερ τῆς ἀκεραιότητος τοῦ Παλαιοῦ Βασιλείου. Ἡ προσέγγισις τῶν ἀριθμῶν τῶν κατοίκων τοῦ Νέου Βασιλείου πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν Οὐγγρῶν τῆς στατιστικῆς τοῦ 1910 δὲν ἀφίσταται κατὰ πολὺ. Ἡ διαφορὰ θὰ ἀποτελέσῃ τὴν Οὐγγρικὴν μειονοψηφίαν τῶν Νέων Κρατῶν, εἰς τινὰς μεγάλας πόλεις τῶν ὁποίων ὑπάρχει συμπαγῆς Οὐγγρικὸς Πληθυσμὸς.

Ἐπαγγελματικῶς ὁ προπολεμικὸς πληθυσμὸς τῆς χώρας συνέκειτο κατὰ τὰ τὰ 62,40)ο ἀπὸ γεωργούς, 18,20)ο ἀπὸ βιομηχάνους, μεταλλορύχους καὶ μεταλλουργούς, τὰ 6,90)ο ἀπὸ ἐμπόρους καὶ τραπεζιτικούς, τὰ 40)ο ἀπὸ δημοσίους ὑπαλλήλους, τὰ 4,70)ο ἀπὸ ὑπηρέτας καὶ ἡμερομισθίους καὶ κατὰ τὸ ὑπόλοιπον ἀπὸ διαφόρους ἐπάγγελματίας.

Κατὰ τὰς στατιστικὰς ὁ ἀγροτικὸς πληθυσμὸς τῆς ἐμειώθη κατὰ

τὰ τελευταῖα ἔτη διότι πρὸ μιᾶς εἰκοσαετίας ἦτο 700)ο. Ἀντιθέτως ἡ ἀναλογία τῶν βιομηχάνων, ἐμπόρων καὶ ὑπαλλήλων συγκοινωνίας ἀνῆλθεν ἀπὸ 170)ο εἰς 25,10)ο τοῦ ὅλου πληθυσμοῦ. Ἐκ τοῦ συνόλου τούτου 16.685.000 ἦσαν ἡλικίας ἀνω τῶν 6 ἐτῶν μεταξὺ τῶν ὁποίων 88,70)ο ἐγνώριζον γραφὴν καὶ ἀνάγνωσιν.

Κατὰ τὸ 1880 ἡ ἀναλογία τῶν ἐγγραμμάτων δὲν ἦτο παρὰ 43,50)ο. Ἡ διαφορὰ καταδεικνύει τὰ εὐεργετικὰ ἀπατελέσματα τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ τῶν συστήματος, οὗτινος αἱ βάσεις ἐτέθησαν διὰ τοῦ Νόμου τοῦ ἔτους 1863, μέχρι τοῦ ὁποίου δὲν ὑπῆρχον ἐν Οὐγγαρίᾳ πρωτοβάθμια σχολεῖα τοῦ Κράτους. Ὁ Νόμος αὐτὸς ἐπιτρέπει, θεωρητικῶς τοῦλάχιστον, εἰς πάντα τρίτον, ἴδρυμα ἢ ἰδιώτην, ἔχοντα τὰ γραμματικὰ προσόντα καὶ τὰ χρηματικὰ μέσα νὰ ἰδρύσῃ πρωτοβάθμιον σχολεῖον. Ἡ γλῶσσα τῆς διδασκαλίας ἐν τοῖς ἐν λόγῳ σχολείοις, ἐξορτάται ἀπὸ τὴν θέλησιν καὶ ἐκλογὴν τοῦ ἰδρυτοῦ. Ἐν τοῖς σχολείοις τοῦ Κράτους ἡ γλῶσσα τῆς διδασκαλίας ὑποχρεωτικῶς εἶναι ἡ Οὐγγρική, ἡ ὁποία διδάσκεται καὶ εἰς τὰ σχολεῖα ἐν οἷς ἡ ἐκπαίδευσις δὲν γίνεται εἰς τὴν Οὐγγρικήν.

Εἶναι ἀναμφισβήτητον τὸ φιλελεύθερον τῶν ἐν λόγῳ διατάξεων, τῶν ὁποίων ἐν τούτοις ὁ τρόπος τῆς ἐφαρμογῆς δύναται νὰ μᾶς ἀφήσῃ σκεπτικούς, ὅταν ἀποβλέψωμεν εἰς τὴν κατ' ἐθνικότητος ἀναλογίαν τῶν ἐγγραμμάτων, ἣν οἱ Οὐγγροὶ θέλουσι νὰ ἀποδώσωσι εἰς ἄλλους λόγους, τῆς κατωτέρας, ὡς λέγουσιν, διανοητικῆς καταστάσεως τῶν μὴ Οὐγγρων καὶ ὄχι εἰς τὰς δυσχερείας τὰς ὁποίας συνήντων ὑπὸ τὴν Οὐγγρικήν διοίκησιν τὰ σχολεῖα τῶν ἄλλων ἐθνικοτήτων.

Ἴδου ποῖα ἡ κατ' ἐθνικότητος ἀναλογία τῶν ἀγραμμάτων τῆς Οὐγγαρίας κατὰ τὸ 1910: 20,7 ο)ο ἐκ τῶν Οὐγγρων, 17,7 ο)ο ἐκ τῶν Γερμανῶν, 28 ο)ο ἐκ τῶν Κροατῶν, 30,3 ο)ο ἐκ τῶν Σλοβένων, 40,2 ο)ο ἐκ τῶν Σέρβων, 66,9 ο)ο ἐκ τῶν Ρουμάνων καὶ 72,9 ο)ο ἐκ τῶν Ρουθίνων.

Ἄς μᾶς ἐπιτραπῇ ἤδη κατὰ παρέκβασιν τοῦ κυρίου θέματος τῆς παρουσίας ἐκθέσεως νὰ δώσωμεν σύντομον εἰκόνα τῆς ἐκπαιδευτικῆς καὶ σχολικῆς κινήσεως τῆς χώρας.

Κατὰ τὸ 1913 ὁ ἀριθμὸς τῶν πρωτοβαθμίων σχολείων ἦτο 16.861 ἐξ ὧν 3.296 ἀνῆκον εἰς τὸ Κράτος, 11.909 εἰς τὰς διαφόρους Ἐκκλησίας, 1.410 εἰς τοὺς Δήμους, καὶ 246 εἰς ἰδιώτας. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν αὐτοῖς διδασκόντων ἦτο 34.574 καὶ ὁ τῶν μαθητῶν 2.834.889. Ἡ ἐτησία δαπάνη δι' αὐτὰ τοῦ Κράτους ἦτο 25.896.994 Κ. πλὴν τῶν χορηγήσεων εἰς τὰ μὴ Κρατικὰ σχολεῖα τὰ ὁποῖα ἀνήρχοντο εἰς 20.972.560 Κ. Ἡ ὑποχρεωτικὴ ἐκπαίδευσις ἀρχεται ἀπὸ τὸ 6 ἔτος τῆς ἡλικίας καὶ λήγει τὸ 15 καὶ εἶναι ἐξαετής, συμπληρουμένη προσέτι διὰ

τριετοῦς ἐπὶ πλέον διδασκαλίας καθ' ἣν γίνονται σειρὰ μαθημάτων ἐπαναλήψεως. Ἡ συμπληρωματικὴ αὕτη ἐκπαίδευσις διὰ νὰ τέκνῃ τῶν ἀγροτῶν ἔχει σχέσιν μὲ τὴν γεωργίαν καὶ μάλιστα μὲ τὸ εἶδος αὐτῆς τὸ ὁποῖον ἐπικρατεῖ εἰς τὴν ἐπαρχίαν τοῦ διδασκομένου. Τὰ πλεῖστα τῶν σχολείων τούτων ἔχουν ὡς παράρτημα πρότυπον ἀγροτικὸν κτῆμα (ferme—modèle).

Διὰ τοὺς μαθητὰς οἱ ὁποῖοι δὲν προτίθενται μετὰ τὴν πρωτοβάθμιον ἐκπαίδευσιν νὰ ἀκολουθήσωσιν μαθήματα ἀνωτέρου βαθμοῦ, οἱ ὁποῖοι ἐν τούτοις ἐπιθυμοῦσι νὰ λάβωσι ἐκπαίδευσιν εὐρυτέραν, ὑπάρχουν τὰ ἀνώτερα πρωτοβάθμια σχολεῖα (écoles primaires supérieures) ἀρρένων 186 καὶ θηλέων 312. Οἱ μαθηταὶ γίνονται δεκτοὶ ἐν αὐτοῖς μετὰ τὸ τέταρτον ἔτος τῆς στοιχειώδους ἐκπαίδευσέως. Τὸ διδάσκον προσωπικὸν (4.347 διδάσκαλοι κατὰ τὸ 1913) μορφοῦται ἐπὶ τριετίαν ἐν εἰδικαῖς σχολαῖς ὅπου γίνονται δεκτοὶ πτυχιούχοι δημοδιδάσκαλοι ἢ τελειόφοιτοι Γυμνασίων μετ' αὐστηρὰν ἐξέτασιν.

Ἐνδιαφέροντες εἶναι οἱ Σύλλογοι τοὺς ὁποίους οἱ μαθηταὶ οἱ περατώσαντες τὰ πρωτοβάθμια μαθήματά των συγκροτοῦσι. Οἱ Σύλλογοι ο἗τοι διευθυνόμενοι ὑπὸ τῶν διδασκάλων ἔχουν σκοπὸν τὴν μετασχολικὴν ἐκπαίδευσιν· ἐπὶ τούτῳ πλὴν τῶν ἄλλων μέσων δημιουργοῦσι μικρὰς βιβλιοθήκας, εἰς τὸν σχηματισμὸν τῶν ὁποίων ἔρχεται ἐπὶ κούρον τὸ Κράτος. Ὅτε πρὸ ὀλίγων ἐτῶν εἰσήχθη τὸ σύστημα τοῦτο τῶν βιβλιοθηκῶν 2.196 ἐξ αὐτῶν ἔλαβον παρὰ τοῦ Κράτους 200.000 τόμους. Εὐεργετικώτατα ἐξ ἄλλου εἶναι τὰ κοινωνικὰ ἀποτελέσματα τῶν Συλλόγων τούτων δι' ὧν διατηρεῖται καὶ συσφίγγεται πέραν τῶν σχολείων ἡ συμμαθητικὴ ἀλληλεγγύη, ἀναπτύσσεται δὲ τὸ πνεῦμα τῆς ἐν κοινῷ ἐργασίας πρὸς εὐκολωτέραν ἐπιτυχίαν γενικῶν καὶ προσωπικῶν σκοπῶν. Τὸ σύστημα αὐτὸ συναντιᾶται καὶ εἰς ἄλλα κράτη ὅπου οἱ παλαιοὶ μαθηταὶ τῶν σχολείων καὶ λυκείων συνάπτονται διὰ Συλλόγων ὧν ἡ ἐπίδρασις εἰς τὴν κοινωνικὴν σταδιοδρομίαν εἶναι ἐπωφελεστάτη.

Παράλληλως πρὸς τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν παιδῶν τὸ Ἐθνικὸν Συμβούλιον τῆς Δημοσίας ἐκπαίδευσέως ἐπιδιώκει τὴν μόρφωσιν τῶν ἀγραμμάτων θηλέων τῶν 15 ἐτῶν. Πρὸς τοῦτο ὁργανώνει μαθήματα εἰς τὰ ὁποῖα κατὰ τὰ τελευταῖα ταῦτα ἔτη 57.000 νέοι ἔμαθον νὰ γράφωσι καὶ ἀναγινώσκωσι.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν μέσῃν ἐκπαίδευσιν αὕτη ἐν Οὐγγαρίᾳ εἶναι ὀκταετής καὶ περιλαμβάνει ἀφ' ἑνὸς μὲν τὰ Γυμνάσια ἢ Λύκεια, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὰς Πρακτικὰς σχολὰς.

Οἱ μαθηταὶ οἱ περατώσαντες τὰς σπουδὰς των δύναται νὰ ἐγγραφῶσι εἰς οἰανδήποτε θέλουν Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου καὶ τῆς Πολυ-

τεχνικής Σχολής ἐνῶ οἱ ἐξερχόμενοι ἀπὸ Πρακτικῆς Σχολᾶς (ἐκτὸς ἐάν-
υποστώσι συμπληρωματικὴν ἐξέτασιν εἰς τὰ Λατινικὰ καὶ Ἑλληνικά),
δύνανται νὰ εἰσέλθωσι μόνον εἰς τὸ Πολυτεχνεῖον, εἰς τὰς Ἀνωτάτας
Σχολὰς τῶν Μεταλλείων, τῶν Δασῶν, τῆς Γεωργίας, καὶ εἰς τὴν Μα-
θηματικὴν Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου. Κατὰ τὸ 1913 ὑπῆρχον 215
δευτεροβάθμια Σχολαὶ ἀρρένων, ὧν 183 Γυμνάσια, 32 Πρακτικαὶ
Σχολαὶ ἀρρένων, (réelles) καὶ 35 Σχολαὶ θηλέων.

Χαρακτηριστικώτατη εἶναι ἡ μέριμνα τοῦ Οὐγγρικοῦ Νόμου διὰ
τὴν ποιότητα τοῦ διδάσκοντος προσωπικοῦ τῶν δευτεροβαθμίων σχο-
λείων. Διὰ νὰ διορισθῇ τις ἐν αὐτοῖς ὡς καθηγητῆς ὀφείλει νὰ εἶναι
κἀτοχος εἰδικοῦ διπλώματος, ἀπονεμομένου ὑπὸ ἀρμοδίας ἐπιτροπῆς
ἐξετάσεως καθηγητῶν. Τὸ διπλῶμα τοῦ διδάκτορος τῆς Φιλοσοφικῆς
Σχολῆς δὲν ἀρκεῖ οὔτε κἀν ἀπαιτεῖται διὰ τὰς καθηγητικὰς ἐξετάσεις,
διὰ τὰς ὁποίας ὁ ὑποψήφιος ὀφείλει νὰ ἔχη ἀκούσῃ ἐπὶ τετραετίαν
μαθήματα Πανεπιστημιακά, νὰ ἔχη ὑποστῇ τρεῖς ἐπιτυχεῖς ἐτησίας
ἐξετάσεις καὶ νὰ ἔχη διδάξῃ ἐπὶ ἔτος εἰς ἓν σχολεῖον. Σοφώταται δια-
τάξεις διὰ τὴν καλὴν ἐκπαίδευσιν ἢ ὁποία ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ἐπιλογὴν
τῶν διδασκόντων παρὰ τοῖς ὁποίοις πρέπει νὰ συναντᾶται ἡ μόρφωσις,
ἡ πεῖρα καὶ ἡ θέλησις νὰ διδάξωσι ἐν ἐπιγνώσει τῆς ἀποστολῆς των.

Καθόσον ἀφορᾷ τὴν ἀνωτάτην ἐκπαίδευσιν αὕτη ἡρίθμη τέσσαρα
Πανεπιστήμια. 1) Τῆς Βουδαπέστης 1635. 2) τοῦ Κολοζνάρ (Κλα-
διούπολις ἀνήκουσα ἤδη εἰς Ρουμανίαν) 1872 3) Pozsoni (Πρεσβούρ-
γον ἀνήκον ἤδη εἰς τοὺς Τσέχους) καὶ 4) Debrecen.

Τὰ δύο τελευταῖα εἶναι ἰδρυμένα νεώτατα.

Πλὴν τῶν νομικῶν Σχολῶν τῶν Πανεπιστημίων ὑπῆρχον ἐπίσης
καὶ δέκα διάφορα ἄλλα Σχολαὶ Νομικαὶ (Academies de droit) αὐ-
τινές ἦσαν ἰσόβαθοι πρὸς τὰς πρώτας μὲ μόνην τὴν διαφορὰν, ὅτι
δὲν ἀπένεμον τὸν τίτλον τοῦ Διδάκτορος.

Ἐν Βουδαπέστη ὑπάρχει ἐπὶ πλέον τὸ ἀριστα λειτουργοῦν *Πο-
λυτεχνικὸν Πανεπιστήμιον*, διὰ Μηχανικούς, Ἀρχιτέκτονας, Μηχα-
νογούους καὶ Μηχανικούς καὶ Χημικούς. Περὶ τῶν ἀνωτάτων Σχο-
λῶν, ἐμπορικῶν, δασικῶν, γεωργικῶν, μεταλλευτικῶν, καὶ ἄλλων Σχο-
λῶν τῆς Οὐγγαρίας αἱ ὁποῖαι συμπληροῦσι τὸ δίκτυον τῆς ἀνωτέρας
θεωρητικῆς καὶ πρακτικῆς ἐκπαίδευσως θὰ δώσωμεν ἐν τοῖς καθ' ἑ-
καστὰ παραγράφους σημειώσεις τινάς.

Ἡ Οὐγγαρία ἔχει ἐπίσης τὰ ἐξῆς ἐπιστημονικὰ κέντρα: α) τὴν
Ἀκαδημίαν τῶν Ἐπιστημῶν ὀργανομένην ἀπὸ τοῦ 1825 καὶ ἀνάλο-
γον πρὸς τὰς ἄλλαχού τοιαύτας, β) τὴν Ἐταιρείαν τῶν Φυσικῶν Ἐπι-
στημῶν, γ) τὸ Ἰνστιτούτον τῆς Γεωλογίας διὰ τὴν γεωλογικὴν ἐξερεῦ-
νησιν τοῦ τόπου. Προσέτι καὶ 25 ἄλλας ἐπιστημονικὰς Ἐταιρίας ἐ-

δρευούσας εἰς διαφόρους πόλεις, καθὼς καὶ πολυαριθμούς βιβλιοθή-
κας, ὧν 5 εὑρίσκονται ἐν Βουδαπέστη, καὶ 78 εἰς τὰς ἐπαρχίας, κα-
τέχουσαι περὶ νὰ 12 ἑκατομμύρια τόμους. Ἐννοεῖται ὅτι εἰς τὸν ἀνω-
τέρω ἀριθμὸν τῶν βιβλιοθηκῶν δὲν περιλαμβάνονται αἱ λαϊκαὶ βιβλιο-
θήκαι, αἱ περιοδεύουσαι δανειστικαὶ τοιαῦται, καθὼς 3.300 ἀγροτικαὶ
περιλαμβάνουσαι περὶ τὸ ἡμισυ ἑκατομμύριον τόμων, προωρισμέ-
ναι δὲ διὰ τὴν ἀγροτικὴν ἐκπαίδευσιν.

Τὰ Μουσεῖα τῆς γεωργίας, (ἐκτάκτου ἐνδιαφέροντος), τῆς βιομηχα-
νίας, τῆς γεωλογίας ὡς καὶ τὰ τῶν καλῶν τεχνῶν δύνανται νὰ συγκα-
ταλεχθῶσι μετὰ τῶν ἐκπαιδευτικῶν μέσων ἅτινα διαθέτει ὁ τόπος
οὗτος, ἐνῶ ταῦτοχρόνως διὰ τῶν ἐν λόγῳ Μουσείων οἱ ξένοι ἐπισκέ-
πται πληροφοροῦνται ταχέως καὶ κατὰ τρόπον ἀμέσως πρακτικὸν περὶ
τῶν καθ' ὅλου προόδων τῆς ἱστορίας τοῦ τόπου.

Ἐκτὸς τῶν μεγάλων τούτων Μουσείων τῆς Βουδαπέστης 87 ἄλ-
λα δευτερεύοντα ὑπάρχουν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις. Παρατηρεῖται ὅτι ἐνταῦ-
θα ἐφαρμόζεται ὡς πρὸς τὰς Σχολὰς, Μουσεῖα καὶ Βιβλιοθήκας ἡ ὀρ-
θὴ ἀρχὴ τῆς μὴ συγκεντρώσεως τῶν πάντων ἐν τῇ πρωτεύουσῃ.

Ἡ κατανομή των δημιουργεῖ οὕτω πλεῖστα πνευματικὰ κέντρα
ὅπου, ὑπὸ διάφορον περιβάλλον καὶ συνεπείας ἀναπτύσσεται ἡ δια-
νοουμένη τάξις, ἢ ὁποία εἶνε χρησιμώτερα ὅταν γνωρίζει καὶ βλέπει
ἐκ διαφόρων σημείων τὸν τόπον τὸν ὁποῖον πρόκειται νὰ ἐξυπηρετή-
σῃ καὶ προαγάγῃ.

Τοιαύτη ἐν γενικαῖς γραμμαῖς ἡ ἐκπαίδευσις καὶ ἡ ἐπιστημονικὴ
κίνησις τῆς Οὐγγαρίας ἢ ὁποία κατὰ τὸ 1914-1915 ἔδαπάνησε διὰ
τὴν ἐκπαίδευσιν τῆς 150.000.000 Κ. ἐνῶ κατὰ τὸ 1868 ἡ δαπάνη
τῆς δὲν ἦτο παρὰ 2.222.000 Κ. Τὸ δαπανηθὲν πρὸς τὸν σκοπὸν
τοῦτον ποσὸν ἦτο περίπου τὸ 100 τῶν ἐτησίων ταμικῶν δαπανῶν
τῆς ἀνερχομένων εἰς 1.780.1800.000 Κ. Ἡ μείρα τῶν ἀριθμῶν
τούτων μᾶς φέρει εἰς τὸ νὰ εἴπωμεν ὀλίγα τινὰ περὶ τοῦ Οὐγγρικοῦ
προϋπολογισμοῦ καίτοι σήμερον δὲν ἔχει παρὰ ἱστορικὴν ἀξίαν.

*
**

Ἴδου ποῖος ἦτο ὁ μέσος ὅρος τῶν δαπανῶν καὶ εἰσπράξεων τῆς
περιόδου 1896-1900. Δαπάναι τακτικαὶ 914.980.000 Κ., ἔκτακτοι
138.558 000 Κ., εἰσπράξεις τακτικαὶ 1.018.127.000 Κ., ἔκτακτοι
67.979.000 Κ. Ἐνῶ κατὰ τὸ 1913 ἔδαπάνησαν τακτικῶς 1.780.
180.000 Κ., ἐκτάκτως 538.338.000 Κ. Αἱ δὲ εἰσπράξεις αἱ τακτι-
καὶ ἀνῆλθον εἰς 1 839.436.000 αἱ δὲ ἔκτακτοι εἰς 707.365.000 Κ.
Οὕτω προκίπτει ἐκ μὲν τῆς πρώτης περιόδου περίσσειμα 32.5 ἑκα-

τομμυρίων Κ., ἐκ δὲ τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ 1918 232.2 ἑκατομμύρια.

Ἡ παραβολὴ τῶν ἀριθμῶν τούτων ἀποδεικνύει ποῖαι ὑπῆρξαν αἱ πρόοδοι τῶν δημοσίων οικονομικῶν τῆς Οὐγγαρίας ἐντὸς σχετικῶς ὀλίγου χρόνου, κατωτέρω δὲ ἐξετάζοντες τοὺς διαφόρους κλάδους τῆς ἐθνικῆς τῆς οἰκονομίας θὰ ἴδωμεν διὰ τίνος ἐπιστημονικῆς καὶ πρακτικῆς ἐργασίας ἐφθασεν εἰς τὴν ἐν λόγῳ δημοσιονομικὴν ἀκμὴν, ἧς ἐπιπρόσθετοι ἀποδείξεις ὑπάρχουν.

Πρῶτον. Τὰ κεφάλαια τὰ διατεθειμένα α) ὑπὸ Ἀνωρύμων Ἑταιρειῶν ἐδρευουσῶν ἐν Οὐγγαρίᾳ, εἰς Βιομηχανικάς, Μεταλλευτικάς καὶ Ἐμπορικάς Ἐπιχειρήσεις ἀνερχόμενα εἰς 4.286.000.000 Κ. ἐξ ὧν κατὰ τὸν Dr Ladislas de Buday 99,5 ο)ο ἀνήκουσι εἰς Ἑταιρείας Οὐγγρικὰς. β) ὑπὸ τῶν Τραπεζῶν, Ταμειυτηρίων καὶ πιστωτικῶν Ἑταιρειῶν (Crédit foncier) ἀνερχόμενα εἰς 1,4 δισεκατομμύρια ἐκ τῶν ὁποίων 9,3 ἑκατομμύρια ἀνήκουν εἰς Οὐγγρικὰ ἱδρύματα καὶ γ) ὑπὸ Πιστωτικῶν Συνεταιρισμῶν (coopératives de crédit) 395.000 Κ.

Δεύτερον. Ἡ ἔμπορικὴ κίνησις τῆς χώρας αὐτῆς. Κατὰ τὸ 1913 ἡ συνολικὴ ἀξία τῆς εἰσαγωγῆς καὶ ἐξαγωγῆς ἀνήλθε εἰς 3,980, ἑκατομμύρια Κ. Τὸ δὲ ποσὸν τοῦτο εἶναι σχεδὸν διπλάσιον ἐκείνου τοῦ τῆς τελευταίας εἰκοσαετίας, Ἐκ τούτων 2075,5 ἑκατομμύρια ἀνήκουν εἰς τὴν εἰσαγωγὴν, ὅθεν ἡ ἐξαγωγὴ ἦτο κατωτέρα κατὰ 170,5 ἑκατομμύρια Κ. Τὸ ἔλλειμμα τοῦτο ἦτο 136.000.000 κατὰ τὸ 1910 ἐνῶ κατὰ τὸ 1905 ἡ ἐξαγωγὴ ἦτο ἀνωτέρα κατὰ 34 ἑκατομμύρια. Τὰ 53,17 ο)ο τῆς ἐξαγωγῆς ἀντεπροσώπευον τὴν ἀξίαν γεωργικῶν καὶ δασικῶν προϊόντων, 2,01 ο)ο ἀξίαν τῶν προϊόντων τῶν μεταλλείων καὶ μεταλλουργείων καὶ τὰ 44,82 ο)ο τὰ βιομηχανικὰ προϊόντα. Μεταξὺ τῶν εἰδῶν τῆς ἐξαγωγῆς τὰ κυριώτερα ἦσαν σιτηρὰ (260 ἑκατομμύρια Κ.) ἄλευρον (261 ἑκατομμύρια Κ.) χοῖροι (128 ἑκατομμύρια Κ.), καὶ βόες (160 ἐκ. Κ.) Ἐπίσης ἡ ἐξαγωγὴ κριθῆς, σικάλως, ἀγελάδων, ταύρων, ἵππων, ἀραβοσίτου, ταγῆς καὶ τῶν προϊόντων τῆς κτηνοτροφίας ἠϋξάνεν οταθερῶς. Καθὼς ἡ ζάχαρις 68 ἑκατομ., τὰ τὰ ξύλλα 55 ἑκατομ., τὰ αὐγά 38 ἑκατομ., ὁ καπνὸς 22 ἑκατομ. ἦσαν εἶδη πρώτης τάξεως ἐξαγωγῆς. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν εἰσαγωγὴν 17,92 ο)ο αὐτῆς ἀντιπροσωπεύουν τὴν ἀξίαν τῶν γεωργικῶν καὶ τῶν δασικῶν προϊόντων, 10,78 ο)ο τὴν ἀξίαν τῶν προϊόντων τῶν Μεταλλείων καὶ Μεταλλουργείων, καὶ 71,30 ο)ο τῶν βιομηχανικῶν προϊόντων.

Ἡ ἔμπορικὴ αὕτη πρόοδος τῆς Οὐγγαρίας ὀφείλεται εἰς περισσότεράς αἰτίας μεταξὺ τῶν ὁποίων α) εἰς τὴν ἔμπορικὴν ἐκπαίδευσιν τοῦ τόπου ὅπου ὑπῆρχον 4 ἀνώτεροι καλῶς λειτουργοῦσαι ἔμπορικαὶ

σχολαί, καὶ 54 δευτεροβάθμιοι τοιαῦται. Ἐκ τούτων 20 ἀνήκον εἰς τὸ Κράτος αἱ δὲ λοιπαὶ εἰς Ἑταιρείας εἰς Δήμους καὶ εἰς Ἐκκλησίας. Ἐπὶ πλέον 58 ἐγκύκλια μαθήματα ἦσαν ὀργανωμένα ἔμπορικὰ διὰ χώρας, καὶ 108 σχολαὶ διὰ δαθητευσόμενους (apprentis) τοῦ ἔμπορίου. Διὰ τοὺς ὑποψηφίους καθηγητὰς τῶν ἔμπορικῶν σχολῶν ὑπάρχει εἰδικὴ προπαρασκευαστικὴ κρατικὴ σχολή.

β) Εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς Ἐμπορικῆς πίστεως. Κατὰ τὸ 1896 ὄπῃ ἦρχον ἐν Οὐγγαρίᾳ 281 Τράπεζαι καὶ 651 Ταμειυτήρια. Ἐν ᾧ κατὰ τὸ 1913 ὁ ἀριθμὸς τῶν Πιστωτικῶν ἱδρυμάτων ἦτο 6.062, ἐξ ὧν 2.035 Τράπεζαι καὶ Ταμειυτήρια, 4 Τράπεζαι κτηματικῆς πίστεως καὶ 4.023 Πιστωτικοὶ Συνεταιρισμοί. Τὰ ἱδρύματα ταῦτα διέθετον κεφάλαια 2.568.4 ἐκ. Κ. ὧν τὸ ἥμισυ 1.223.4 ἀνήκον εἰς τὰ ἐν Βουδαπέστη ἐδρευόμενα τοιαῦτα. Πλὴν τοῦ κεφαλαίου τῶν τούτου διέθετον καὶ 10.477.8 ἐκ. κεφάλαια ἐκ παρακαταθηκῶν τρίτων.

Μεταξὺ τῶν πιστωτικῶν Οὐγγρικῶν ἱδρυμάτων εἶναι λίαν ἐνδιαφέρον ὡς ἐκ τῆς μεγίστης ἀνακτύξεως αὐτοῦ, τὸ Ταχυδρομικὸν Ταμειυτήριον ὅπερ ἱδρύθη τὸ 1885. Τὰ κεφάλαιά του κατὰ τὸ 1913 ἦσαν μετρητὰ 112,5 ἐκ. Δ. εἰς λογαριασμοὺς καὶ συναλλάγματα. Τὸ ἱδρυμα αὐτὸ ἔχει καταστειλὸν μόνον ὁ κυριώτερος παράγων τῆς κυκλοφορίας τῶν συναλλαγμάτων ἀλλὰ καὶ τῶν συμψηφισμῶν.

Ἡ ἔμπορικὴ πρόοδος τῆς Οὐγγαρίας καὶ ἡ καθόλου δημοσιονομικὴ τῆς ἀκμὴ ὀφείλεται κυριώτατα εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς γεωργίας καὶ βιομηχανίας αὐτῆς καὶ εἰς τὸ φυσικὸν ὑπόγειον πλοῦτον τῆς εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς συγκοινωνίας τῆς περὶ ὧν θὰ ἀσχοληθῶμεν ἤδη κατωτέρω.

Θὰ προσπαθῶμεν ἐν τῷ μέτρῳ τοῦ δυνατοῦ ἀσχολούμενοι περὶ τῶν διαφόρων κλάδων τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας τῆς χώρας ταύτης νὰ δώσωμεν δι' ἀριθμῶν ἐξηκριβωμένην τὴν ε'κὸνα ἐκάστου τούτων ἐν σχέσει πρὸς ὅτι θὰ μείνη εἰς τὴν Νέαν Οὐγγαρίαν κατόπιν τῆς ἀπελευθερώσεως τῶν ὑπ' αὐτὴν γειτονικῶν λαῶν. Ἐκ τοῦ παραλληλισμοῦ τούτου θὰ δυνηθῶμεν νὰ φθάσωμεν εἰς τὰ ἐγγύτερον πρὸς τὴν ἀλήθειαν συμπεράσματα περὶ τοῦ μέλλοντος τὸ ὅποιον ἀναμένει τὴν Νέαν Οὐγγαρίαν.

Ἐξετάσωμεν ἐν πρώτοις τὴν γεωργικὴν παραγωγὴν τοῦ τόπου τούτου τοῦ λίαν ἐφόρου, πρὸ παντὸς ὡς ἐκ τῆς διαπλάσεως τοῦ ἐδάφους του, σχηματίζοντος εὐρυτάτας πεδιάδας διαρροεμένας ἀπὸ ποταμούς καὶ πλαισιουμέναις ἀπὸ ὄρη κατάφυτα μὲ πλουσιώτατα δάση. Τὴν ἐφορίαν ταύτην τοῦ ἐδάφους ὑπεβόηθησαν ἐξ ἄλλου καὶ αἱ προσπάθειαι τοῦ Κράτους διὰ τὴν πρόοδον τῆς γεωργίας.

Τὰ ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Γεωργίας ἐπὶ τούτῳ μεθοδικῶς καὶ

ἐπιμόνως ληφθέντα μέτρα εἶναι ἄξια εὐρυτέρας καὶ λεπτομερεστέρως σπουδῆς ἢ ὅποια διαφεύγει τὰ ὄρια τῆς παρούσης. Τὰ ἔργα ἰδίως τοῦ τῆς ἀποφράξεως τῶν ὑδάτων (endiguement) τῶν ποταμῶν, ἀτινα ἐξετελέσθησαν διὰ μεθόδων καθολοκληρίαν νέων ἀξίζουσαν χωριστῆς μνείας. Τὸ ἔδαφος τὸ ἀποφραχθὲν ἀνέρχεται εἰς 3.832.000 ἑκτάρια ὧν 1.127.000 ἐν τῇ πεδιάδι τοῦ Δουνάβεως καὶ 2.585.000 ἐν τῇ τοῦ Τισζα. Τὰ ἔργα ταῦτα, τὰ μεγαλειότερα ἐξ ὧν ἔχουν γέινει ἐν Εὐρώπῃ ἐξετελέσθησαν ὑπὸ 70 ἑταιρειῶν, αὐτονόμων ἐν τῷ κύκλῳ τῆς ἐνεργείας των, δαπανησασῶν μέχρι σήμερον 300 ἑκ. Κ. Ταῦτα, λέγει ὁ κ. Louis Loczy, «ἀποτελοῦν ἓνα ἀπὸ τὰ ὠραιότερα δημοσυργήματα τοῦ Οὐγγρικοῦ ἔθνους καὶ τὸ θέτουσι εἰς τὸ ὕψος μᾶς νέας κατακτήσεως τοῦ ἔθνικοῦ ἔδαφους». Εἰς τὰς ὀρεινὰς ἐπαρχίας ἐξ ἄλλου ἐγένοντο ἐπὶ τῇ βάσει σχεδίου τεθέντος ἐν ἐφαρμογῇ ἀπὸ 40 ἐτῶν, ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν Μηχανικῶν τοῦ Κράτους, ἔργασιαι κανονισμοῦ τῶν ρεόντων ὑδάτων καὶ τῶν χειμάρρων. Οὕτω ἐβελτιώθη ἑκτασις 855.811. ἑκταρίων μὲ δαπάνην 48 ἑκ. Κ. Ἀποξηράνσεις λιμνῶν καὶ τελμάτων ἐγένοντο ἐπὶ ἑκτάσεως 23.550 ἑκταρίων ἐνῶ τὰ ἐκτελεσθέντα ἔργα ὑδρέσεως (irrigation) ἐφημερίσθησαν ἐπὶ 14.700 ἑκταρίων.

Εὐρυτάτη εἶναι ἐπίσης ἡ διάδοσις τῶν γεωργικῶν μηχανῶν, τῶν χημικῶν λιπασμάτων καὶ ὅλων τῶν νεωτέρων μέσων τῆς καλλιέργειας, ἢ ὅποια γίνεται διὰ τῆς βοήθειας τῶν διαφόρων Κρατικῶν ἰδρυμάτων, ἰδιαίτερα διὰ τῶν γεωργικῶν σταθμῶν τοῦ Κράτους καὶ τῶν Δήμων, ὅπου γίνονται παντὸς εἴδους δοκιμαὶ ἐπιστημονικῆς καλλιέργειας, καὶ τῶν Κρατικῶν μεγάλων κτημάτων ὅπου γίνονται ὑποδειγματικαὶ καλλιέργειαι καὶ ἐν μεγάλῳ κλίμακι ἀνατροφή ἵππων ζῶων, χοίρων κ.τ.λ. Ἐπὶ πλέον τὸ Κράτος διαθέτει περιοδεύοντας γεωπόνους οἱ ὅποιοι διὰ καταλλήλων διαλέξεων καὶ πρακτικῆς διδασκαλίας ὑποδεικνύουσι εἰς τοὺς γεωργοὺς τὰς νεωτέρας προόδους.

Πλεῖστα δ' ἄλλα μέσα ἔχουν τεθεῖ ἐν χρήσει διὰ τὴν κατὰ πρακτικὸν τρόπον ἄμεσον βελτίωσιν τῆς καλλιέργειας ἐπὶ τούτῳ δ' ὑπάρχουν εἰδικαὶ ὑπηρεσίαι: *commissariat*), ἐκτὸς ἄλλων ὑπηρεσιῶν αἱ ὅποια παρέχουν δωρεὰν συμβουλὰς καὶ δικαστικὴν ὑποστήριξιν εἰς τοὺς καλλιεργητὰς διὰ τὰς ἀγροτικὰς των ὑποθέσεις. Αἱ αὗται ὑπηρεσίαι φροντίζουσι διὰ παντὸς τρόπου νὰ ἀνιηώσουν τὴν πνευματικὴν κατάστασιν τοῦ χωρικοῦ καθιστῶντες εὐχάριστον τὴν ζωὴν του καὶ νὰ ἐνισχύσουν τὸ ὀργανικὸν του πνεῦμα. Τὸ Κράτος ἔχει ἐπὶ πλέον ὀργανώσει διὰ τοὺς χωρικοὺς εἰδικὰ μαθήματα ἀγροτικῆς οἰκιακῆς βιομηχανίας, ἐξ ἧς ἡ χώρα ὑπολογίζεται ὅτι ἐκέρδισε περὶ τὸ 1 ἑκατομύριον Κ., κατὰ τὸ 1913.

Ἐν τῇ καθ' ὅλου γεωργικῇ προόδῳ τῆς Οὐγγαρίας ἡ γεωργικῆς τῆς ἐκπαίδευσιν κατέχει πρωτεύουσαν θέσιν. Τὸ σύστημα τῆς ἀγροτικῆς ἐκπαιδεύσεώς της θὰ ἤξιζεν λεπτομεροῦς ἀναλύσεως, ὅπερ δὲν ἀποκλείεται νὰ γίνῃ βραδύτερον ἐν ἄλλῃ, ἐκθέσει. Ἐν τῇ παρούσῃ περιοριζόμεθα εἰς τὸ νὰ κατονομάσωμεν ἀπλῶς τὰς κυριωτέρας γεωργικὰς σχολὰς καὶ ἀγρονομικὰ ἰδρύματα. Ἐν Οὐγγαρίᾳ ὑπῆρχον 5 Γεωργικαὶ Ἀκαδημίαι. Ἀνά μία ἀνωτάτη σχολὴ τῆς Ἰατρικῆς καὶ Δασοκομίας. Μία σχολὴ καλλιέργειας ὀπωροφόρων δένδρων, 19 Κρατικαὶ σχολαὶ γεωργίας, (1 τοιαύτη δημοτικὴ καὶ 4 ἰδιωτικαὶ), 8 Σχολαὶ διὰ τὴν οἰνοποιίαν, 1 διὰ τοὺς ὑδρονόμους (*maîtres d'eau*) ἐπίσης δὲ ἀνὰ μία διὰ τοὺς βοηθοὺς τῶν καλλιεργητῶν ὀπωροφόρων δένδρων, διὰ τοὺς ἐργάτας τοῦ αὐτοῦ κλάδου, διὰ τοὺς δασοφύλακας, καὶ 1 εἰδικὴ σχολὴ θηλέων Οἰκοκυρικῆς.

Διὰ τὴν μελέτην τῶν μετεωρολογικῶν καὶ κλιματολογικῶν συνθηκῶν τῆς Οὐγγαρίας, τὸ μέσον τῆς βελτιώσεως τοῦ ἔδαφους αὐτῆς καὶ τοῦ τρόπου τῆς προόδου τῶν διαφόρων κλάδων τῆς γεωργίας ὑπάρχουν εἴκοσιν ἐν συνόλῳ ἰδρύματα καὶ δέκα ἄλλα ἔχουν σκοπὸν τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν συμφερόντων τῆς κτηνοτροφίας, καὶ ἄλλα εἰδικὰ διὰ τὴν οἰνοπαραγωγὴν καὶ τὴν καλλιέργειαν ὀπωροφόρων, τὴν δασοκομίαν, τὴν ἀλιεΐαν, τὴν μελισσοκομίαν κτλ.

Ἐξ ἄλλου δὲν πρέπει νὰ παραρῶν καὶ εἰς τῶν σπουδαίων συντελεστῶν τῆς γεωργικῆς προόδου τῆς Οὐγγαρίας, ἡ ἀγροτικὴ νομοθεσία αὐτῆς, ἰδιαίτερα ἡ ἀφορῶσα τὴν ἀγροτικὴν πίστιν, τὰς σχέσεις τοῦ ἐργάτου ἀγρότου πρὸς τὸν κύριον καὶ ἐν τέλει τὴν κανονίζουσαν τὰ τῆς ἰδιοκτησίας τῆς γῆς.

Ἡ ἀγροτικὴ πίστις ἐξεπροσωπεῖτο ἀπὸ δύο κυρίως ἰδρύματα, τὴν Κτηματικὴν Πιστωτικὴν Τράπεζαν τῆς Οὐγγαρίας, λειτουργοῦσαν ἀπὸ τοῦ 1863 καὶ τὴν Ἐθνικὴν Κτηματικὴν Τράπεζαν τῶν μικρῶν ἰδιοκτητῶν, ἰδρυθεῖσαν τὸ 1880 πρωτοβουλία τῶν μικρῶν ἰδιοκτητῶν, ἐργαζομένων δὲ ἕκτοτε ὑπὸ μορφήν πιστωτικοῦ συνεταιρισμοῦ. Αἱ δύο αὗται Τράπεζαι παρέχουν εἰς τοὺς χωρικοὺς δάνεια ἐνυπόθηκα.

Ἀλλὰ τὴν κυρίως ἀγροτικὴν πίστιν τὴν ἐξυπηρετοῦν οἱ Πιστωτικοὶ Συνεργατικοὶ Συνεταιρισμοὶ οἱ ὅποιοι ἀνῆρχοντο εἰς 4023. Ὁ ὀργανισμὸς των ἐπίσης δὲ ὁ τῆς «Κεντρικῆς Ἑταιρείας ἀμοιβαίας πίστεως» προβλέπεται ὑπὸ νόμου εἰδικῶς παρέχοντες πλείστας εὐκολίας καὶ προνόμια εἰς αὐτάς. Ἡ ὀργάνωσις των ἐμελετήθη πρὸ τοῦ πολέμου καὶ ὑπὸ εἰδικῆς ἐπιτροπῆς Ἀμερικανικῆς σταλείσης νὰ σπουδάσῃ τὴν λειτουργίαν τῶν συνεταιρισμῶν τούτων ἐν Εὐρώπῃ. Περιοιττὸν νὰ εἴπωμεν ὅτι ἡ ἐπιτροπὴ περιελάμβανε πλείονα τοῦ ἐνὸς πρόσωπα, ὅπερ εἶναι πρακτικὸν νὰ γίνῃται δι' ἀποστολὰς αἱ ὅποια ἔχουν

σκοπὸν τὴν μελέτην τῶν ξένων ὑπηρεσιῶν καὶ θεσμῶν. Συμμετοχὴ- κλειόνον ἐξασφαλίζει τὴν ἀμιλλαν, τὴν ἀλληλοεξέλεγχιν, καὶ ἐπὶ τέλους — ὅπερ τὸ σπουδαιότατον — ἀποφεύγεται ἡ αἰδικοποίησις» ἐνὸς καὶ μόνου, ὅπερ μεταβάλλει τινὰς ἐξ αὐτῶν εἰς τυραννίσκους τῶν ὑπηρεσιῶν δι' ἃς προορίζονται.

Ἡ «Κεντρικὴ Ἐταιρεία τῆς ἀμοιβαίας πίστεως» ἰδρύθη τὸ 1898 μέλη δὲ αὐτῆς εἶναι ἰδιῶται ἀφ' ἐνὸς καὶ οἱ πιστωτικοὶ συνεταιρισμοὶ ἐξ ἄλλου. Ἐκ τῶν τελευταίων τούτων 2.400 μετεῖχον τῆς ἐν λόγῳ Ἐταιρείας. Τὸ κράτος ἤλθεν εἰς βοήθειαν αὐτῆς διὰ παροχῆς ἀτόκων δανείων ἐπὶ προθεσμίᾳ ἄοριστον. Ἡ Ἐταιρεία αὕτη ἀσχολεῖται ἐπίσης μὲ τὴν ἴδρυσιν νέων πιστωτικῶν συνεταιρισμῶν εἰς τὰς ἐπαρχίας παρέχει δὲ δάνεια εἰς τοὺς ἀκτήμονας χωρικοὺς διὰ τὰ τοῖς διευκολύνῃ τὴν ἀγορὰν ἀκινήτων. Μεγάλως συνέβαλλεν εἰς τὸ ἔργον τῆς ἐξαπλώσεως τῆς μικρᾶς ἰδιοκτησίας. Ἐπὶ πλέον αὕτη θέτει εἰς τὴν διάθεσιν τῶν συνεργατικῶν συνεταιρισμῶν καταναλώσεως καὶ πωλήσεως τὰ περισσεύματα τῶν παρ' αὐτῇ παρακαταθηκῶν, πραγματοποιοῦσα οὕτω τὴν συνεργασίαν τῶν διαφόρων τούτων κατηγοριῶν τῶν συνεταιρισμῶν.

Ἐνταῦθα ἀνοίγομεν σύντομον παρένθεσιν διὰ τὰ εἰπωμεν μερικὰς λέξεις ἐπὶ τῆς δράσεως τῶν Συνεταιρισμῶν Καταναλώσεως, συγκεντρωμένης κυρίως ὑπὸ τῆς Κεντρικῆς Ἐνώσεως αὐτῶν φερούσης τὸ ὄνομα «Ὁ Μύρμηξ». Αὕτη ἰδρύθη ὑπὸ τοῦ κόμητος Κάρολι, τὸ κεφάλαιόν της ἀνέρχεται εἰς 17 ἐκ. Κ. ἔχει δὲ ἐπὶ πλέον 5 ἐκ. ἀποθεματικόν. Σκοπὸς της εἶναι τὰ ἀγοράζει χονδρικῶς καὶ τὰ προμηθεύῃ ἐξ ὧν ἠγόρασε εἰς τοὺς διαφόρους συνεταιρισμοὺς οἱ ὅποιοι μετέχουν αὐτῆς. 2.300 Συνεταιρισμοὶ καταναλώσεως εἶναι ἤδη μέλη τῆς ἐνώσεως ταύτης. Ἔχει εἰς ἕκαστον νομὸν ἓν Κεντρικὸν κατάστημα, ὅθεν διανέμονται αἱ προμήθειαι της. Αἱ ἐργασίαι της ἦσαν τὸ 1914 30,2 ἐκ. Κ. ἐνῶ τὸ 1918 αὐταὶ ἀνῆλθον εἰς 126,7 ἐκ. Κ. Κατὰ τὸ ἔτος 1918 διέθεσεν ἐκ τῶν κερδῶν της ποσὸν 50 ἐκ. Κ. διὰ ἱδρύματα γενικῆς ὠφελείας.

Ἡ Κεντρικὴ αὕτη ἐνωσις ἴδρυσεν μὲ κεφάλαιον 10 ἐκ. τὴν Ἀνώνυμον Βιομηχανικὴν Ἐταιρείαν ἢ ὅποια κυρίως εἶναι μεγάλος συνεταιρισμὸς παραγωγῆς εἰδῶν πρώτης ἀνάγκης. Αἱ μετοχαὶ της ἀνήκουν εἰς τὴν ὡς ἀνωτέρω Κεντρικὴν τῶν Συνεταιρισμῶν Καταναλώσεως καὶ εἰς τινὰς ἰδιώτας ἔχει δὲ μέχρι τοῦδε τὰ ἐξῆς ἱδρύματα.

1) Ἐν ἔργοστάσιον Οἴνων καὶ Ἡδυπύτων 2) Ἐν Σαπωνοποιεῖον 3) Ἐν ἔργοστάσιον Χημικῶν προϊόντων 4) Ἐν ἔργοστάσιον σαρώθρων καὶ βουρτσῶν 5) Ἐν Ζαχαροκλαστεῖον 6) Δύο ἀλευρομίλους 7) Ἐν Ἀγροτικὸν τμήμα 8) Δύο Ἐπιχειρήσεις ἀναπτύξεως χοίρων

9) Δύο ἔργοστάσια Σπίρων 10) Ἐν ἔργοστάσιον Οἴνοπνευματοποιίας.

Πρόκειται νὰ ἰδρῦση καὶ ἄλλα καταστήματα, πωλεῖ δὲ τὰ προϊόντα τῆς ἀπευθείας εἰς τοὺς καταναλωτὰς καταγοῦσα οὕτω τοὺς ἐνδιάμεσους παράγοντας.

Τελευταῖον ἡ Κεντρικὴ τῶν Συνεταιρισμοῦ καταναλώσεως ἴδρυσεν ἐπίσης τὴν Ἀνώνυμον Ἐμπορικὴν Ἐταιρείαν τῆς Ἐνώσεως τῶν Οὐγγρικῶν Ἐταιρειῶν τῆς ὁποίας τὸ κεφάλαιον ἀνέρχεται εἰς 12 ἐκ. Κ. καταβληθὲν ἐξ ὁλοκλήρου 1) ἀπὸ τὴν ἰδρύτριαν Ἐταιρείαν καὶ 2) ἀπὸ τὴν Ἐταιρείαν τῶν Οὐγγρων γεωργῶν. Σκοπὸς αὐτῆς εἶναι ἡ ἀγορὰ γεωργικῶν προϊόντων καὶ πρώτων ὑλῶν καὶ ἡ πώλησις αὐτῶν εἰς πτωχοὺς καταναλωτὰς καὶ εἰς μικροὺς βιομηχάνους ἰδίως τοὺς κατ' οἶκον ἐργαζομένους. Ἔχει κωσαστήματα εἰς τὸ ἐξωτερικόν, εἰς τὰς κυριωτέρας πρωτευούσας, ὅπου ἐξάγει προϊόντα τοῦ τόπου ἀντιτῶν ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ ὑπ' αὐτῆς εἰσαγομένων. Ἐπὶ πλέον διὰ διαφόρων μέσων ἐνισχύει τοὺς παραγωγούς.

Διὰ τῶν τεσσάρων τούτων Κεντρικῶν Ἐταιρειῶν οἱ Οὐγγροὶ ἐπέτυχον νὰ συνδυάσουν θαυμάσια καὶ νὰ θέσουν ἐν συνεργασίᾳ, ἐπὶ ὠφελείᾳ τοῦ λαοῦ, τὴν πίστωσιν, τὴν παραγωγὴν, τὴν καταναλώσιν καὶ τὴν πώλησιν, δίδοντες εἰς τὸ ἔργον του, τὸν χαρακτηῖρα ἔργου τόσον κοινωνικοῦ ὅσον καὶ ἐμπορικοῦ, δυνατὸς ὅστις δὲν δύναται παρὰ τὰ φέρῃ τὴν ἐπιτυχίαν.

Μεταξὺ τῶν συνεργατικῶν ἀγροτικῶν συνεταιρισμῶν ἀφείλομεν νὰ μνημονεύσωμεν ἰδιαιτέρως τοὺς ἀκολούθους 1) ἡ «Ἀσφαλιστικὴ Ἐταιρεία τῶν Γεωργῶν» 1900 ἢ ὅποια διαθέτει περὶ τὰ 1)2 ἐκ. Κ. ἐπλήρωσε δὲ κατὰ τὸ 1907 περὶ τὰ 2 ἐκ. Κ. εἰς ἀποζημιώσεις. 2) Ἡ Οὐγγρικὴ ἀμοιβαία «Ἀσφαλιστικὴ Ἐταιρεία τῶν ζώων» καὶ 3) Οἱ συνεργατικοὶ συνεταιρισμοὶ παραγωγῆς ἐξ ὧν ὑπάρχουν περὶ τοὺς 80.

Μετὰ τοῦτο εἰσέλθωμεν εἰς τὴν σύντομον ἀνασκόπησιν τῆς γεωργικῆς νομοθεσίας τοῦ τόπου, ἢ ὅποια συνετέλεσεν ἄχι ὀλίγον εἰς τὴν πρόοδον τῆς γεωργίας. Μεταξὺ τῶν σπουδαιότερων ἀγροτικῶν ἐργατικῶν νόμων εἶναι 1) οἱ ρυθμίσαντες τὰς σχέσεις τῶν ἐργατῶν πρὸς τοὺς κυρίους 2) Ὁ νόμος ὁ ἀφορῶν τοὺς ἡμερομισθίους ἐργάτας καὶ τοὺς εἰς ἔργα ὑδραυλικά καταγινομένους 3) Ὁ νόμος περὶ ἐργατῶν Δασῶν καὶ 4) Ὁ νόμος ὁ κανονίσας τὰς σχέσεις πρὸς τοὺς ὑπηρετὰς τῶν μεγάλων ὑποστατικῶν. Οἱ νόμοι αὗτοι καὶ οἱ σχετικοὶ πρὸς αὐτοὺς ἔχουν τοῦτο τὸ χαρακτηριστικόν ὅτι ἐξασφαλίζουν εἰς τοὺς συμβαλλομένους πλήρη ἐλευθερίαν ἐν τῇ συνομολογήσει τοῦ συμβολαίου τῆς ἐργασίας, ὅπερ ὑποχρεωτικῶς συντάσσεται ἐνώπιον τῶν ἐπὶ τούτῳ δημοτικῶν ἀρχῶν. Θεσπίζου ἐξ ἄλλου μέτρα αὐστηρὰ ὅπως οἱ ὄροι τοῦ

Συμβολαίου τούτου τύχουν πλήρους ἐφαρμογῆς ἐκ μέρους ἀμφοτέρων τῶν συμβαλλομένων μερῶν. Ἰδιάζουσα εἶναι ἡ διάταξις ἡ ἀφορῶσα τὴν ὑπὸ ὄρων καταδίκην τοῦ ἀθετοῦντος τὸ Συμβόλαιον ἐργάτου ἀπαλλασσομένου ἐντελῶς τῆς ποινῆς, ἰδίως τῆς στερούσης αὐτὸν τῆς ἐλευθερίας του, ἐὰν μετὰ τὴν καταδίκην δηλώσῃ ὅτι θὰ συμμορφωθῇ πρὸς τοὺς ὄρους τοῦ Συμβολαίου καὶ πράξῃ τοῦτο.

Δι' εἰδικοῦ νόμου εἰσάγονται τὰ βιβλία τῶν ἐργατῶν καὶ ὑπηρετῶν τῆς γῆς καὶ ἐν αὐτοῖς δὲ ἀναγράφεται ὁ κυριώτερος ὄρος τοῦ Συμβολαίου τῆς ἐργασίας ἐπίσης δὲ τὰ τῆς ἀκυρώσεως ἢ τῆς ἐκτελέσεώς του. Προκειμένου δὲ περὶ ἐργατῶν δὲν παρέλκει νὰ εἴπωμεν ἐνταῦθα ὅτι μέσος ὄρος τοῦ ὑμερομισθίου αὐτῶν ἦτο 1 Κ. 25 μετὰ τροφῆς καὶ 1 Κ. 62 ἄνευ τροφῆς διὰ τοὺς ἄνδρας. Διὰ τὰς γυναῖκας 0 Κ. 81 καὶ 1 Κ. 15, διὰ δὲ τὰ παιδιά 0 Κ. 49 καὶ 0 Κ. 69.

Εἰδικαὶ διατάξεις προστατεύουν τοὺς ἐργάτας καὶ τὰς οἰκογενείας των ἀπέναντι τῶν κυρίων ἐν περιπτώσει ἀτυχήματος ἢ ἀσθενείας.

Προκειμένου δὲ περὶ ἀσφαλείας ἐργατικῆς δὲν πρέπει νὰ παραέλθωμεν ἐν σιωπῇ τὸ εἰδικὸν Ταμεῖον βοηθειῶν τῶν ἀγροτικῶν ἐργατῶν καὶ ὑπηρετῶν ἰδρυθὲν ἢ ὀργανωθὲν διὰ τῶν Νόμων τοῦ 1900 καὶ 1902. Τὸ Ταμεῖον τοῦτο εἰς τὸ ὅποιον τὸ Κράτος συνεισφέρει 200 χιλ. Κ. ἑτησίως 1) παρέχει βοηθήματα εἰς τοὺς ἀγροτικούς ἐργάτας, τοὺς ὑπηρετάς καὶ εἰς μικροὺς ἰδιοκτῆτας, ἐφ' ὅσον εἶναι μέλη αὐτοῦ, ἐν περιπτώσει ἀτυχήματος, ἀσθενείας ἢ θανάτου. 2) ἀσφαλίζει τοὺς αὐτοὺς ἐναντίον τῶν αὐτῶν περιπτώσεων. Ἡ ἀσφάλεια αὕτη παρέχεται εἰς τοὺς ὑπηρετάς τῶν ὑποστατικῶν ἀντὶ ἑτησίως καταβολῆς 1 Κ. 20 γενομένης ὑπὸ τῶν κυρίων. Τὰ μέλη τοῦ ταμεῖου εἶναι τακτικά καὶ ἔκτακτα. Τὰ τελευταῖα πληρώνουν 1 Κ. ἑτησίως καὶ ἔχουν δικαίωμα βοηθήματος διαρκούσης τῆς ἀσθενείας ἢ τοῦ ἀτυχήματός των ἐνῶ τὰ τακτικά μέλη διαιροῦνται εἰς τέσσαρας κατηγορίας (ἀναλόγως τῆς ἑτησίας καταβολῆς των, κυμαινομένης μεταξὺ 2 Κ. 60 ἕως 10 Κ. 40) ἀπολαύουν δὲ συντάξεως μετὰ ὀρισμένην χρονικὴν περίοδον ἢ ἐν περιπτώσει ἀνικανότητος. Ἡ σύνταξις ποικίλλει μεταξὺ 65 Κ. καὶ 400 Κ. ἑτησίως. Τὸ αὐτὸ Ταμεῖον εἶναι ἐξουσιοδοτημένον νὰ σχηματίσῃ μεταξὺ τῶν μελῶν αὐτοῦ εἰδικὰ τμήματα ἀσφαλείας προικτός, καὶ δαπανῶν ἐνταφιασμοῦ.

Δὲν θὰ ἦτο πλήρης ἡ ἀνασκόπησις τῶν εἰδικῶν αὐτῶν νόμων τῆς Οὐγγαρίας ἐὰν δὲν ἐγένετο λόγος περὶ τῆς νομοθεσίας τῆς ἀφορώσης τὰς ἐργατικὰς κατοικίας (Habitations ouvrières agricoles). Δι' αὐτὰς ὑπάρχουν σειρὰ ὄλων Νόμων ὧν οἱ κυριώτεροι εἶναι 1) ὁ ἀφορῶν τὰς ἐπιχορηγήσεις τῆς Κυβερνήσεως διὰ τὴν οἰκοδομὴν κατοικιῶν διὰ τοὺς ἐργάτας τῆς γῆς καὶ 2) ὁ νόμος περὶ Ἑθνικοῦ Ταμεί-

ου, ὑποβοηθοῦντος τὴν ἀνοικοδόμησιν τῶν οἰκιῶν τούτων. Αἱ ἐκθέσεις τοῦ Ταμείου ὑποβάλλονται ἑτησίως εἰς τὸ Κοινοβούλιον.

Ἡ Νομοθεσία, ἡ ἀφορῶσα τὴν ἀγροτικὴν ἰδιοκτησίαν δὲν παρουσιάζει εἰσέτι ἐξέχουσαν τινὰ χαρακτηριστικὴν γραμμὴν, εἶναι ἐν τούτοις ἐνδιαφέρουσα ἀπὸ ἱστορικῆς ἀπόψεως καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὰς λεπτομερείας τοῦ Κανονισμοῦ καὶ δικαίωματος τῶν χωρικῶν πρὸς ἐξαγορὰν τῆς γῆς εἰς τὴν ὁποίαν ἐδούλευον ἕως χθὲς ὡς δουλοπάροικοι (serfs). Μέχρι τοῦ 1840 μόνον οἱ εὐγενεῖς τὴν καταγωγὴν Οὐγγροὶ εἶχον τὸ δικαίωμα νὰ ἀποκτῶσι ἀκίνητον ἰδιοκτησίαν. Οὗτοι δὲ εἶχον τὸ δικαίωμα, νὰ παραχωρῶσιν πρὸς καλλιέργειαν καὶ ἐπικαρπίαν μέρος τῶν γαιῶν τούτων εἰς τοὺς χωρικούς. Αἱ γαῖαι αὗται, ἀπαξ παραχωρηθεῖσαι, ἐβαρύνοντο ἕκτοτε διὰ δουλείας ὑπὲρ τῶν ἐν αὐταῖς ἐγκατεστημένων ἀγροτῶν, τὸ δικαίωμα τοῦτο μικρὸν κατὰ μικρὸν ἐτροποποιήθη καὶ ἐπεξετάθη. Κατ' ἀρχὰς ἐχορηγήθη εἰς τοὺς δουλοπαροίκους τὸ δικαίωμα τῆς πωλήσεως τῆς ἐπικαρπίας ἢ ἐπὶ τῶν γαιῶν τούτων εἶχον. Κατόπιν ἐνέτει 1840 ἐπετράπη εἰς αὐτοὺς νὰ ἐξαγοράσωσι τὸ δικαίωμα τῆς ἰδιοκτησίας τῆς γῆς, ἧς ἕως τότε εἶχον μόνον τὴν ἐπικαρπίαν. Ἐπὶ τέλος τὸ 1844 προσηρῶθη διὰ τοὺς Οὐγγρούς πολίτας μὴ εὐγενεῖς τὸ δικαίωμα νὰ ἀγοράζωσι τὰς περιουσίας τῶν εὐγενῶν. Τὸ δὲ 1848 κατηργήθησαν ἐντελῶς αἱ δουλείαι ὑπὲρ τῶν χωρικῶν οἱ ὅποιοι ἀνεγνωρίσθησαν κύριοι τῶν κατ' ἐπικαρπίαν ἀνηκόντων αὐτοῖς κτημάτων ἀντὶ ἀποζημιώσεως καταβληθείσης πρὸς τοὺς ἐκπεσόντας κυρίους ἐκ μέρους τοῦ Κράτους. Ἐν ταῖς λεπτομερείαις ὁ νόμος τοῦ Κράτους οὗτος εἶναι λίαν ἐνδιαφέρων, καθόσον κανονίζει τὸν τρόπον τῆς διανομῆς τῶν ἐν λόγῳ γαιῶν μεταξὺ τῶν δικαιούχων χωρικῶν, ἐνοποίησιν (remembrement) τῶν διαφόρων γαιῶν ἐκάστου χωρικοῦ, καθὼς καὶ τὰς σχέσεις αὐτῶν ὡς πρὸς τὰς κοινὰς βοσκὰς, ὕδατα κ. λ. π.

Τὸ ζήτημα τῆς ἐγκαταστάσεως τῶν ἀκτημόνων γεωργῶν ἀπασχολεῖ τὰς μεταπολεμικὰς Κυβερνήσεις αἱ ὁποῖαι φαίνονται διατεθειμέναι νὰ λύσωσι τὸ πρόβλημα διὰ τῆς ἀπαλλοτριώσεως μέρους τῶν μεγάλων γαιῶν συμφώνως πρὸς τὰς ἀρχὰς τῆς Ἑλληνικῆς περὶ τοῦτου νέας Νομοθεσίας.

Ἡ σχετικὴ μὲ τὴν ἰδιοκτησίαν Νομοθεσία των, ἧς τὰς κυριώτερας γραμμὰς ἐδώσαμεν ἄνωτέρω, καὶ ἡ ὁποία ἀριθμεῖ μὲγάλον ἀριθμὸν νόμων χρονολογούμενων ἀπὸ τοῦ 1830 μέχρι τοῦ 1908 ἔσχε εὐεργετικώτατα κοινωνικὰ καὶ γεωργικὰ ἀποτελέσματα. Ὁ ἀριθμὸς τῆς μικρᾶς ἰδιοκτησίας ηὐξήθη, ἐνῶ ἡ μέση τοιαύτη ἠλαττώθη, πολλὰ δὲ μεγάλα κτήματα διεμοιράσθησαν. Παρατηρήθη ἐπὶ πλεον ὅτι οἱ χωρικοὶ ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ δυνηθῶσι νὰ ἀποκτήσωσι γαῖας ἐγένοντο

ἐργατικώτεροι καὶ ἐν ταύτῳ οἰκονόμοι, οὕτω δὲ οἱ χωρικοὶ πολλαπλῶς ὠφελήθησαν καθὰ παρατηροῦν ὁμοφώνως πάντες οἱ εἰδικώτερον ἐπὶ τοῦτο ἀσχοληθέντες. Θὰ ἦτο ἐνδιαφέρον ἐὰν εἶμεθα εἰς θέσιν νὰ ἐδίδωμεν νεωτέρας στατιστικὰς πληροφορίας περὶ τῆς κατανομῆς τῆς γῆς ἐν Οὐγγαρίᾳ. Δυστυχῶς μάταιοι ἀπέβησαν αἱ πρὸς τοῦτο προ-σπάθειαι μας διότι κατὰ τὰς πληροφορίας τοῦ στατιστικοῦ Γραφείου τῆς Βουδαπέστης ἀπὸ τοῦ 1895 καὶ ἐντεῦθεν δὲν ἔγινε γεωργικὴ ἀπογραφή τῆς ἀγροτικῆς ιδιοκτησίας, ἄρα εἶμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ περιορισθῶμεν εἰς τοὺς ἀριθμοὺς ἐκείνους.

Κατ' αὐτὴν ὑπῆρχον ἐν Οὐγγαρίᾳ ιδιοκτησίαι ἐκτάσεως 53,238,734 hold κτηματολόγιον (1 hold κτημ. = 0,575,665 ἑκταρίου). Ἐκ τούτων 16,381,451 ἀνήκον εἰς τὴν κατηγορίαν τῆς μὴ ἐλευθέρως ιδιοκτησίας ἢτοι τῆς μὴ ὑποκειμένης εἰς πώλησιν, ἔξ ὧν 15,33 ο)ο ἦσαν τοῦ Κράτους, 28,99 ο)ο τῶν Δήμων καὶ πόλεων, 22,37 ο)ο τῶν δουλοπαροίκων, 14,22 ο)ο τῶν παρακαταθηρῶν καὶ τὸ ἀπόλοιπον τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ ἰδρυμάτων. Τὰ ἀπομένοντα, ἐκτάσεως 36,857,283 ἦσαν τῆς κατηγορίας τῶν ἐλευθέρων κτημάτων κατανεμόμενα εἰς 2,388,482 ιδιοκτησίας κατὰ τὸν ἐπόμενον πίνακα.

Κατηγορία κτημάτων	Ἀριθμὸς ιδιοκτησιῶν	4ο)ο	Ἐκτασίαι Χόλντ εἰς κτηματολ.	ο)ο
κτῆματα κατὰ τῶν 5 Χ.	1,279,718	53,57	2,155,168	5,84
μικρὰ κτῆματα 5—10 Χ.	1,085,129	45,44	17,136,946	46,50
Μεσοῦτα 100—1000 Χ.	19,867	0,83	5,668,789	15,87
Μεγάλα ἀνω τῶν 1000 Χ.	3,768	0,16	11,901,380	32,29
Σύνολο	2,388,482	100,00	36,857,283	100,00

Οἱ ἀριθμοὶ οὗτοι εἶναι ἐκτάκτως ἐνδιαφέροντες. Ὅτι ἐν τούτοις ἀφήνει ζωηρὰν ἐντύπωσιν εἶναι ὅτι τὰ 32,29 ο)ο τῆς ιδιοκτησίας ἀνήκει εἰς 3,768 ιδιοκτήτας καὶ ὅτι περίπου τὸ σύνολον ἀνήκει εἰς 23.685, ὅπερ σημαίνει οἰκογενείας, ὑπὲρ τῶν ὁποίων ἐδοῦλεον οἱ μικρότατοι ιδιοκτῆται, αἱ ἐκπροσωποῦντες τὰ 53.57 ο)ο τοῦ συνόλου τῶν Οὐγγρικῶν οἰκογενειῶν καὶ οἱ ἀκτῆμονες ὑπολογιζόμενοι εἰς 1.461.982 οἰκογενείας. Ὁ τελευταῖος οὗτος ἀριθμὸς περιλαμβάνει καὶ 484.771, οἰκογενείας ὑπηρετῶν καὶ 950,835 ὑπηρετῶν καὶ ἡμερομισθίων ἐργατῶν. Ἐκ τῆς στατιστικῆς ἔξ ἧς ἀρνούμεθα τοὺς ἀριθμοὺς τούτους πληροφοροῦμεθα προσέτι ὅτι τὰ 48,4 ο)ο τῶν Οὐγγρων εἶναι ἀκτῆμονες ἐνῶ ἡ ἀναλογία μεταξὺ τῶν ἄλλων ἐθνικότητων εἶναι μι-

προτέρη, ἴητοι δὲν ἔχουσι περιουσίαν 33. 6 ο)ο ἐκ τῶν Σλοβένων καὶ 35. 5 ο)ο ἐκ τῶν Ρουμάνων. Οἱ ἀριθμοὶ αὗτοι εἶναι οὕτως εἰπεῖν τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐργατικότητος καὶ τῆς συνειθείας τοῦ ἀποταμιεύειν τῶν Ἐθνικοτήτων τῆς Παλαιᾶς Οὐγγαρίας.

Ἀντιθέτως πρὸς τὰς ἀνωτέρω ἀναλογίας εἶναι ἐξηκριβωμένον διὰ τὰ 59,9 ο)ο τῆς ιδιοκτησίας ἐν Οὐγγαρίᾳ εὗρισκονται εἰς χεῖρας Οὐγγρικῶν τὸ δὲ ὑπόλοιπον ἀνήκει εἰς τὰς ἄλλας Ἐθνικότητας αἱ ὁποῖαι κατέχου ἐν αὐτῇ. Παρατηρητέον ὅτι τοῦτο εἶναι ἀποτέλεσμα τοῦ συστήματος τῆς μεγάλης ιδιοκτησίας ἢ ὁποῖα εἶναι συγκεντρω-μένη εἰς ὀλίγας οἰκογενείας· ἐπίσης δὲ τῆς περιορισμένης ιδιοκτησίας ἢ ὁποῖα ἀνήκει εἰς τὸ Δημόσιον εἰς Δήμους καὶ εἰς ἰδρύματα χρήματος Οὐγγρικοῦ.

Ἦδη ἄς εἰσέλθωμεν εἰς τὴν ἔρευναν τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς τῆς χώρας, δυναμένης νὰ συγκριθῇ πρὸς τὰς ἀρίστιας τοῦ κόσμου.

Κατὰ τὰ ἔτη 1850 καὶ 1855 αἱ γόνιμοι γαῖαι τῆς Οὐγγαρίας ὑπελογίζοντο εἰς 22.880.776 ἑκτ. αἱ δὲ μὴ παραγωγοὶ εἰς 4.156.215. Κατὰ τὸ 1880 ὑπῆρχον 25.680.133 ἑκτ. παραγωγῶν γαιῶν καὶ μόνον 1.598.038 μὴ τοιούτων.

Κατὰ τὸ 1913 τὸ παραγωγὸν ἔδαφος ἦτο ἐκτάσεως 30.8 ἑκτ. διανεμόμενον ὡς ἀκολούθως.

Γαῖαι καλλιεργήσιμοι 12. 2 ἑκτ. Κῆποι 439, λειβάδια (prairies) 3,0 ἑκτ. βοσκήσιμοι ἐκτάσεις (paturages) 3,8 ἑκτ. ἀμπελοφυτεῖαι 343,114, δάση 8,8 ἑκτ. ὑπὸ ἀγροσοποίησιν 56,296.

Ἡ παραγωγή τῆς καλλιεργημένης ἐκτάσεώς της κατὰ τὸ 1913 ἦτο ἡ ἀκόλουθος.

Σιτάρι 45,5 ἑκατομ. μέτρ. στατήρες (quintaux) (19,2 κατ' ἑκτ.) Σίκαλης 14,2 ἑκτ. (12,2 κατ' ἑκτ.) Κριθάρι 18,1 ἑκατ. (14,7 κατ' ἑκτ.) Τρυφή (avoine) 15,4 ἑκατ. (12,4 κατ' ἑκατ.) Ἀραβόσιτον 53,6 ἑκατ. (18,4 κατ' ἑκτ.) Πατάται 51,5 ἑκτ. (79,9 κατ' ἑκτ.) Πατάρια 48,9 ἑκτ. (267,2 κατ' ἑκτ.).

Ἐν τῆς ὡς ἀνω παραγωγῆς ἐκτάσεως μόλις 29,3 ο)ο θὰ μείνη εἰς τὴν Νέαν Οὐγγαρίαν καὶ εἰδικώτερον τῆς μένουσιν.

38,4 ο)ο ἐκ τῶν καλλιεργησίμων γαιῶν
14,3 ο)ο ἐκ τῶν δασῶν
28, ο)ο ἐκ τῶν βοσκησίμων γαιῶν
23,2 ο)ο ἐκ τῶν λειβαδίων
21,8 ο)ο ἐκ τῶν κήπων της
62,3 ο)ο ἐκ τῶν ἀμπελοφυτειῶν της
51,4 ο)ο ἐκ τῶν ροδώνων της (roseaux)
35,6 ο)ο ἐκ τῶν ἀκαλλιεργήτων γαιῶν.

Πῶς κατανέμονται μεταξύ τῶν γειτόνων Κρατῶν αἱ καλλιεργημέ-
ναι γαῖαι ἃς ἡ Οὐγγαρία στερεῖται εἶναι ζήτημα τοῦ ὁποίου ὁ ἀκρι-
βῆς ὑπολογισμὸς δὲν εἶνε εὐχερῆς, κατὰ τὰς γνωστὰς στατιστι-
κὰς πληροφορίας 3.883.295 Χόλντ περιέχονται εἰς τὴν Τσεχοσλοβα-
κίαν, 5.939.157 εἰς τὴν Ρουμανίαν, 2,508,336 εἰς τὴν Σερβίαν καὶ
409,628 εἰς τὴν Αὐστρίαν. Εἰς δὲ τὴν Οὐγγαρίαν μένουσιν 9,562,705
Χ. τὰ ὅποια ἀντιπροσωπεύουσιν τὰ 40,4 ο)ο τῆς προπολεμικῆς αἰτοπα-
ραγωγῆς, τὰ 58,1 ο)ο τῆς παραγωγῆς τῆς βούζης, τὰ 42,2 ο)ο τῆς πα-
ραγωγῆς τῆς κριθῆς, τὰ 26,4 ο)ο τῆς ἀραιβοσιτοπαραγωγῆς τὰ 38ο)ο
τῆς παραγωγῆς πατατῶν, τὰ 34,3 ο)ο τῆς παραγωγῆς ζαχαροτεύτων,

Ὅσον ἀφορᾷ τὰς αἰτοπαραγωγὰς ἐκτάσεις αἱ ὁποῖαι ἦσαν τὰ
27 ο)ο τῆς καλλιεργουμένης γῆς, αὗται παρήγαγον κατὰ τὸ 1913
45,5 ἑκατομ. στατ. μέτρα σίτου καὶ 14 ἑκατομ. στατ. μετρικοὺς
σικάλωας, ἀξίας ἐν συνόλῳ 1.121.100 Κ. Ἡ ἀξία τῶν ἐξαγομένων
ἐτησίως σιτηρῶν καὶ ἀλεύρων ἀνήρχετο εἰς 400 ἑκατομ. Ὑπολογί-
ζεται ὅτι ἡ Νέα Οὐγγαρία θὰ δυνηθῇ νὰ ἐξαγάγῃ ἐν τῷ μέλλοντι
40 ο)ο τῆς ποσότητος ἣν ἐξήγαγε κατὰ τὸ 1913 ἥτις ἀνῆλθεν εἰς
15,5 ἑκατ. στατ. μετρ.

Μετὰ τὴν παραγωγήν τῶν δημητριακῶν ἡ παραγωγή τῶν κα-
πνῶν καὶ οἴνου ἦσαν ἐκ τῶν μᾶλλον σπουδαίων.

Κατὰ τὸ 1913 αἱ καπνοκαλλιεργημένα ἐκτάσεις ἦσαν 51.000
ἐκτάρια ἡ δὲ παραγωγή ἀνῆλθεν εἰς 47.850 τόννους. Τὰ 3)4 τῆς
παραγωγῆς ἀξίας 22 ἑκατομ. Κ. ἐξήχθησαν, 12:000 τόννοι τῆς
ἐγγωρίου παραγωγῆς καὶ 7000 τόννοι καπνοῦ εἰσαχθέντων ἐκ τῆς
ἀλλοδαπῆς ἐχρησιμαποιεῖσθαι ὑπὸ τῶν 19 καπνεργοστασίων τὰ
ὅποια ὑπῆρχον ἐν Οὐγγαρίᾳ καὶ ὧν ἡ παραγωγή ἀνῆλθε τὸ 1913
εἰς 165 ἑκατομ. Κ. Ἐν τῇ Νέᾳ Οὐγγαρίᾳ δὲν ἀπομένουν παρὰ 9 ἐκ
τῶν ἐργοστασίων τῆς αὐτῶν ἀντιπροσωπευόντων τὰ 45 ο)ο τοῦ συ-
νόλου τῆς προπολεμικῆς παραγωγῆς. Τῆς μένουσιν ὅμως τὰ 92 ο)ο
περίπου ἐκ τῶν καπνοκαλλιεργημένων ἐκτάσεων τῆς. Εἰς τὰς ἀπελευ-
θερούμενας χώρας περιέχονται 11 ἐκ τῶν ἐργοστασίων τούτων (2 εἰς
τὴν Σερβίαν, 3 εἰς τὴν Ρουμανίαν, καὶ 6 εἰς τὴν Τσεχοσλοβακίαν),
ἀλλ' ἀνευ ἀναλόγων καπνοπαραγωγῶν ἐκτάσεων. Οὕτω τὰ Οὐγγρικά
καπνεργοστάσια παρέχουν ἀφθονοὺν τὴν πρώτην ὕλην καὶ θὰ δυνη-
θοῦν ν' αὐξήσουν τὴν παραγωγήν των, ἐνῶ τὰ τῶν γειτόνων Κρατῶν
θὰ στεροῦνται τοῦ ἀναγκαίου καπνοῦ.

Ἡ Οὐγγαρία ἦτο τόπος οἴνοπαραγωγός.

Αἱ Οὐγγρικά ἀμπελοφυτεῖα προσβλήθεισαι ἀπὸ τοῦ ἔτους 1875
ὑπὸ τῆς φυλλοξήρας κατεστράφησαν σχεδὸν ἐξ ὀλοκλήρου ἰδίως δὲ αἱ
ὄρειναι τοιαῦται. Αἱ καταστραφεῖσαι ἀνενεώθησαν σχεδὸν ἐξ ὀλοκλή-

ρου διὰ τοῦ φυτεύματος ἀμερικανικῶν κλιμάτων, ἐξ ἄλλου δὲ ἐρυ-
τεύθησαν νέαι ἐπὶ ἀμιγῶδους ἐδάφους διότι παρατηρήθη ὅτι
ἡ φυλλοξήρα δὲν ἀντέχει εἰς τὴν λεπτὴν ἄμμον. Οὕτω ἐν ἔτει
1913 αἱ ἀμπελοφυτεῖαι κατεῖχον ἑκτασίν 371.892 ἑκταρίων. Ἄλλ' ἡ
παραγωγή των ἐνῶ τὸ 1911 ἦτο 5.487.509 ἑκατόλιτρα μούστου,
ἡ δ' ἀξία τῆς ἐσοδείας ὑπελογίσθη εἰς 216 ἑκατομ. Κ. ἡ παραγωγή
τὸ 1913 δὲν ἦτο παρὰ 4.412.000 ἑκατολ. ἀξίας 154. ἑκατομ. Κ.
ἐκ τούτων δὲ τὸ τέταρτον ἐξήχθη. Τὰ 62,3ο)ο ἀμπελοφυτειῶν τούτων
μένουν εἰς τὴν Νέαν Οὐγγαρίαν, ἐπίσης δὲ σχεδὸν ὀλοκλήρος ἡ βι-
ομηχανία τοῦ οἴνου πλὴν 2 ἐργοστασίων περιεχομένων εἰς τὴν Ρου-
μανίαν εἰς ἣν περιέχονται ἀμπελοφυτεῖαι ἀντιπροσωπεύουσαι τὰ 18,
5ο)ο τῆς παραγωγῆς. Εἰς τὴν Σερβίαν περιέχονται 12ο)ο εἰς δὲ τὴν
Τσεχοσλοβακίαν 5. 2ο)ο.

Εἰς ἐκ τῶν κυριωτέρων γεωργικῶν πλούτων τῆς Οὐγγαρίας ἦσαν
τὰ δάση τῆς. Ἡ ἑκτασίς των ἦτο (1913) 7,398,974 ἑκταρ. 26,2ο)ο
τοῦ συνόλου τῆς ἐκτάσεως τῆς Οὐγγαρίας, ἐξ ὧν 1.946.000 δάση
δρυῶν, 3.663.890 δρυῶν, καὶ 1.775.000 ἐλατῶν, ἐξ αὐτῶν 1.587.
000 ἑκταρ. ἀξίας 210.963.000 Κ. ἀνῆκον εἰς τὸ Κράτος. Ἡ δια-
τήρησις τῶν δασῶν καὶ ἀναδάσωσις τῆς χώρας ἐνισχύετο διὰ διαφό-
ρων μέσων ἰδίως διὰ χρηματικῶν ἀμοιβῶν (15 ἑκατ. Κ. κατ' ἔτος)
δι' ἐπιχορηγήσεων (1,7 ἑκατ. ἀπὸ τοῦ 1904—1913) καὶ διὰ παρα-
χωρήσεως δωρεᾶν δένδρων πρὸς φύτευμα. Ἡ ἐξαγωγή τῶν δασικῶν
προϊόντων ἀνῆλθεν κατὰ τὸ 1913 εἰς 80 ἑκατ. Κ. ὧν 76 ἀπὸ ξυ-
λείαν οἰκοδομήσιμον καὶ 4 ἀπὸ ξύλα θερμάνσεως. Τὰ δὲ Χαρτοποι-
εῖα τῆς παρήγαγον προϊόντα ἀξίας 35 ἑκατομ. Κ. ἐξ ὧν ἐξήχθησαν
περίσσευμα πολιτοῦ χάρτου ἀξίας 8 ἑκατ. Κ.

Σήμερον ἐκ τῶν δασῶν τούτων δὲν μένει παρὰ 15,7ο)ο 1,167.332
ἐκτ. εἰς τὴν Ν. Οὐγγαρίαν, ἡ δὲ βιομηχανία αὐτῆς τοῦ χάρτου μετα-
βιβάζεται σχεδὸν ἐξ ὀλοκλήρου εἰς τὴν Τσεχοσλοβακίαν. Εἰς τὴν Οὐγ-
γαρίαν μένουσι 2 ἡ τρία ἐργοστάσια. Ἡ Τσεχοσλοβακία λαμβάνει
ἐπίσης 2.218,286 ἐκ. (30 ο)ο τῆς δασικῆς ἐντάσεως). Ἡ Σερβία λαμ-
βάνει ἐξ αὐτῆς 111,170 (1,5 ο)ο), ἡ Ρουμανία 3.792.676 (51,3 ο)ο).

Ἡ βιομηχανία τῶν ἐπίπλων καὶ τοῦ ξύλου ἐν γένει θὰ στερηθῇ
μεγάλου μέρους τῶν ἀναγκαιουσῶν πρώτων ὑλῶν, ὑπολογίζεται δὲ ἡ
ἀξία τοῦ ξύλου τὸ ὅπολον θὰ εἰσαχθῇ, ἐπὶ τούτῳ εἰς 130 ἑκατομ.
φράγκα χρυσᾶ.

(Ἔπεται συνέχεια)

Ε. Ι. ΤΣΟΥΔΕΡΟΣ

ΣΚΕΨΕΙΣ ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΘΝΟΣΥΝΕΛΕΥΣΕΩΣ

Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΝΟΙΑ ΕΝ ΤΩ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙ

Ἀνέκαθεν αἱ ἀνθρώπινοι ομάδες πιεζόμεναι ὑπὸ τῶν δυσκολιῶν τῆς ζωῆς, μετ' ἀδημονίας ἤλπισαν εἰς μέλλουσαν εὐτυχίαν, κατὰ τὰς μάλλον δὲ θλιβεράς στιγμὰς τῆς ζωῆς των εὐπροσδέκως ἤκουσαν τὰς προφητικὰς φωνὰς αἱ ἑποιαὶ ὑπεσχέθησαν τὴν ἐλευσομένην χάραν καὶ εὐτυχίαν. Ἀληθῶς ὁ μελετῶν τὴν ἐξέλιξιν τῶν ἀνθρωπίνων κοινωνιῶν καὶ τῶν ἐκδηλώσεων αὐτῶν δὲν δύναται εἰμὴ νὰ ἐξακριβώσῃ πόσον ἔωλοι ὑπῆρξαν αἱ περὶ μελλούσης μακαριότητος ἐλπίδες καὶ ὅτι ἀδύνατος ὑπῆρξεν ἡ ἀπόλυτος πραγματοποίησις τῶν ἐπιζομένων ἀγαθῶν, καὶ νὰ διὰκεῖται ἐπομένως δυσπίστως πρὸς πᾶσαν ἐπαγγελίαν μελλούσης ἀπολύτου καλλιτερεύσεως καὶ εὐτυχίας. Ταῦτο-χρόνως ὅμως θὰ ἐξακριβώσῃ ἀσφαλῶς ὅτι, ὡς ἀκριβῶς τις ἢ κοινωνικὴ κατάσταση κατόπιν μακρᾶς ἰδίως ἐφαρμογῆς, εἴτε ἕνεκα τῶν ἐν τῇ θεσμῷ ἢ τῇ καταστάσει ταύτῃ μοιραῶς καὶ ἀνθρωπίνως ἐνυπαρχουσῶν ἀνεπαρκειῶν καὶ ἀδυναμιῶν, εἴτε ἕνεκα ἄλλων λόγων ἐξωτερικῶν, ἀποδειχθῆ ἢ καὶ ἐν τῇ κοινῇ συνειδήσει νομοθετῆ βλαβερὸς ἢ ἀχρηστος, τότε ἡ κοινωνία ἀνάθεκτος ἐπιδιώκει τὴν τροποποίησιν τῶν μέχρι τότε κρατούντων, ἐκδηλοῦν δὲ συνήθως τὴν τάσιν ταύτην ὑπὸ τὴν μορφήν ἀκραδάντου πεποιθήσεως εἰς τὰ ἀπόλυτα πλεονεκτήματα τοῦ θεσμοῦ ἢ τῆς καταστάσεως τὰ ἑποιαὶ πρόκειται νὰ ἀντικαταστήσουν τὰ παλαιά. Ἡ δυσφορία διὰ τὸ παρὸν δημιουργεῖ χιλιασικὴν πίστιν εἰς μέλλουσαν ἡλλοιωμένην κατάστασιν. Καὶ ὅσον δῆποτε καὶ ἐάν ἰσχυρισθῆ τις ὅτι θὰ ἔλθῃ ἡμέρα καθ' ἣν τὰ ἐλαττώματα τοῦ νέου θεσμοῦ καὶ τῆς νέας καταστάσεως θὰ γίνουσι ἀσθητὰ καὶ θὰ ζητηθῆ καὶ αὐτῶν ἡ ἀνατροπὴ μετ' ὅσης ἀκριβῶς βίας καὶ ἀνυπομονητικῆς ἐπιζητήθῃ ἢ ἐφαρμογῇ των, οἱ ἰσχυρισμοὶ οὗτοι παραμένουν φροῦδοὶ καθόσον φαίνεται ὅτι εἶνε ἴδιον τῆς φύσεως τῶν κοινωνικῶν φαινομένων ἢ ἐξελίξις αὐτῶν νὰ γίνετο διὰ τῆς ἐναλλαγῆς θεσμῶν καὶ κοινωνικῶν καταστάσεων, οὕτως ὥστε ἡ μακρὰ χρῆσις καὶ ἡ ἐφαρμογὴ νὰ καθιστᾷ ἀνυπόφορα τὰ κρατούμενα, καὶ ἐν ὁρισμένῃ στιγμῇ τῆς κοινωνικῆς ζωῆς, νὰ ζητεῖται ἀδυσωπήτως ἢ ἀντικατάστασις των δι' ἄλλων τῶν ὁποίων τὰς ἀνεπαρκείας ἀποκρύπτει τὸ ἄγνωστον.

Ἀσφαλῶς διανύομεν περίοδον κοινωνικῆς ζωῆς καθ' ἣν ὁρισμέναι ἀνεπάρκειαι τῶν κρατούντων θεσμῶν κατέστησαν πλέον ἀνυπόφοροι καὶ ζητεῖται ἢ τροποποίησις αὐτῶν. Ὅπως περὶ τὰ τέλη τοῦ 18ου αἰῶνος καὶ καθ' ὅλον τὸν 19ον αἰῶνα ἐπιζητήθη καὶ ἐπετεύχθη κατ' οὐσίαν ἡ πολιτικὴ ἰσότης, οὕτω νῦν ζητεῖται, ἂν ὄχι ἡ σήμερον φαινομένη ἀδύνατος οἰκονομικῆς ἰσότητος, τοῦλάχιστον ὅμως ἢ ἐπίτευξις κάποιας οἰκονομικῆς ἰσορροπίας καὶ ἢ ἐφαρμογὴ ἐκ μέρους τοῦ κράτους πολιτικῆς κοινωνικῆς προνοίας ἢ ἑποιαὶ νὰ προλαμβάνῃ καὶ θεραπεύῃ τὰ σπουδαιότερα τῶν ἐν τῇ κοινωνίᾳ κατὰ κανόνα ἐμφανιζομένων κακῶν. Πιθανὸν αἱ ἐλπίδες πολλῶν νὰ εἶνε ὑπερβολικαί, καὶ τὰ ἐκ τῶν τροποποιήσεων ἀποτελέσματα νὰ μὴ εἶνε τόσο εὐχάριστα, ὅσον τοῦλάχιστον ἐλπίζεται, ἐν τούτοις αἱ λαϊκαὶ μάζαι ὑπέκουν εἰς τὸν ἐπανειλημμένως διατρανωθέντα, ὡς προείπομεν, κοινωνιολογικὸν καὶ ψυχολογικὸν λόγον, ἀπαιτοῦσι τὴν ἐφαρμογὴν μεταρρυθμίσεων τινῶν, καὶ ἡ ἱστορία διδάσκει ὅτι ὁ τοιοῦτος λαϊκὸς πόθος δύναται παρορώμενος νὰ λάβῃ λίαν ἐπιτακτικὴν μορφήν, καὶ ὅτι εἶνε ἔργον σώφρονος πολιτικῆς ἢ ἐν μέτρῳ τοῦλάχιστον ἐκπλήρωσις τῶν λαϊκῶν ἀπαιτήσεων.

Πνεῦμα κοινωνικοῦ νεωτερισμοῦ φαίνεται πανταχοῦ ἐκδηλούμενον καὶ ἐπιτυχῶς ἐπιζητοῦν νὰ ὑποβληθῆ. Ἐν Ρωσίᾳ ἡ δυσφορία διὰ τὴν παρούσαν τάξιν ἦτο τοιαύτη, καὶ τόσο τυφλοὶ οἱ δεσπότες ὥστε ἡ κοινωνικὴ μετατροπὴ ἔλαβε μορφήν βίαιας ἐπαναστάσεως καὶ ἄκρων ἐκδηλώσεων. Ἀλλὰ καὶ ὡς πρὸς τὴν Ρωσίαν ὁσαῦτάποτε καὶ ἂν θέλῃ τις νὰ ἀνεύρῃ ἐλαττώματα εἰς εἰς τὴν μπολσεβικικὴν πολιτείαν, καὶ ἔστω καὶ ἐάν ἔχῃ τὴν πεποίθησιν ὅτι ὁ μπολσεβικισμὸς ἐν τῇ συνόλῳ αὐτοῦ δὲν εἶνε βιώσιμος καθεστῶς, (1) ἐν τούτοις δὲν δύναται παρὰ νὰ θεωρηθῆ ὡς βέβαιον καὶ ἀσφαλές ὅτι οὐδέποτε πλέον τὸ τσαρικὸν καθεστῶς δύναται νὰ ἐπανέλθῃ ἐν ἰσχύϊ, καὶ ὅτι μέρος τοῦλάχιστον τῶν ἡδηἐφαρμοσθεισῶν μεταρρυθμίσεων θὰ ἐξακολουθήσῃ ὁπωσδήποτε ἐφαρμοζόμενον. Ἐν Μεγάλῃ Βρετανίᾳ, ἐν Γαλλίᾳ, ἐν Ἰταλίᾳ, καὶ τοῖς νικητριῶν κατὰ τὸν λήξαντα πόλεμον, γίνεται σοβαρὰ ἐργασία πρὸς ἐπίλυσιν τῶν διαφορῶν ἐν τῇ κοινωνικῇ ζωῇ ἐμφανιζομένων προβλημάτων, ἐπίλυσιν ἐπιτακτικῶς ζητούμενην ὑπὸ πολυαριθ-

1 Σημειωτέον ὅτι δὲν γνωρίζομεν τί ἀκριβῶς συμβαίνει ἐν Ρωσίᾳ ἔχοντες κατὰ κανόνα πρὸ ἡμῶν ἢ ὑπερβολικῶς αἰσιοδόξους ἢ ὑπερβολικῶς ἀπαισιοδόξους πληροφορίας. Ἔχομεν τὴν ἐντύπωσιν ὅτι παρελθούσης τῆς πρῆτης λαίλαπος τὰ πράγματα ἔλαβον τροπὴν ὁμαλιωτέραν, ὁρισμένα δὲ σημεῖα τῆς δράσεως τῶν Μπολσεβικῶν εἶνε λίαν ἀξιόλογα καὶ σπουδαία. Μεταξὺ αὐτῶν πρωτεύουσιν βεβαίως κατέχει θέσιν ἡ ἐκπαιδευτικὴ ἀναδιοργάνωσις σκοποῦσα τὴν τάχιστα διαφώτισιν τῶν λαϊκῶν μαζῶν. Περὶ ἐνός τμημάτων τῆς ἐκπαιδευτικῆς ταύτης ἀναδιοργάνωσεως δηλαδὴ περὶ τῆς ἐκπαιδεύσεως τῶν ἐνηλίκων ἐκάμικεν λόγον εἰς τὸ 19ον τεύχος τοῦ παρόντος περιοδικοῦ.

μων κοινωνικῶν τάξεων. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ ἐν Γερμανίᾳ, καὶ ἐν αὐτῇ παρατηρούμενη δξύτης τοῦ κοινωνικοῦ προβλήματος δὲν δύναται βεβαίως νὰ ἀποδωθῇ μόνον εἰς τὴν ἐν τῇ πολέμῳ ἤτταν, ἀλλὰ καὶ εἰς ἀνεπάρκειαν τῶν κρατούντων θεσμῶν, ἀνεπάρκειαν ἣτις ἐλέγχεται ἐπιφέρουσα ἀνάλογα ἀποτελέσματα καὶ ἐν μέσῳ τῶν νικησάντων κρατῶν.

Ἄλλὰ πᾶσα εὐρυτέρα ἀνάπτυξις περὶ τῆς σήμερον λαμβανούσης πανταχοῦ χώραν κοινωνικῆς ζυμώσεως εἶνε περιττή, ἀρκεῖ, ὅπως πεισθῇ τις περὶ τούτου, νὰ διατρέξῃ τὸν εὐρωπαϊκὸν τύπον, οἷα οὐδέποτε ἀποχρώσεως καὶ τάσεως, καὶ θὰ ἀντιληφθῇ ἀσφαλῶς ὅτι καὶ οὐδὲν οὐδαὶον συμβαίνει. Οἱ δὲ μὴ πειθόμενοι ἐκ τούτων, ἢ μὴ θέλοντες νὰ πεισθῶν, βεβαίως δὲν θὰ ἀλλάξουν γνώμην ἀναγινώσκοντες τὰς γραμμάς αὐτάς.

*
* *

Λαμβάνομεν λοιπὸν ὡς δεδομένον καὶ ἀποδεδειγμένον ὅτι ἐν σύμπαντι τῇ πεπολιτισμένῳ κόσμῳ διατυποῦται σοβαρῶς καὶ ἐπιτακτικῶς ἀπαίτησις ὅπως τὸ κράτος ἐπιληφθῇ τῆς ρυθμίσεως τῶν ἐν τῇ κοινωνικῇ ζωῇ κακῶς ἐχόντων καὶ ἐφαρμώσῃ τὰ ἐνδεικνυόμενα εἴτε ἐκ τῆς πείρας εἴτε ἐκ τῆς ἐπιστημονικῆς ἐρεύνης θεραπευτικᾶ καὶ προληπτικᾶ μέτρα. Ποικίλα δὲ εἶνε τὰ κοινωνικὰ κακὰ τὰ χρῆζοντα θεραπείας, τοιαῦτα εἶνε αἱ ἐκ τῆς ἐργασίας παρουσιαζόμεναι δυσχέρειαι (ὥραι ἐργασίας, ἀνεργία, ἐργασία ἀνηλίκων καὶ γυναικῶν) ἢ ἀναπηρία, τὸ γῆρας, τὰ ἀτυχήματα, τὸ πρόβλημα τῆς κατοικίας, ἢ διαπαιδαγώγησις τῶν λαϊκῶν τάξεων τόσον ἀπὸ ἀπόψεως τεχνικῆς μορφώσεως αὐτῶν ὅσον καὶ ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἐμπρέπουσαν χρησιμοποίησιν τῶν ὠρῶν τῆς σχολῆς, ἢ δημοσία ὑγεία κτλ. Πάντα ταῦτα δύνανται νὰ συνοψισθῶσιν ὡς ἔργα κοινωνικῆς προνοίας.

Ἐπιβάλλεται εἰς πᾶν Κράτος, ἐπιθυμοῦν νὰ κατέχη θέσιν ἐν τῇ πεπολιτισμένῳ κόσμῳ καὶ νὰ ἐπιτύχῃ ἐν τῇ διεθνείᾳ ἀνταγωνισμῷ, νὰ ἐφαρμώσῃ εὐρείαν πολιτικὴν κοινωνικῆς προνοίας. Ἐν Ἑλλάδι τοῦτο ἤρξατο ἤδη ἐφαρμοζόμενον διὰ τῆς λεγομένης ἐργατικῆς νομοθεσίας, ἀλλὰ ἀπομένουν ἀκόμη πολλὰ νὰ γίνων, ἰδίως ἐν σχέσει πρὸς τὸ ζήτημα τῶν βοηθημάτων καὶ συντάξεων διὰ τὰς περιπτώσεις ἀσθενείας, ἀτυχημάτων ἐν τῇ ἐργασίᾳ, ἀναπηρίας, γῆρατος, ἀνεργίας. Ὁ καλλίτερος δὲ τρόπος ὅπως ἐκφρασθῇ ἐκ μέρους τοῦ κράτους πανηγυρικῇ τῶν τινὰ ὑπόσχεσις ὅτι ἐξάπαντος καὶ ὑπὸ πάσης κυβερνήσεως θέλει ἐφαρμοσθῇ ἡ ἀπαιτούμενη πολιτικὴ κοινωνικῆς προνοίας εἶνε νομιζόμεν νὰ συμπεριληφθῇ σχετικῇ περὶ τούτου διάταξις ἐν τῷ συντάγματι. Πράγματι τὸ Σύνταγμα, ὁ καταστατικὸς χάρτης, περι-

λαμβάνει «τὸ σύνολον τῶν κανόνων τῶν ρυθμιζόντων εἴτε ἀμέσως εἴτε ἐμμέσως τὴν ἐξάσκησιν τῆς κυριαρχικῆς ἐξουσίας τοῦ κράτους» (1), περιλαμβάνει τοὺς κανόνας «οἱ ὅποιοι ἐπιβάλλονται εἰς τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν» (2), κανόνας αἱ ὅποιοι ἀφορῶν τὸ κράτος ὡς σύνολον, οἱ ὅποιοι καθορίζουν τὰς ὑποχρεώσεις τὰς ὅποιας ὀφείλει νὰ ἀναλάβῃ, τὰ δικαιώματα αὐτοῦ καὶ τὴν ἐσωτερικὴν του ὀργάνωσιν». (3) Συμφώνως ἐπιμένοντες πρὸς τὸν ἰδιάζοντα νομικὸν χαρακτήρα τοῦ συντάγματος δύνανται νὰ συμπεριληφθῶν ἐν αὐτῇ γενικώτατοι κανόνες ὑποδεικνύοντες τὴν κατεύθυνσιν τῆν ὅποιαν τὸ κράτος πρέπει ν' ἀκολουθήσῃ ἐπὶ ὀρισμένου θέματος χωρὶς νὰ προσεξοφλῶνται αἱ λεπτομέρειαι τῆς ἐφαρμογῆς, τοιαύτας δὲ γενικὰς διατάξεις περιλαμβάνουν ἤδη τὰ ἄρθρα 1, 2, 3, 4, 7, 8, 10, 11, 12, 13, κτλ. τοῦ ἡμετέρου συντάγματος. Ἄρκει μόνον ὁ ἐν τῇ συντάγματι ἀναγραφόμενος κανὼν νὰ ἀνταποκρίνεται πρὸς τὴν λαϊκὴν θέλησιν καὶ νὰ ἔχῃ ἀποκρυσταλλωθῇ ἐν τῇ λαϊκῇ συνειδήσει ἢ χρησιμότης καὶ νομιμότης αὐτοῦ, προκειμένου δὲ περὶ κοινωνικῆς προνοίας, νομιζόμεν ὅτι ὠφέλιμα πλέον ἢ κοινῇ πεπολιτισθῆναι ὅτι ἐπιβάλλεται νὰ ἐφαρμοσθῇ κρατικῇ πολιτικῇ κοινωνικῆς προνοίας, καὶ ὅτι θὰ τύχῃ τῆς ἐμορφῶντος ἐπικροτήσεως πάντων ἢ ἀναγραφῆ σχετικῆς διατάξεως.

Ἐκτὸς ὅμως τοῦ ὅτι ἡ κοινὴ γνώμη ἐπιβάλλει τὸ τοιοῦτον νομοθετικὸν μέτρον μὴ ἀντιβαῖνον πρὸς τὴν ἔννοιαν τοῦ συντάγματος καὶ ἄλλο οὐδαὶον γεγονός ἐπιτρέχει ὑπὲρ αὐτοῦ ἢ Ἑλλάς δηλαδὴ συνυπέγραψε τὴν Συνθήκην τῆς Εἰρήνης τῶν Βερσαλλιῶν, ἡ ὅποια ὅμως ἐν τῇ προομιῇ τοῦ 13ου μέρους (4) καθορίζει ὅτι, ἐπειδὴ ἡ Κοινωνία τῶν Ἑθνῶν σκοπεῖ τὴν ἐμπέδωσιν τῆς παγκοσμίου εἰρήνης ἡ ὅποια πρέπει νὰ βρασιζῆται ἐπὶ τῆς ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἐφαρμοζομένης δικαιοσύνης, καὶ ἐπειδὴ αἱ ὑφιστάμεναι συνθήκαι τῆς ἐργασίας συνεπάγουν διὰ μέγαν ἀριθμὸν ἀτόμων ἀδικίας, ἀθλιότητας καὶ στερήσεις, προκαλοῦσας δυσφορίαν, ἣτις εἶνε ἐπικίνδυνος διὰ τὴν παγκοσμίαν εἰρήνην, ἐθεωρήθη ἀναγκαῖα ἡ ἰδρυσις διαρκοῦς Διεθνούς Ὁργανώσεως τῆς Ἐργασίας μεριμνώσης περὶ τῶν ἐργατικῶν ζητημάτων. Συνεπῶς κατὰ τὸ γράμμα καὶ τὸ πνεῦμα τῆς Συνθήκης τὰ συνυπογράψαντα Κράτη ἀνέλαβον τὴν ἠθικὴν ὑποχρέωσιν νὰ ἐφαρμώσουν ἐργατικὴν

1 A. V. Dicey Introduction à l'étude du droit Constitutionnel, γαλλ. μετάφρ. Παρ. 1902 σ. 20. Πρβλ. καὶ A. Esmein, Éléments de dr. Const. Παρ. 1914 σελ. 567 ἔ.

2 Esmein σ. 568.

3 L. DuSaut, Manuel de Dr. Const. Παρ. 1911. σ. 37.

4 Πρβλ. Γ. Χαριτάκη. Ἡ Διεθνὴς Ὁργάνωσις τῆς ἐργασίας καὶ τὸ ἐν Οὐάσιγκτόνι Διεθνὲς Συνέδριον, ἐν «Τὸ Μέλλον» ἀριθ. 15 Ἰαν. 1920 σ. 171 κ. ἔ.

πολιτικήν. Βεβαίως ὡς πρὸς τὰς λεπτομερείας τῆς πολιτικῆς ταύτης ἑκα-
στον κράτος παραμένει ἐλεύθερον νὰ παραδεχθῆ ἢ ὄχιτὰ ἑκάστοτε ὑπὸ
τοῦ Διεθνοῦς Γραφείου τῆς Ἔργασίας προτεινόμενα μέτρα, εἴνε ὅμως
ἀναμφισβήτητον ὅτι παρεδέχθη κατ' ἀρχὴν τὴν ἀνάγκην ἐφαρμογῆς νο-
μοθετικῆς ρυθμίσεως τῶν ἀφροδύτων τὴν ἐργασίαν, τὴν ἐφαρμογὴν ἐπι-
θετικῆς κρατικῆς πολιτικῆς ἐπὶ τῶν θεμάτων τούτων. Ἐπειδὴ δὲ ἡ
ρύθμισις δὲν εἶνε δυνατόν νὰ περιορισθῆ εἰς μόνους τοὺς κατ' ἑαυτὸ
ἐργάτας ἀλλὰ θὰ ἐπεκταθῆ κατ' ἀνάγκην καὶ εἰς ὅλους τοὺς ἐπισηδή-
ποτε εὐρισκομένους ἐν στενοχώρῳ οἰκονομικῆ ἰθέσει καὶ χρεῖζοντας
δημοσίας ἀντιλήψεως καὶ πεδηγετήσεως, δι' αὐτὸ δύναται γενικῶς νὰ
λεχθῆ ὅτι τὰ συνυπογράφαντα τὴν Συνθήκην κράτη παρεδέχθησαν
κατ' ἀρχὴν καὶ ἀνέλαβον τὴν ἠθικὴν τοῦλάχιστον ὑποχρέωσιν νὰ
ἐφαρμόσουν διὰ νομοθετημάτων πολιτικῆν κοινωνικῆς προνοίας. Ἐπο-
μένως ἐὰν ἐν τῇ ἐλληνικῇ συντάγματι συμπεριληφθῆ διάταξις περὶ
κοινωνικῆς προνοίας, διὰ τῆς διατάξεως ταύτης δὲν πρόκειται νὰ ἐγκαι-
νισθῆ νέον τι καὶ ἄγνωστον ἐν τῇ τόπῳ ἀλλὰ νὰ δοθῆ ὑπόσχεσις περὶ
συνεχίσεως ἀρξαιμένης ἤδη πολιτικῆς, νὰ διατρανωθῆ ἢ καὶ διὰ διε-
θνοῦς συνθήκης ἀναληφθεῖσα ἠθικὴ ὑποχρέωσις, καὶ τέλος νὰ δειχθῆ
ὅτι τὸ κράτος δὲν ἀναμένει νὰ εὐρεθῆ πρὸ ἀδιεξόδου καὶ πιέσεως ὅπως
ἐπιληφθῆ τῆς ἐπιλύσεως τῶν κοινωνικῶν προβλημάτων.

Ἡ κοινωνικὴ πάλη ἐπιδεινοῦται σημαντικῶς διὰ τῆς ἐπικρατού-
σης, ἰδίως παρὰ τοῖς ἐργάταις, πεποιθήσεως ὅτι τὸ κράτος καὶ αἱ ἰθὺ-
νοσαι τάξεις, ἐὰν δὲν ἐξαναγκασθοῦν δὲν θὰ ἐπιληφθοῦν ποτὲ τῆς
θεραπείας τῶν κοινωνικῶν ἀναγκῶν, κηρύσσεται δὲ παγκοσμίως εἰς τὰς
ἐργατικὰς τάξεις, ὅτι ἐὰν θέλῃ νὰ ἐπιτύχῃ καλλιτέρευσιν τῆς θέσεώς
τῆς πρέπει νὰ ἀποδυθῆ εἰς κοινωνικὸν καὶ πολιτικὸν ἀγῶνα καὶ ὅτι
μόνον ἢ εἴα καὶ ἡ ἐπανάστασις δύναται νὰ θεωρηθοῦν τελεσφόρα
πρὸς τοῦτο μέγα. Δυστυχῶς πολλῶν πολιτικῶν κύκλων ἢ στάσις δι-
καιολογεῖ τὴν τοιαύτην τῶν ἐργατῶν ἀντίληψιν, καὶ μεταξὺ τῶν
τοιούτων ἀντιδραστικῶν κατατάσσονται ἀσφαλῶς εἰς τὴν πρώτην γραμ-
μὴν οἱ ἐπαγγελλόμενοι πατρικὰ πρὸς τὰς ἐργαζόμενας καὶ ταλαιπω-
ρουμένας τάξεις αἰσθήματα καὶ ἰσχυριζόμενοι ὅτι εἶνε ἔτοιμοι νὰ δε-
χθοῦν μεταρρυθμίσεις «ἐν μέτρῳ» ἐπιφυλασσόμενοι πάντως ὅπως πᾶ-
σαν προτεινομένην μεταρρύθμισιν κηρύξουν ὡς ὑπερβαίνουσαν τὸ ὑπ'
αὐτῶν πανσέφως καθορισθὲν μέτρον! "Ἄν ὅμως ἐν τῇ συντάγματι συμ-
περιληφθῆ ἐπιταγὴ πρὸς τὰς ἑκάστοτε κυβερνήσεις περὶ ἐφαρμογῆς
μέτρων πολιτικῆς προνοίας τὸ τοιοῦτον δὲν δύναται παρὰ νὰ ἀφυπνί-
σῃ πῶς τοὺς ἀμβλυωποῦντας καὶ νὰ ἐμπνεύσῃ καὶ ἐμπιστοσύνην εἰς
τὰς τάξεις ὑπὲρ ὧν ἡ τοιαύτη πρόνοια πρόκειται νὰ ληφθῆ καὶ οὕτω

νὰ προληφθοῦν τὰ δεινὰ ἐπακόλουθα τῆς δυσπιστίας καὶ δυσφορίας ἐκ
μέρους πολυαριθμοῦ τάξεως πολιτῶν.

Σημειωτέον ὅτι ἡ κοινωνικὴ πρόνοια ἐν Ἑλλάδι ἐφαρμοζομένη
δὲν πρόκειται νὰ ἔχῃ ἀντικείμενον αὐτῆς μόνον τοὺς ἐργάτας, καὶ
ἰδίως ὄχι μόνον τοὺς ἐν τῇ βιομηχανίᾳ ἐργαζομένους, ἀλλὰ πρέπει νὰ
ἐπεκταθῆ καὶ εἰς ὅλον τῶν οἰκονομικῶς δυσπραγοῦντα πληθυσμόν,
ἰδίως δὲ εἰς τὸν ἀγροτικὸν κόσμον τοῦ ὁποῦ ἡ κατάστασις ἐπὶ ἀπό-
ψεως ὑγείας, μορφώσεως καὶ εὐζωίας κάθε ἄλλο παρὰ ἱκανοποιητικὴ
εἶνε. Ὀμιλοῦντες δὲ περὶ κοινωνικῆς προνοίας δὲν ἐννοοῦμεν ποσῶς ὅτι
πρόκειται νὰ ἔρχεται πάντοτε τὸ κράτος ἀρωγὸν διὰ χρημάτων, ἀλλὰ
πολὺ μᾶλλον ὅτι πρόκειται νὰ διαπαιδαγωγῆσθῃ ὠρισμένας τάξεις καὶ
νὰ τὰς ἐξαναγκάσῃ εἰς ὠρισμένα μέτρα προνοίας καὶ ἐξασφαλίσεως.
Ἐπειδὴ δὲ ἀφ' ἑνὸς μὲν ἡ οἰκονομικὴ εὐρωστία τοῦ κράτους κάθε ἄλλο
παρὰ ἀπεριόριστος εἶνε, ἀφ' ἑτέρου δὲ αἱ ἐργαζόμεναι τάξεις εὐρίσκον-
ται σήμερον εὐτυχῶς ἐν οἰκονομικῆ ἰθέσει τοιαύτῃ ὥστε νὰ δύναται
σχεδὸν ἀφ' ἑαυτῶν νὰ θεραπεύσων τὰς ἀνάγκας τῶν, ἀρκεῖ νὰ τοῖς
ὑποδειχθῆ τὸ σύστημα καὶ ἡ μέθοδος, νομίζομεν ὅτι ἡ ἀσφαλεστέρα καὶ
εὐκαλωτέρα λύσις τοῦ κοινωνικοῦ προβλήματος εὐρίσκειται εἰς τὴν εὐ-
ρετὴν ἐφαρμογὴν τοῦ δευτέρου τούτου μέτρου (1).

Ἐν τῇ νεωστὶ ψηφισθέντι ἀπὸ 11 Αὐγούστου 1919 Συντάγματι
τοῦ Γερμανικοῦ Κράτους (2) συμπεριελήφθησαν πολλά διατάξεις

1 Φυσικὰ καὶ τὸ κράτος θὰ ἔρχεται ἀρωγὸν καὶ ἰδίως οἱ ἐκ τῆς ἐργασίας ἀφελόμενοι
καὶ πλουτοῦντες, εἴτε ἀπ' εὐθείας ὡς ἐργοδοταὶ εἴτε ἐμμέσως, ἐφαρμοζομένης προτύπου ἀνα-
λογικῆς φορολογίας ὅποια ἤδη εἰσῆχθη πανταχοῦ, καὶ παρ' ἡμῶν.

2 Ἡ Γερμανικὴ Αὐτοκρατορία διετίετο ὑπὸ τοῦ Συντάγματος τῆς 11ης Ἀπριλίου 1871.
Συνεπεί τῆς κατὰ τὸν πόλεμον ἀποτυχίας ἐδημοσιεύθησαν τὴν 28 Ὀκτωβρίου 1918 δύο
νόμοι ἐπιφέροντες σπουδαίας ἐπὶ τὸ κοινοβουλευτικώτερον τροποποιήσεις εἰς τὸ κρατοῦν πο-
λιτεῦμα. Τὴν 4ην Νοεμβρίου 1918 ἐξερράγη ἡ ἐπανάστασις καὶ ἰδρύθησαν παντοῦ κατὰ τὸ
ῥωσικὸν πρότυπον Συμβούλια τῶν ἐργατῶν καὶ στρατιωτῶν τὰ ὅποια συνεκέντρωσαν εἰς
τὰς χεῖρας τῶν ἄλλῃ τὴν ἐξουσίαν. Τὴν 9ην Νοεμβρίου παρητήθη ἐξαναγκασθεῖς ὁ Αὐτοκρά-
τωρ, καὶ ἀνεκηρύχθη ἡ Δημοκρατία καταργηθέντος τοῦ παλαιοῦ συντάγματος. Τὴν 10ην Νο-
εμβρίου ἐσχηματίσθη Ἐκτελεστικὴ Ἐπιτροπὴ τῆς Δημοκρατίας καὶ προσωρινὴ κυβέρνησις
ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «Συμβούλιον τῶν πληρεξουσίων τοῦ Λαοῦ». Τὴν 16ην Δεκεμβρίου συν-
ῆλθε Συνέδριον ὄλων τῶν Συμβουλίων ἐργατῶν καὶ στρατιωτῶν καὶ ἀφοῦ ἀπέρριψε τὴν
ἐφαρμογὴν τοῦ σοβιετικοῦ πολιτικοῦ συστήματος ἐν Γερμανίᾳ, ἀπεφάσισε τὴν διεξαγωγὴν
ἐκλογῶν διὰ τὴν Συντακτικὴν Ἐθνοσυνέλευσιν, αἱ ὅποια καὶ διεξήχθησαν τὴν 19ην Ἰαν.
1919. Προκαίμενον νὰ συνταχθῆ τὸ νέον Σύνταγμα, ὡς βάσις ἐλήφθη προσχέδιον ἐκπονηθὲν
κατὰ παραγγελίαν τοῦ Συμβουλίου τῶν πληρεξουσίων ὑπὸ τοῦ δημοκράτου καθηγητοῦ ἐν Βε-
ρολίῳ *Hugo Preuss*, ἑτέρον συνταχθὲν ὑπὸ ἐπιτροπῆς ἐξ ἀντιπροσώπων τῶν διαφόρων

ἀφορῶσαι τὰ τῆς κοινωνικῆς προνοίας καὶ θεωρήθη ἐκ δὲν ἦτο ἄσκοπον νὰ παρατεθῆ μετάφρασις τῶν λίαν ἐνδιαφερομένων καὶ ἀξιολογώ-
τάτων τούτων διατάξεων, ἔχουσιν ὡς ἑξῆς:

«Εἰσαγωγικὸν ἄρθρον. Ὁ Γερμανικὸς Λαὸς ἠνωμένως καὶ ἐμπνεόμενος ἐκ τῆς θελήσεως νὰ ἐπανιδρύσῃ (1) καὶ στερεώσῃ τὴν πολιτικὴν αὐτοῦ μορφήν ἐν ἐλευθερίᾳ καὶ δικαιοσύνῃ (2), νὰ ἐξυπηρετήσῃ τὴν ἐσωτερικὴν εἰρήνην καὶ νὰ προαγάγῃ τὴν κοινωνικὴν πρόοδον (3) σενέταξε τὸ παρὸν Σύνταγμα».

α' Ἄρθρον 7ον.—Ἡ Αὐτοκρατορία (4) νομοθετεῖ (5) ἐπὶ τῶν ἑξῆς ζητημάτων 1)... 2)... 7). Ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἀφορῶσαν τὴν πληθυσμὸν πολιτικὴν, τὴν φροντίδα περὶ τῆς μητρότητος, τῶν βρεφῶν, τῶν παιδίων καὶ τῶν ἀνηλίκων. 8) Τὴν δημοσίαν ὑγείαν, τὴν κτηνιατρειάν, τὴν προστασίαν τῶν φυτῶν κατὰ ἀσθενειῶν καὶ κατὰ τῶν βλαπτόντων αὐτὰ (6). 9) Τὴν ἐργατικὴν νομοθεσίαν, τὴν δι' ἀσφαλειῶν ἐξασφάλισιν καὶ τὴν προστασίαν τῶν ἐργατῶν καὶ τῶν ὑπαλλήλων (7) καθὼς καὶ τὰ ἀφορῶντα τὴν μεσίτευσιν τῆς ἐργασίας (8). 10) Τὴν ὀργάνωσιν ἐπαγγελματικῶν ἀντιπροσωπειῶν ἐξ ἐλοκλήρου τῆς Αὐτοκρατορίας (9). 11) Τὴν πρόνοιαν διὰ τοῦς λαθόντας μέρος εἰς τὸν πόλεμον καὶ τοῦς ἀπογόνους τῶν. 12) Τὴν ἀπαλλοτριώσιν

γερμανικῶν κρατῶν καθὼς καὶ ἄλλαι ἰδιωτικαὶ προεργασίαι. Τὸ Σύνταγμα καθ' ἑν μέρους συζητήσεως ἐν τῇ Ἐθνοσυνελεύσει (ἀρχαιμένη τὴν 24 Φεβρουαρίου 1918) καὶ ἐπεξεργασίας ὑπὸ πρῶτου καὶ κοινοῦ βουλευτικῆς ἐπιτροπῆς, ἐψηφίσθη τελεσιτικῶς τὴν 31ην Ἰουλίου 1919 διὰ μεγάλης πλειοψηφείας, ὑπεγράφη τὴν 11ην καὶ ἐκτυπωθεῖσα τὴν 11ην Αὐγ. 1919. Τὸ κείμενον τῶν ἄρθρων τοῦ συντάγματος, ὡν παραθέτομεν τὴν μετάφρασιν, παρελά-
θουμεν ἐκ τῆς ἐσχαλισμένης ἐκδόσεως τοῦ Καθηγ. P. Giesse, β' ἐκδ. Παρισι. 1920 χρησι-
μοποιήσαντες καὶ τὰ σχετικὰ ὑπ' αὐτοῦ συνταχθέντα σχόλια καὶ ἐκ τοῦ προλόγου ἐρυνίσαν-
τες τὰς ἱστορικὰς ταύτας πληροφoρίας περὶ τῆς συντάξεως τοῦ γερμ. συντάγματος.

1 Ἔπρεπε νὰ ἐπανιδρυθῆ τὸ γερμ. Κράτος καταλυθὲν ὑπὸ τῆς ἐπαναστάσεως.

2 Ἐν δικαιοσύνῃ ἀπονεμούσῃ ἐκάστῳ τὸ ἐκ αὐτοῦ ἀνήκον, καὶ ὄχι εἰς πάντας τὸ αὐτὸ.

3 Ἐννοεῖται περιέχεται γενικὴ ὑπόσχεσις περὶ ἐφαρμογῆς κοινωνικοῦ μεταρρυθμιστι-
κοῦ προγράμματος.

4 Ἐν τῷ γερμ. κείμενῳ εὐρήσκει ἡ λέξις Reich= Αὐτοκρατορία, ἐπικρατεία.

5 Δηλαδῆ δύναται νὰ νομοθετήσῃ, δὲν εἶνε ὑποχρεωτικόν, ἐπὶ δὲ τῶν θεμάτων τούτων δύναται νὰ νομοθετήσῃ καὶ τὰ γερμανικὰ κράτη καθ' ἑκάστον, κατὰ δὲ τὸ ἄρθρον 97ον ἡ νομοθεσία τῆς αὐτοκρατορίας προηγείται καὶ ἀκυροῖ τὰς τοπικὰς νομοθεσίας. Τὸ προηγου-
μενον ἄρθρον ἀπαριθμεῖ τὰ θέματα ἐφ' ὧν ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία τῆς Αὐτοκρατορίας εἶνε ἀπο-
κλειστικὴ

6 Γενικὴ προστασία τῆς δημοσίας ὑγείας, τῶν ζώων καὶ τῶν φυτῶν.

7 Πρόκειται περὶ τοῦ συνόλου τῶν ἀσφαλιστικῶν διὰ τοῦς ἐργαζομένους μέτρων, ἀσ-
φάλεια ἀσθενείας, ἀτυχημάτων, ἀναπηρίας, γήρατος, ἀνεργίας.

8 Ἰδρυσις δημοσίων μεσιτικῶν γραφείων ἐργασίας.

9 Πρόκειται περὶ τρόπου ἀντιπροσωπεύσεως τῶν ἐπαγγελματικῶν διὰ τῆς συστάσεως
συνλόγων (Kammern) δικηγόρων, ἰατρῶν, κτηνιάτρων, φαρμακοποιῶν, γειοργῶν, ἐμπόρων,
ἐπιτηδευματιῶν, χειροτεχνῶν, ὑπαλλήλων, ἐργατῶν.

ἀκινήτων. 13) Τὴν κοινωνικοποιήσιν (1) τοῦ φυσικοῦ πλούτου καὶ τῶν οἰκονομικῶν ἐπιχειρήσεων, καθὼς καὶ ἐν σχέσει πρὸς τὴν παρα-
γωγὴν, κατασκευὴν, διανομὴν καὶ διατίμησιν ἀγαθῶν χάριν τῆς κοι-
νωνίας (14)... 17) Τὴν ὀργάνωσιν τῆς ἀσφαλείας (2)».

«Ἄρθρον 9ον.—Ἐφ' ἔσον παρουσιάζεται ἀνάγκη ἐνιαίας νομο-
θετικῆς ρυθμίσεως, ἡ Αὐτοκρατορία νομοθετεῖ περὶ 1) τῶν μέτρων τῶν ἀφορῶντων τὴν γενικὴν εὐπραγίαν...» (3) (4).

α' Ἄρθρον 119.—(Περὶ γάμου). Ὁ γάμος, βᾶσις τοῦ οἰκογενειακοῦ βίου καὶ τῆς διατηρήσεως καὶ ἀυξήσεως τοῦ ἔθνους, δικτελεῖ ὑπὸ τὴν ἰδιαιτέραν τοῦ συντάγματος προστασίαν. Ὁ γάμος βασιίζεται ἐπὶ ἴσων δικαιωμάτων τῶν δύο φύλων. Εἶνε καθήκον τοῦ κράτους καὶ τῶν κοι-
νοτήτων ὅπως μεριμνήσῃ περὶ διατηρήσεως τῆς ἀγνείας καὶ ὑγείας ἐν τῇ οἰκογενείᾳ καθὼς καὶ περὶ τῆς κοινωνικῆς εὐπραγίας ταύτης. Πολύτεκνοι οἰκογένειαι δικαιούνται ὑποστηρίξεως (5). Ἡ μητρότης δικαιούται κρατικῆς προστασίας καὶ προνοίας».

«Ἄρθρον 120όν.—(Δικαίωμα καὶ καθήκον ἀνατροφῆς). Ἡ ἀνατροφή τῶν ἀπογόνων εἰς σωματικὴν, ψυχικὴν καὶ κοινωνικὴν προ-
κοπήν αὐτῶν ἀποτελεῖ ὕψιστον καθήκον καὶ φυσικὸν δικαίωμα τῶν γονέων, τὴν πραγματοποιήσιν τοῦ ὁποῦ ἐποπτεύει τὸ κράτος».

α' Ἄρθρον 122ον.—(Προστασία τῆς νεότητος). Ἡ νεότης τυγχά-
νει προστασίας κατὰ πάσης ἐκμεταλλεύσεως καθὼς καὶ κατὰ πάσης ἠθικῆς, πνευματικῆς καὶ σωματικῆς διαφθορᾶς. Τὸ κράτος καὶ αἱ
κοινότητες ὀφείλουσι νὰ μεριμνήσουσι περὶ τῶν ἀρμοζόντων μέτρων».

α' Ἄρθρον 142ον.—(Τέχνη καὶ Ἐπιστήμη). Ἡ Τέχνη, ἡ Ἐπι-
στήμη καθὼς καὶ ἡ διδασχὴ αὐτῶν εἶνε ἐλεύθεραι. Τὸ κράτος τὰς
προστατεύει καὶ συμμετέχει εἰς τὴν ἀνάπτυξιν αὐτῶν.»

α' Ἄρθρον 148ον.—(Ἀνατροφή τοῦ πολίτου). Εἰς ἔλα τὰ σχο-
λεῖα πρέπει νὰ ἐπιδιώκεται ἠθικὴ ἀνατροφή, πολιτικὸν φρόνημα καὶ

1 Τὸ γερμ. κείμενον ἔχει «Vergesellschaftung» τὸ ὁποῖον δύναται νὰ μεταφρασθῆ,
καὶ δημοσίωσις ἢ κρατικοποίησις ἢ ἐθνικοποίησις, ἐπισημασθῆ τὴν λέξιν κοινωνικοποίησις
ὡς περιέχουσιν τὴν ἔννοιαν τῆς κοινωνίας

2 Πρόκειται περὶ ἀσφαλείας κατὰ παντός ἀπροόπτου γεγονότος.

3 Πρόκειται περὶ μὴ ἀναγκαστικῶν μέτρων ἀφορῶντων τὴν εὐημερίαν ὅλου τοῦ πλη-
θυσμοῦ.

4 Κατὰ τὸ 95ον ἄρθρον ἡ αὐτοκρατορικὴ κυβέρνησις ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐποπτεύῃ
τὴν νομοθεσίαν καὶ διοίκησιν τῶν διαφόρων κρατῶν τῶν ἀποτελούντων τὴν αὐτοκρατορίαν ἐν
σχέσει πρὸς τὰ θέματα ἐπὶ τῶν ὁποῖων κατὰ τὸ σύνταγμα ἡ Αὐτοκρατορία δικαιούται νὰ νο-
μοθετήσῃ ἀδιάφορον ἐὰν ἔχη κάμει χρῆσιν τοῦ δικαιώματος τούτου.

5 Ὑποστηρίξεως ἢ ὁποῖα νὰ ἄρει τὴν ἐκ τῆς πολυτεχνίας δημιουργουμένην οἰκονομικὴν
ἀνισότητά.

προσωπική και επαγγελματική ικανότητος συμφώνως πρὸς τὴν ιδιοφυϊαν τοῦ Γερμανικοῦ ἔθνους καὶ τὸ πνεῦμα τῆς συμφιλώσεως τῶν λαῶν. Κατὰ τὴν διδασκαλίαν ἐν ταῖς δημοσίαις σχολαῖς πρέπει νὰ καταβάλληται φροντίς ὅπως μὴ προσβάλλονται τὰ αἰσθήματα τῶν ἑτεροφρονούντων. Εἰς τοὺς ἐν τῇ σχολείῳ διδασκομένους κλάδους ἀνήκουν ἡ γνῶσις τῶν δικαιωμάτων καὶ καθηκόντων τοῦ πολίτου καθὼς καὶ ἡ διδασκαλία τῶν ἀφορώντων τὴν ἐργασίαν (1). Κατὰ τὸ πέρασ τῆς εἰς τὸ σχολεῖον φοιτήσεως ἕκαστος μαθητῆς λαμβάνει ἀντίτυπον τοῦ Συντάγματος...»

«Ἄρθρον 150ον. — Τὰ μνημεῖα τῆς τέχνης, τῆς ιστορίας καὶ τῆς φύσεως, καθὼς καὶ αἱ ὄψαι τοποθεσίαι (2) χαίρουσιν τῆς προστασίας καὶ τῆς φρονίδος τοῦ Κράτους.»

«Ἄρθρον 151ον. — (Οἰκονομικὴ ἐλευθερία). Ἡ οἰκονομικὴ ἐργασίαις ὀφείλει νὰ ἀνταποκρίνεται πρὸς τὰς ἀρχὰς τῆς δικαιοσύνης οὕτως ὥστε νὰ ἐξασφαλίζῃ εἰς πάντας ὑπαρξιν (3) ἀνάλογον πρὸς τὴν ἀξιοπρέπειαν τοῦ ἀνθρώπου. Ἐντὸς τοῦ ὅρου αὐτοῦ ἐξασφαλίζεται ἡ οἰκονομικὴ ἐλευθερία τοῦ ἀτόμου (4). Νομοθετικὸς ἐξαναγκασμὸς ἐπιτρέπεται μόνον χάριν προστασίας ἀπειλουμένων δικαιωμάτων ἢ πρὸς ἐξυπηρέτησιν ὑψίστων ἀναγκῶν τῆς κοινωνίας...»

«Ἄρθρον 153ον», ἐν τέλει τοῦ ἁρθροῦ «Ἡ ἰδιοκτησία γεννᾷ ὑποχρεώσεις. Ἡ χρῆσις αὐτῆς πρέπει νὰ γίνεται κατὰ τρόπον ἐξυπηρετοῦντα τὸ κοινὸν καλόν.»

«Ἄρθρον 155ον. — (Κατανομή καὶ ἐκμετάλλευσις τῆς γῆς). Ἡ κατανομή καὶ ἐκμετάλλευσις τῆς γῆς διατελεῖ ὑπὸ τὴν κρατικὴν ἐποπτείαν (5) κατὰ τρόπον ὥστε νὰ ἀποφεύγωνται καταχρήσεις καὶ νὰ ἐξασφαλίζεται (6) εἰς πάντα γερμανὸν ὑγιῆς κατοικία καὶ εἰς πάσας τὰς γερμανικὰς οἰκογενείας, ἰδίως τὰς πολυτέχνους, κατοικία καὶ τόπος ἐργασίας ἀνάλογος πρὸς τὰς ἀνάγκας των. Ἐν τῇ νομοθεσίᾳ περὶ κατοικίας θέλει ληφθῆ ἰδιαίτερα πρόνοια περὶ τῶν συμμετασχόντων εἰς τὸν πόλεμον.»

1 Staatsbürgerkunde und Arbeitsunterricht.

2 Landschaft.

3 Dasein = ὑπαρξις, διαβίωσις.

4 Ὁ σχολιαστὴς ἂν ἀκολουθοῦμεν παρατηρεῖ ὅτι διὰ τῆς διατάξεως ταύτης ὀρίζεται ὅτι ἡ οἰκονομικὴ καὶ παραγωγικὴ ἐλευθερία ἐκάστου ἀτόμου δὲν ἀποτελεῖ ἀνεξάρτητον ἀγαθόν, ἔχει ἐν ἑαυτῷ τὸν σκοπὸν τῆς ὑπάρξεώς του ἀλλὰ ὅτι προστατεύεται καὶ δύναται νὰ ἐξασκηθῆ ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἐφ' ἧσον μὴ συνπληροῖ κοινωνικῶν ἀναγκῶν. Τὸ συμφέρον τοῦ συνόλου τῆς κοινωνίας περιορίζει καὶ καθοδηγεῖ τὸ ἀτομικὸν συμφέρον ἐν τῇ οἰκονομικῇ κόσμῳ.

5 Βάσις σοσιαλιστικοποιήσεως (Sozialisierung).

6 Κατὰ κοινωνιολογικὴν ὄχι νομικὴν ἔννοιαν λαμβάνεται ἡ λέξις αὕτη. Δὲν πρόκειται περὶ παροχῆς ἰδιοκτησίας. Ἡ ἐργασία π. χ. δύναται νὰ ἐκτελεῖται εἰς δημόσια εἰδικὰ πρὸς τοῦτο ἰδρύματα. Ἐψηφίσθησαν ἤδη ἐν Γερμ. νόμοι σχετικοὶ πρὸς τὴν προστασίαν τῆς μικρᾶς κατοικίας (Heimstätten - u. Kleinwohnungsrecht).

«Δύνανται νὰ ἀπαλλοτριωθῶσιν αἱ ἐκτάσεις αἰτινες εἶνε χρήσιμοι πρὸς ἰκανοποίησιν τῶν ἀναγκῶν τῆς κατοικίας, τῆς ὑποστηρίξεως τοῦ ἐποικισμοῦ, τῆς καλλιέργειας τῶν ἀκαλλιεργήτων τῆς ἀνυψώσεως τῆς γ.ω.γίας (1). Τὰ καταπιστεύματα (2) καταργοῦνται.»

«Ἡ καλλιέργεια καὶ ἡ ἐκμετάλλευσις τῆς γῆς εἶνε καθήκοντα τοῦ γαιοκτήμονος ἀπέναντι τῆς κοινωνίας. Πρέπει νὰ χρησιμοποιεῖται ὑπὲρ τῆς ὀλότητος ἢ εἰς τὰ ἀκίνητα ἐπερχομένη αὐτόματος αὔξεισις ἀξίας (3).»

«Ὁ ὑπέργειος πλοῦτος καθὼς καὶ αἱ πλουτοπαραγωγὸι φυσικαὶ δυνάμεις διατελοῦν ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τοῦ κράτους. Τὰ ἐπ' αὐτῶν ἰδιωτικὰ προνόμια πρέπει νὰ μεταβιβάσθωσιν διὰ νόμου εἰς τὸ κράτος.»

«Ἄρθρον 156ον» — (Κοινωνικοποίησις) (4). Ἡ Αὐτοκρατορία δύναται διὰ νόμου, παραμένοντος ἀκεραίου τοῦ περὶ ἀποζημιώσεωςδικαιώματος, ἐφαρμόζουσα δὲ τὸ πνεῦμα τῶν περὶ ἀναγκαστικῆς ἀπαλλοτριώσεως κρατουσῶν διατάξεων, νὰ μεταβιβάσῃ εἰς τὴν κοινὴν ἰδιοκτησίαν ἐκεῖνας ἐκ τῶν ἰδιωτικῶν πλουτοπαραγωγῶν ἐπιχειρήσεων αἱ ὁποῖαι εἶνε κατάλληλοι πρὸς κοινωνικοποίησιν. Ἡ Αὐτοκρατορία δύναται νὰ καθορίσῃ ὅτι εἴτε αὐτὴ ἢ ἰδίᾳ, εἴτε τὰ εὐχρηστά κράτη, εἴτε οἱ δήμοι δύναται νὰ συμμετέχουν εἰς τὴν ὀλκῆσιν πλουτοπαραγωγῶν ἐπιχειρήσεων ἢ ἐνώσεων (5), ἢ κατ' ἄλλον τινα τρόπον νὰ ἐξασφαλίσουν τὴν ἐποπτείαν τούτων (6).»

«Ἐπίσης ἡ Αὐτοκρατορία δύναται, ἐν ἐπείγουσῃ ἀνάγκῃ καὶ πρὸς ἐφαρμογὴν τοῦ θεσμοῦ τῆς κοινῆς ἐκμεταλλεύσεως (7), διὰ νόμου νὰ συμπήξῃ εἰς αὐτοδιοικούμενον σύνολον (8) πλουτοπαραγωγῶν ἐπιχειρήσεις καὶ ἐνώσεις, μετὰ τὸν σκοπὸν νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν συνεργασίαν ὅλων τῶν δημιουργικῶν λαϊκῶν τάξεων, νὰ ἐπιτύχῃ τὴν συμμετοχὴν τῶν ἐργοδοτῶν καὶ ἐργατῶν εἰς τὴν διοίκησιν τῆς ἐπιχειρήσεως καθὼς καὶ τὴν ρύθμισιν τῆς παραγωγῆς, τῆς κατασκευῆς, τῆς διανομῆς, τῆς χρήσεως, τῆς διατιμῆσεως, τῆς εἰσαγωγῆς καὶ ἐξαγωγῆς.»

1 Ἀπαρίθμησις εἰδικῶν περιπτώσεων ἀπαλλοτριώσεως πρὸς διευκόλυνσιν τοῦ νομοθετικοῦ ἔργου. Ἐν ἄλλῳ ἁρθρῷ τοῦ συντάγματος ὀρίζονται τὰ τῆς ἀναγκαστικῆς ἀπαλλοτριώσεως ἐν γένει.

2 Fideikommiss.

3 Μετέφρασα διὰ τοῦ αὐτόματος αὔξεσις, τὴν ἐν τῷ γερμ. κειμένῳ διατυπωμένην περιφραστικῶς ἔννοιαν τῆς αὔξεσις ἧτις ἐπῆλθεν ἀντι καταβολῆς ἐργασίας ἢ κεφαλαίου.

4 Ὁ γερμ. ὅρος εἶνε Verkesellschaftung.

5 Ἡ διάταξις ἐτέθη ὅπως προληφθῶσιν αἱ ὑπερβολαὶ τῶν συνασπισμῶν τῶν παραγωγῶν, τῶν τράστ.

6 Ἐπέμβασις τοῦ κράτους ἐν περιπτώσει αἰσχροκερδείας.

7 Gemeinwirtschaft.

8 Διὰ τῆς διατάξεως ταύτης ἰδρύεται νέος νομικὸς θεσμός, τὰ αὐτοδιοικούμενα (αὐτοῦσια) πλουτοπαραγωγὰ σώματα τοῦ ἰδιωτικοῦ δικαίου, κατ' ἀνάλογον τῶν αὐτοδιοικουμένων σωμάτων (Selbstverwaltungskörper) τοῦ διοικητικοῦ δικαίου.

γῆς τῶν οἰκονομικῶν ἀγαθῶν (1) συμφώνως πρὸς τὰς ἀρχὰς τῆς ἀπὸ κοινοῦ ἐκμεταλλεύσεως».

«Ἄρθρον 157ον—(Ἐργασία). Ἡ δύναμις πρὸς ἐργασίαν διατελεῖ ὑπὸ τὴν ἰδιαιτέραν προστασίαν τῆς Αὐτοκρατορίας. Ἡ Αὐτοκρατορία ρυθμίζει ἐνιαίως διὰ νόμων τὰ ἀφορῶντα τὴν ἐργασίαν».

Ἄρθρον 161ον.—(Κοινωνικὴ πρόνοια) (2). Χάριν διατηρήσεως τῆς υγείας καὶ τῆς ἱκανότητος πρὸς ἐργασίαν, προστασίας τῆς μητρότητος, χάριν προστασίας κατὰ τῶν οἰκονομικῶν συνεπειῶν τοῦ γήρατος, τῆς ἐξασθενήσεως καὶ τῶν ἀπρόπτων τοῦ βίου, ἡ Αὐτοκρατορία δημιουργεῖ περιεκτικὸν νόμον περὶ ἀσφαλίσεων (3) τῆ ἐγκύρῃ συνεργασίᾳ τῶν ἀσφαλιζομένων».

Ἄρθρον 162ον.—(Διεθνῆς Νομοθεσία περὶ ἐργασίας). Ἡ Αὐτοκρατορία ἐνεργεῖ ὑπὲρ τῆς διεθνοῦς ρυθμίσεως τῶν συνθηκῶν τῆς ἐργασίας, ἀποσκοπούσης τὸν καθορισμὸν ἐνὸς ἐλαχίστου μέτρου κοινωνικῶν δικαιωμάτων ὑπὲρ τῆς ἀνὰ τὴν αἰκουμένην ἐργαζομένης τάξεως».

Ἄρθρον 163ον.—(Καθῆκον καὶ δικαίωμα ἐργασίας). Πᾶς Γερμανὸς ἔχει, μὴ θιγομένης τῆς προσωπικῆς του ἐλευθερίας, τὸ ἠθικὸν καθῆκον νὰ χρησιμοποιεῖ τὰς πνευματικὰς καὶ σωματικὰς του δυνάμεις, κατὰ τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ κοινοῦ ἀγαθοῦ».

Ἦρέπει νὰ παρασχεθῆ εἰς πάντα Γερμανὸν ἡ εὐκαιρία ὅπως κερδίῃ τὰ πρὸς συντήρησιν του ἀναγκαῖα διὰ πλουτοπαραγωγικῆς ἐργασίας (4). Ἐφόσον εἰς ἄτομόν τι δὲν δύναται νὰ ὑποδειχθῆ ἀνάλογος ἐργασία, πρέπει νὰ ληφθῆ πρόνοια περὶ τῶν ἀναγκαιούτων πρὸς συντήρησιν του. Αἱ λεπτομέρειαι καθορισθήσονται δι' εἰδικῶν νόμων (5)».

Ἄρθρον 164ον.—Ἡ ἀνεξάρτητος μέση τάξις τῶν γεωργῶν, ἐπαγγελματιῶν καὶ ἐμπόρων πρέπει νὰ τύχῃ τῆς νομοθετικῆς ὑποστηρίξεως καὶ τῆς προστασίας κατὰ πάσης ὑπερβολικῆς ἐπιβαρύνσεως καὶ ἐκμυζήσεως.»

* * *

Ὡς ἐκ τῶν παρατεθέντων ἀρθρίων προκύπτει τὸ γερμανικὸν σύνταγμα μετὰ περισσοῦς λεπτομερείας πραγματεύεται τὰ ἀφορῶντα τὰ

1 Wirtschaftskriter.

2 Sozialversicherung.

3 Versicherungswesen.

4 Διὰ τῆς διατάξεως ταύτης καθορίζεται τὸ δικαίωμα πρὸς ἐργασίαν «Droit au travail» παντὸς γερμανοῦ, συντελουμένης αὐτῷ σπουδαίας κοινωνικῆς μεταρρυθμίσεως.

5 Οἱ νόμοι οὗτοι θέλουσι καθορίσῃ τὰ τῆς εὐρέσεως καὶ μεσιτεύσεως ἐργασίας, προστασίας τῶν ἀέργων, ἀσφαλείας κατὰ τῆς ἀνεργίας.

τῆς κοινωνικῆς προνοίας χαράσσον τὴν κατεύθυνσιν τῆς μελλούσης νομοθεσίας, νομίζομεν δὲ ὅτι κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦτο θὰ ἦτο χρησιμώτατον νὰ συμπεριλαμβάνετο καὶ ἐν τῷ ἡμετέρῳ συντάγματι γενικὴ τις διάταξις, παραλειπομένων σκοπίμως τῶν λεπτομερειῶν καὶ ὑπερβολῶν, δι' ἧς θὰ διευτυποῦτο ἡ ἀρχὴ ὅτι τὸ κράτος ἔχει καθῆκον νὰ ἐφαρμόζῃ πολιτικὴν τινὰ κοινωνικῆς προνοίας. Ἐὐλογοῦντο ἄρθρον θὰ ἔπρεπε νὰ τεθῆ ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ἐν τέλει τοῦ συντάγματός μας εὐρισκομένων γενικῶν διατάξεων καὶ θὰ ἠδύνατο ἴσως νὰ εἰσαυποιωθῆ ὡς ἐξῆς :

«Ἄρθρον 99ον. Οἱ Ἕλληνες, μὴ θιγομένης τῆς προσωπικῆς αὐτῶν ἐλευθερίας, ἔχουν καθῆκον ἅμα καὶ δικαίωμα (1) ὅπως χρησιμοποιῶσι τὰς πνευματικὰς καὶ σωματικὰς αὐτῶν δυνάμεις χάριν τοῦ ἰδίου αὐτῶν καὶ τοῦ κοινοῦ συμφέροντος. Ἐὐλογοῦντο ἄρθρον θὰ ἔπρεπε νὰ τεθῆ ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ἐν τέλει τοῦ συντάγματός μας εὐρισκομένων γενικῶν διατάξεων καὶ θὰ ἠδύνατο ἴσως νὰ εἰσαυποιωθῆ ὡς ἐξῆς :

«Ἐὐλογοῦντο ἄρθρον θὰ ἔπρεπε νὰ τεθῆ ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ἐν τέλει τοῦ συντάγματός μας εὐρισκομένων γενικῶν διατάξεων καὶ θὰ ἠδύνατο ἴσως νὰ εἰσαυποιωθῆ ὡς ἐξῆς :

Ἦρέπει νὰ παρασχεθῆ εἰς πάντα Γερμανὸν ἡ εὐκαιρία ὅπως κερδίῃ τὰ πρὸς συντήρησιν του ἀναγκαῖα διὰ πλουτοπαραγωγικῆς ἐργασίας (4). Ἐφόσον εἰς ἄτομόν τι δὲν δύναται νὰ ὑποδειχθῆ ἀνάλογος ἐργασία, πρέπει νὰ ληφθῆ πρόνοια περὶ τῶν ἀναγκαιούτων πρὸς συντήρησιν του. Αἱ λεπτομέρειαι καθορισθήσονται δι' εἰδικῶν νόμων (5)».

Οἱ μέλλοντες νὰ ἀποφασίσουν ἐν τῇ Ἐθνοσυνελεύσει περὶ τοῦ καταστατικοῦ ἡμῶν χάρτου καὶ τῶν εἰς αὐτὸν ἐπεγεγκτέων μετατροπῶν καὶ προσθηκῶν, ὀφείλουσι νὰ ἔχουν ὑπ' ὄψει των ὅτι αἱ δυσκολίαι καὶ οἱ κίνδυνοι δὲν παρακάμπτονται διὰ τῆς ἀγνοίας ἀλλὰ διὰ τῆς τολμηρῆς καὶ ὑπὸ πνεῦμα εὐγενοῦς καὶ εὐρυτέρας ἰδεολογίας ἀντιμετωπίσεως. Βεβχίως ἡ ἀδράνεια δὲν εἶνε λύσις. «Ἰπάρχουν» λέγει ὁ Alfred Fouillée (3), «δύο δυνατὰ λύσεις, ἢ νὰ μεταβάλλεται τις ἢ νὰ παραμῆνῃ ὁ αὐτός, ἀλλὰ αἱ δύο αὗται λύσεις δὲν εἶνε ἀσυμβίβαστοι πρὸς

1 Καθορίζεται κατ' ἀρχὴν τὸ δικαίωμα πρὸς ἐργασίαν χωρὶς ὅμως νὰ ἔχη τὸ κράτος καθῆκον διατροφῆς ἐν περιπτώσει μὴ ὑπάρξεως ἐργασίας.

2 Πρόκειται πάντως περὶ ἐξασφαλίσεως διὰ συστήματος ἀναγκαστικῶν ἀσφαλειῶν.

3 La Propriété Sociale Παρ, 1909 σ 5.

ἀλλήλας ἀλλὰ τοῦναντίον ὑποβοηθεῦνται ἀμοιβαίως. Ἡ ἐπιστήμη τῆς ζωῆς διδάσκει ὅτι ἐάν εἶνε μὲν ἀληθὲς ὅτι αἱ λίαν ἀπότομοι μεταβολαὶ εἶνε επικίνδυνοι, ὑπάρχει ὅμως κίνδυνος ἀκόμη μεγαλύτερος, δηλαδή ἡ ἔλλειψις δεούσης εὐκαμψίας καὶ προσαρμογῆς πρὸς τὰς νέας ἀνάγκας καὶ τὰς νέας συνθήκας τῆς ζωῆς. Ἡ ἐπιστήμη τῆς ζωῆς καθὼς καὶ ἡ ἱστορία διδάσκουν ὅτι ἡ ὑπερβολικὴ μεταξὺ τῶν πολιτῶν ἀνισότης (1) ἀποτελεῖ ἔλλειψιν ἰσορροπίας ἐπιφέρουσαν τὴν διχασμὸν τῶν τάξεων καὶ ἀπειλοῦσαν τὸ ἔλθον... Βαθμιαῖα μεταρρυθμίσεις εἶνε ἀπαραίτηται ὅπως αἱ καλυπτομένη ἐργατικαὶ τάξεις συμβαδίζουσιν μετὰ τῶν ἄλλων... Ἐπι τῆς ἀνθρωπότητος δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ ἡ γνώμη τοῦ Βάκωνος, εἰπόντος περὶ τῆς φύσεως ὅτι «τὴν διατάσσει τις ἀκολουθῶν αὐτήν», καὶ ἡ πολιτικὴ ἐμοιάζει πρὸς τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας, δὲν δύναται νὰ ἐπιβληθῇ παρὰ μόνον ἐάν ἀκολουθῇ τὰς ἀπαιτήσεις τῶν κυβερωμένων μαζῶν».

Κηφησιὰ Ἰούνιος 1920

Γ. ΧΑΡΙΤΑΚΗΣ

Ο ΝΕΟΣ ΝΟΜΟΣ 1338 ΤΗΣ 11 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1918

ΠΕΡΙ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗΣ ΕΠΙΤΑΓΗΣ

Ι

Τὰ πολύτιμα μέταλλα ἄσυνδῆπτε καὶ ἂν εἶνε τὸ ὑπάρχον ἀποθεματικὸν αὐτῶν σήμερον καὶ ἔσαν καὶ ἂν εἶνε ἐν κυκλοφορίᾳ ποσότης αὐτῶν ὑπὸ μορφὴν νομίσματος θὰ ἦσαν ἀσφαλῶς ἀνεπαρκῆ ὅπως ἐξυπηρετήσωσι τὴν τῆς συναλλαγῆς κυκλοφορίαν τὴν ἐνεργουμένην ἐν ἔλθῳ τῷ κόσμῳ ἐάν τὰ ἔθνη διὰ τὰς προσωπικὰς τῶν χρήσεις ἐν τῇ ἐσωτερικῇ ὡς καὶ διὰ τὰς διεθνεῖς σχέσεις δὲν εἶχον δημιουργήσῃ καὶ υἱοθετήσῃ ὄργανα πληρωμῆς ἀντικαθιστάντα προσωρινῶς τὸ νόμισμα καὶ κατέχοντα τὴν αὐτὴν ἐξοφλητικὴν δύναμιν.

Προσέτι ἡ νοήμων καὶ δραστηριὰ ἐργασία, ἀφ' ἧς ἐλλείπουσι τὰ τῆς παραγωγῆς στοιχεία, δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ προμηθευθῇ ταῦτα καὶ νὰ ἐνισχύσῃ τὰς δυνάμεις τῆς ἐάν τὸ κεφάλαιον δὲν ἤρχετο εἰς βοήθειάν τῆς καὶ δὲν παρεῖχεν αὐτῇ ἐμπιστοσύνην (πίστιν, credit) ἧτις εἶνε τὸ μέσον δι' οὗ γίνεται χρῆσις κεφαλαίου ὑπάρχοντος καὶ δι' ἧς τὸ κεφάλαιον μεταφέρεται διαδοχικῶς ἀπὸ ἐνὸς εἰς ἄλλο πρόσωπον, μὴ παράγουσα μὲν αὐτό, ἀλλὰ προσδιορίζουσα μόνον ὑπὸ τίνος τὸ κεφάλαιον χρησιμοποιηθήσεται.

Ἄλλ' ἡ πίστις ὅπως ἐκδηλωθῇ κατὰ τρόπον ὠφέλιμον ἔδει νὰ παρουσιασθῇ ὑπὸ μορφὴν καταφανῆ καὶ νὰ προσαρμόζῃται εἰς συνδυασμοὺς ἐπιτρέποντας τὴν κινητοποίησιν καὶ τὴν ἐλευθέραν κυκλοφορίαν τοῦ κεφαλαίου. Ἐντεῦθεν παρήχθησαν τὰ ποικίλα ὄργανα, ἅτινα φέρουσι τὴν ὀνομασίαν γραμμάτια εἰς διαταγὴν, συναλλαγματικά, ἐπιταγαί, ἐντολαὶ καὶ τραπεζογραμμάτια, καὶ ὧν ἡ δημιουργία εἶνε φυσικὴ συνέπεια τῆς δράσεως τῆς πίστεως.

Τῷ ὄντι πᾶς τίτλος πίστεως δὲν εἶνε ἡ ὑπόσχεσις πληρωμῆς νομίσματος, δηλαδή ἐντολὴ ἐπὶ μεταλλικοῦ νομίσματος διαθέσιμου, ὅπερ ὑπάρχει εἴτε ἐν τοῖς ταμείοις τῶν Τραπεζῶν, εἴτε ἐν κυκλοφορίᾳ. Ἐάν ἄλλως εἶχε τὸ πρῶγμα, ὁ τίτλος οὗτος οὐδεμίαν ἀξίαν θὰ εἶχε· κατέχει δὲ τοιαύτην, διότι ἡ ἐν τῷ τίτλῳ διατυπωμένη ὑπόσχεσις περὶ πληρωμῆς ἔχει ὡς ἐγγύησιν τὴν ὑπαρξίν τοῦ νομίσματος τούτου ἢ τοῦλάχιστον τὴν διάθεσίν του κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς πληρωμῆς.

1 Καὶ ἀναμφερῶς ὑπάρχει παρ' ἡμῖν τοιαύτη ἀνισότης. Δὲν ἔχει παρὰ νὰ ἀναμετρήσῃ ὁ ἀμφιβάλλων τὴν παρ' ἡμῖν κρατοῦσαν ἀγραμματοσύνην, ἰδίως τῶν γυναικῶν ἢ ἢποία εἶνε τρομακτικὴ ἐξαπλουμένη μέχρι τῶν λεγομένων ἀνωτάτων τάξεων, καὶ ὅη καὶ τῶν προπολεμικῶν τοιούτων, τὴν διάδοσιν τῆς ἐμπειρικῆς ἰατρικῆς καὶ τῶν ἰατροσοφῶν, τὴν πενιχρὰν κατωκίαν καὶ ἐνδυμασίαν, τὴν ἀκαθαρσίαν καὶ ἀνθυγιεινὴν δίαιταν τῶν πλείστων τῶν Ἑλλήνων, καὶ μάλιστα τῶν ἀγροτῶν καὶ ποιμένων.

Μεταξύ των υπαρχόντων τίτλων πίστεως τέσσαρες διακρίνονται διά τε τὴν σημαντικότητα τῆς δρισεως των καὶ διὰ τὴν οἰκονομικὴν των λειτουργίαν ἢ συναλλαγματικὴν, τὸ εἰς διαταγὴν γραμματίου, ἢ τραπεζικὴ ἐπιταγὴ, καὶ τὸ Τραπεζογραμμάτιον. Τὸ εἰς διαταγὴν γραμματίου τὸ ἀπλούστερον ἐκ τῶν χαρτίων τῆς πίστεως, ἀποτελεῖ ὑπόσχεσιν ὀφειλῆς, ὑπογεγραμμένην ὑπὸ τοῦ ὀφειλέτου πρὸς ὄφελος τοῦ δανειστοῦ ἢ τις πρέπει νὰ ἐξοφληθῇ ὑπὸ τοῦ ὑπογραφέως ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ, ἐν ᾧ ἐδημιουργήθη.

Ἡ συναλλαγματικὴ ἀναμφιβόλως εἶνε τὸ τελειότερον τῶν ἐμπορικῶν γραμματίων δι' αὐτῆς ὠφελιμώτερον καὶ κατὰ τρόπον ἐκτεταμένον κυκλοφορεῖ τὸ κεφάλαιον, καὶ ἀντικαθίστησι πληρέστερον τὴν θέσιν τοῦ νομίσματος καὶ παρέχει μετὰ τοῦ τραπεζογραμματίου τὴν περισσοτέραν ἀσφάλειαν. Ἀνταποκρίνεται δὲ ἐν αὐτῷ καλλίτερον εἰς τὰς παραγομένας ἀνάγκας τῆς μεγάλης βιομηχανίας καὶ εἰς τὴν αὐξήσιν τῶν διεθνῶν σχέσεων. Ἡ συναλλαγματικὴ κατέχει ἐν τῇ κατηγορίᾳ τῶν ὀργάνων τῆς πίστεως ἰδιαιτέραν θέσιν. Ὁ χαρακτήρ τῆς ἐν αὐτῇ καὶ ἐσωτερικὸς καὶ ἐξωτερικὸς χρησιμεύει νὰ μεταφέρῃ εἰς ὄφελος τρίτου τὴν πίστιν ἑνὸς ἀτόμου εἰς ἕτερον, καὶ ἡ μεταφορὰ αὕτη δὲν γνωρίζει οὔτε ἐμπόδια οὔτε ὄρια. Πιχρυσιάζει δὲ μεγάλας ὠφελείας ὡς ἐκ τῶν συμφωνιῶν, ἅς περιέχει· καὶ ἔχει ἐπὶ τῆς κυκλοφορίας τῶν κεφαλαίων ἐπίδρασιν ὡς ἐκ τοῦ μεταβατικοῦ χαρακτήρος τῆς.

Ἡ τραπεζικὴ ἐπιταγὴ σχετικῶς πολὺ νεωτέρα παρήχθη ἐκ τῆς ἐδρύσεως καὶ τῆς ἀναπτύξεως τῶν πιστωτικῶν ἰδρυμάτων ἅτινα συνέβαλον καὶ συμβάλλουσιν ἔπως τὰ νεκρὰ κεφάλαια ἐξέλθωσιν ἐκ τῆς στασιμότητος καὶ τοιοθετηθῶσιν ἐν αὐτοῖς ὑπὸ ὄρους ἀμοιβῆς ὅστινες τὴν κατάστασιν τῆς ἀγορᾶς τῶν κεφαλαίων προσδιορίζουσιν ὡς καὶ τὰς οἰκονομικὰς ἢ πολιτικὰς περιστάσεις ἐσωτερικὰς ἢ ἐξωτερικὰς.

Ἄγγλος οἰκονομολόγος ὀρίζει τὴν ἐπιταγὴν οὕτω «εἶναι διαταγὴ ἀπευθυνομένη εἰς Τραπεζίτην δι' ἧς τὸν προσκαλεῖ νὰ πληρώσῃ εἰς τὸν κομιστὴν καὶ ἐπὶ τῇ αἰτήσῃ του τὴν ἀναφερομένην ποσότητα ἐν τῇ ἐπιταγῇ».

Ἡ ἐπιταγὴ οὐδὲν παράγει ὡς καὶ τὸ τραπεζογραμμάτιον, καὶ ἐν ἀρχῇ μετεβιβάζετο ἀπὸ χειρὸς εἰς χεῖρας ἄνευ διατυπώσεων, ὥστε δικαιούχος ἦτο ὁ κάτοχος αὐτῆς. Ἐν τούτοις διαφόρως πρὸς τὸ τραπεζογραμμάτιον ὅπερ κυκλοφορεῖ ἄνευ προθεσμίας παραγραφῆς, ἡ ἐπιταγὴ προϋποθέτει πρόβλεψιν ἐκ χρηματικῆς ποσότητος τοῦ ἐκδότη παρα τῷ πληρωτῇ εὐρισκομένης, καὶ τὴν ἐπιταγὴν πρέπει νὰ παρουσιάσῃ ὁ κομιστὴς πρὸς πληρωμὴν κατὰ τὸν ὑπὸ τοῦ νόμου ὠρισμένον χρόνον, ἄλλως τρέχει τὸν κίνδυνον ν' ἀπωλέσῃ τὰ κατὰ τοῦ ἐκδότη

δικαιώματά του ἐν περιπτώσει καθ' ἣν ὁ τραπεζίτης ἐφ' οὗ ἐξεδόθη ἐπιταγὴ ἤθελεν ἀναστελεῖν τὰς πληρωμὰς του.

Αἱ ἀπὸ τῆς ἐπιταγῆς παρασχεθεῖσαι ὑπηρεσίαι προὐκάλεσαν τὴν τελειοποίησιν τῆς ὀλίγον δὲ κατ' ὀλίγον παραπλεύρως τῆς συνήθους ἐπιταγῆς ἢ τις ἐξεδίδοτο εἰς τὸν κομιστὴν ἀνεφάνησαν αἱ εἰς διαταγὴν πληρωτέαι ἐπιταγαί, τὰ chèques barrés, τὰ chèques certifiés ἢ acceptés ἅτινα πλησιάζουσι πολὺ τὰ τραπεζογραμμάτια.

Τὰ τραπεζογραμμάτια κατέχουσιν θέσιν εἰδικὴν μεταξὺ τῶν ὀργάνων τῆς πίστεως, τόσον διὰ τὴν μορφήν των ὅσον καὶ διὰ τὸν σκοπὸν, δι' ὃν προωρίσθησαν, ἢ δράσις των συνίσταται εἰς τὸ ν' ἀντικαθίστωσιν ἀμέσως τὸ νόμισμα καὶ ἡ οὐσιώδης ἰδιότης των εἶνε νὰ ἐξαργυρώνωνται εἰς τὸν κομιστὴν καὶ δι' αὐτοῦ τοῦ νομίσματος, οὕτως προσωρινῶς κατέχουσιν τὴν θέσιν ὡς ἐκ τούτου ὀνομάζονται πιστωτικὸν νόμισμα. Πάντα τ' ἀνωτέρω χαρτῖα τῆς πίστεως εἰσὶ μεταβιβάσιμα, καὶ τὰ μὲν τρία πρῶτα δι' ὑποσημογραφῆσεως, τὰ δὲ τραπεζογραμμάτια δι' ἀπλῆς παραδώσεως. Ἡ εὐκολία αὕτη τῆς μεταβιβάσεως ἔχει οὐσιώδη βάσιν, διότι παρέχει εἰς τὰ ὄργανα τῆς πίστεως τὸ προνόμιον νὰ παρεμβάλωσιν εἰς ἀπεριόριστον ἀριθμὸν συναλλαγῶν μὴ μεταβάλλοντα οὔτε μορφήν οὔτε ἀξίαν. Γραμμάτια εἰς διαταγὴν καὶ συναλλαγματικὰ ἀξίας 200 δραχμῶν δύνανται διερχόμενοι ἀπὸ χειρὸς εἰς χεῖρα νὰ ἐξοφλῶσι πρὶν τῆς λήξεως των πληθῆος ὀφειλῶν ὅπερ δύναται ν' ἀνέλθῃ εἰς τὸ πενταπλάσιον ἢ τὸ δεκαπλάσιον ἢ τὸ ἑκατονταπλάσιον τῆς ἀναφερομένης ποσότητος ἐν τῷ κειμένῳ, καὶ τοῦτο χωρὶς νὰ μεταβάλλωσι κατὰ τὴν κυκλοφορίαν των, οὔτε μορφήν οὔτε ἀξίαν, καὶ χωρὶς νὰ ὑποστῶσι παραπολίωσιν ἢ ἐκπτώσιν, ὡς καὶ ἔξοδα.

Ἀπὸ ἡμίσεως αἰῶνος ἡ χρησιμοποίησις τῶν ὀργάνων τῆς πίστεως ηὐξήθη τεραστίως. Προσέτι ὅπου αἱ οἰκονομικαὶ πρόοδοι ἐπραγματοποιήθησαν καὶ ὅπου ἡ πίστις ἠδυνήθη νὰ λάβῃ μεγάλην πρόοδον ἰδρύθησαν τράπεζαι, ἀνώνυμοι ἑταιρεῖαι κερδοσκοπικῶν ἐπιχειρήσεων, βιομηχανικαὶ καὶ ἐμπορικαὶ ἐπιχειρήσεις συμβάλλουσαι καθ' ἑκάστην εἰς αὐξήσιν τῆς κυκλοφορίας τῶν ὀργάνων τῆς πίστεως. Καὶ τῆς ἐπιταγῆς ἢ χρησιμοποίησις τεραστίαν ἀνάπτυξιν ἔλαβεν, ἀλλ' οὐχὶ παντοῦ μετὰ τῆς αὐτῆς ἐντάσεως. Τὸ ὄργανον τοῦτο τῆς πληρωμῆς καὶ τῆς πίστεως ἐκτὸς τοῦ ὅτι εἶνε νεώτερον ἀλλὰ καὶ δὲν ἔτυχεν ὁμοιομόρφου νομοθετικῆς ρυθμίσεως παρὰ τοῖς διαφόροις κράτεσι, τὸ δὲ ἀνόμοιον τῶν ἔξεων καὶ τῶν οἰκονομικῶν ἠθῶν τῶν διαφόρων λαῶν συνέβαλον ἵνα μὴ ἔχωσι πάντες τὴν αὐτὴν περὶ ἐπιταγῆς ἀντίληψιν.

Κυρίως παρὰ τοῖς λαοῖς τῆς Ἀγγλοσαξωνικῆς φυλῆς υλοθετήθη μετὰ μεγάλης προθυμίας καὶ ἐχρησιμοποιήθη τὰ μάλα· ἐνῷ τὰ λα-

τινικά Έθνη έδειξαν άπροθυμίαν διά τήν χρησιμοποίησίν της. Έν Άγγλία και ταίς Ένωμέναις Πολιτείαις ή έπιταγή κυριαρχεί και χρησιμεύει πρός έξόφλησιν του μεγαλύτερου μέρους των έσωτερικών συναλλαγών. Έν Άγγλία τὸ πλείστον του πληθυσμοῦ έχει παρά τραπεζιτών άνοικτόν λογαριασμόν και έξοφλεῖ δι' έπιταγῆς και τὰς μικρότερας δαπάνας του άφίνον έν παρακαταθήκη εις τὰς τραπέζας τὰ μὴ άναγκαιοῦντα αὐτῷ χρήματα διά τὰς καθημερινὰς του άνάγκας.

II

Προσέτι τὸ άνόμοιον έν τῇ νομοθεσίᾳ περί έπιταγῆς των διαφόρων πολιτειῶν παρεμβάλλει αισθητὰ προσχήματα πρακειμένου περί έπιταγῆς έκδοθείσης έν τῇ ήμεδαπῇ και πληρωτέας έν τῇ άλλοδαπῇ. ὡς εκ των έγειρομένων ζητημάτων εκ τῆς συγκρούσεως των νόμων παραγομένων εκ των διαδοχικῶν όπισθογραφήσεων κατά τήν κυκλοφορίαν αὐτῆς μέχρι τῆς πληρωμῆς. Ὅπως τεθῶσιν έκποδῶν αἱ εκ τῆς άνομοιότητος των διαφόρων νομοθεσιῶν παρεμβαλλόμεναι δυσκολίαι εις τὸν προσρισμόν τῆς έπιταγῆς ὡς ὄργανου πληρωμῆς, έκέφθησαν περί συντάξεως και παραδοχῆς ὁμοιομόρφου νόμου περί έπιταγῆς και επί τῷ σκοπῷ τούτῳ τῇ πρωτοβουλίᾳ τῆς Ὁλλανδικῆς Κυβερνήσεως συνήλθον έν Χάγη κατά τὸ 1912 άντιπρόσωποι σχεδόν πάντων των Εὐρωπαϊκῶν και Ἀμερικανικῶν Κρατῶν (έξαιρέσει τῆς Ἑλλάδος), ὡς και κατά τὸ 1910 είχε συνέλθει προηγουμένη Συνδιάσκεψις έν Χάγη, ήτις συνέταξε και παρεδέχθη ὁμοιομόρφον διεθνή νόμον περί συναλλαγματικῆς.

Ἡ έν Χάγη κατά τὸ έτος 1912 συνεῴθεσσα συνδιάσκεψις μετά μακρὰν και λεπτομερῆ εξέτασιν των πρός τήν έπιταγῆν σχετιζομένων ζητημάτων κατήρτισεν άποφάσεις άπαρτιζούσας τήν θάσιν ὁμοιομόρφου διεθνούς νόμου περί έπιταγῆς· άλλ' αἱ άποφάσεις αὐται δέν έλαβον ὀριστικὴν διατύπωσιν, μὴ συνταχθέντος ὀριστικοῦ κανονισμοῦ, αὐτινος ή σύνταξις άφέθη εις μεταγενεστέραν άλλὰ μήπω συγκληθείσαν συνδιάσκεψιν.

Και παρ' ήμιν άφ' ὅτου αἱ τραπεζικαὶ έργασίαι έλαβον εὐρείαν ανάπτυξιν, αἱ δὲ μετά του έξωτερικοῦ έμπορικαὶ σχέσεις έπολλαπλασιάσθησαν εισηχθη διά τῆς πράξεως ή έπιταγῆ άλλ' οὐδεμίαν νομοθετικὴ πρόνοια είχε ληφθη περί ταύτης ὡς εκ τούτου τὰ δικαστήρια ήσαν ήναγκασμένα δσάκις έπαρουσιάζετο ζήτημα περί έπιταγῆς νὰ έφαρμόζωσιν έξ αναλογίας διατάξεις του Ἐμπορικοῦ Νόμου περί συναλλαγματικῆς και γραμματίων εις διαταγῆν ή ν' άνατρέχωσιν εις τὰς αρχὰς του Ἀ. Δ. περί έντολης και έκχωρήσεως. Ἀλλὰ διά τῆς βοήθειας ταύτης ή νομολογία δέν ήδύνατο νὰ δημιουργήσῃ σύστημα

πλήρες διότι ὅρος οὐσιώδης πρός έκδοσιν έπιταγῆς, καθιερωθείς ὡφ' ὄλων των νομοθεσιῶν περί έπιταγῆς, εἶνε ή ύπαρξις διαθεσίμου προβλέψεως και ή έν βραχυτάτῳ χρόνῳ έξόφλησις αὐτῆς. Τὸ κενόν τουτο τῆς ήμετέρας νομοθεσίας έπληρώθη διά του νόμου 1338 τῆς 11ης Ἀπριλίου 1918.

Κατὰ τήν εισαχθείσαν εις τήν Βουλὴν αἰτιολογικὴν έκθεσιν μετά του νομοσχεδίου περί έπιταγῆς, τουτο συνετάχθη επί τῇ βάσει των ληφθεισῶν άποφάσεων ὑπὸ τῆς έν Χάγη συνδιασκεψέως του 1912 μετά τινων τροποποιήσεων. Ἡ ψήφισις ὁμως του νόμου τουτου ὑπὸ τῆς Βουλῆς διήλθεν άπαρατήρητος μὴ αξιωθέντος του σπουδαιοτάτου τουτου νόμου τῆς έλαχίστης παρατηρήσεως, άλλ' ήμέραν τινὰ έδημοσιεύθη έν τῇ έφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως ὡς άπὸ μηχανῆς Θεός έμφανισθείς εις τὸν νομικὸν και τραπεζιτικὸν κόσμον. Ἐνῶ έν Γαλλία άμφότεροι οἱ νόμοι περί έπιταγῆς και ὁ του 1865 και ὁ του 1874, ὡς και ὁ Βελγικὸς και Γερμανικὸς νόμος, προῦκάλεσαν μακρὰς σοβαρὰς έπιστημονικὰς συζητήσεις και άπόψεως οικονομικῆς και άπέψεως νομικῆς. Αἱ δ' άγορεύσεις των μετασχόντων κατά τήν συζήτησιν των νόμων τουτων, βουλευτῶν χρησιμεύουσι τὰ μάλα διά τήν έρμηνείαν αὐτῶν ένῶ διά τήν του ήμετέρου νόμου έρμηνείαν μίαν μόνον ισχυρὴν αἰτιολογικὴν έκθεσις ὑπάρχει.

Ὁ νόμος οὗτος διαιρεῖται εις δύο μέρη. Τὸ πρῶτον μέρος άπὸ τὰς ἄρθρ. 1—24 άφορᾷ τὰς έν τῇ ήμεδαπῇ εκδιδομένας και έν ταύτῃ πληρωτέας έπιταγὰς. Τὸ δεύτερον δὲ μέρος διαλαμβάνει περί των έν τῇ ήμεδαπῇ εκδιδομένων και έν τῇ άλλοδαπῇ πληρωτέων έπιταγῶν, ἄρθρ. 25—291.

Τὸ ἄρθρον 1 του νόμου περί έπιταγῆς αναγράφει τοὺς άπαιτούμενους οὐσιώδεις ὄρους διά τήν έκδοσιν έπιταγῆς· τὸ δὲ ἄρθρ. 2 άσχολεῖται περί του πληρωτοῦ τῆς έπιταγῆς. Κατὰ τὸ ἄρθρον τουτο πληρωτῆς δύναται νὰ ήναι μόνον νομικὸν ή φυσικὸν πρόσωπον, μετερχόμενον τὸ του Τραπεζίτου έπάγγελμα, είτε νομικὸν πρόσωπον δημοσίου δικαίου, ἴδια δὲ ταχυδρομικὰ γραφεῖα.

Ἐκ τῆς εισαχθείσης αἰτιολογικῆς έκθέσεως εις τήν Βουλὴν μετά του νομοσχεδίου περί έπιταγῆς δέν προκύπτει πόθεν ὁ ήμέτερος νομοθέτης ήρύσθη τήν ὕλην, έξ ἧς διέτύπωσε τὸ ἄρθρ. 2.

Τὸ περί τῆς παθητικῆς έκανότητος του πληρωτοῦ ζήτημα έν τῇ Συνεδρίῳ τῆς Χάγης του 1912 προῦκάλεσε λεπτολόγον συζήτησιν. Μεταξὺ των προταθέντων έπιχειρημάτων ὅπως μὴ περιορισθῇ ή παθητικὴ έκανότης του πληρωτοῦ εις μόνον τοὺς Τραπεζίτας και τὰς Τραπεζὰς έπεκαλέσθησαν τὸ δύσκολον ὁμοιομόρφου ὀρισμοῦ τῆς λέξεως Τραπεζίτης. Μετά μακρὰν συζήτησιν ή συνδιάσκεψις παρεδέχθη ὡς

πληρωτάς ἐν τῇ ὁμοιομόρφῳ διεθνεί νόμῳ περὶ ἐπιταγῆς, μόνον Τραπεζίτας καὶ Τραπεζίας, καὶ τὰ ἰδρύματα τ' ἀνήκοντα εἰς κατηγορίας ἐνδεικνυομένας εἰδικῶς ὑπὸ τοῦ νόμου, ἀπέκλεισε δὲ τοὺς ἐμπόρους.

Προκειμένου περὶ παθητικῆς ἱκανότητος τοῦ πληρωτοῦ αἱ ἀλλοδαπαὶ νομοθεσίαι διαφέρουσι. Κατὰ τὸν Γαλλικὸν νόμον, ἡ ἐπιταγὴ δύναται νὰ ἐκδοθῇ ἐπὶ πληρωτοῦ, εἰανδήποτε ἰδιότητα ἔχοντος, καὶ δι' εἰανδήποτε ἐργασίαν, δικαιολογεύσαν τὴν ἐκδοσὶν τῆς ἐπιταγῆς, ἀρκεῖ νὰ ὑπάρχη διαθέσιμος πρόβλεψις καὶ προηγουμένη συμφωνία περὶ ἐκδόσεως ἐπιταγῆς. Ἀλλὰ διὰ τοῦ νόμου τῆς 20ῆς Δεκεμβρίου 1911 εἰσήχθη καὶ τὸ ἐν Ἀγγλίᾳ κρατοῦν σύστημα τῶν chèques barrés (ἐπιταγὴ περιορισμένη). Τὸ τοῦ Γαλλικοῦ Νόμου σύστημα ἀκολουθεῖ ὁ Βελγικὸς νόμος τῆς 20 Ἰουνίου 1873, (ἄρθρ. 1) ὁ Ἰσπανικὸς Κώδιξ (ἄρθρ. 534), ὁ Ἑλβετικὸς Κώδιξ (περὶ ἐνοχῶν ἄρθρ. 831 καὶ 837) καὶ ὁ Ἐμπορικὸς Ρουμανικὸς Κώδιξ (ἄρθρ. 364). Ὁ Ἐμπορικὸς Ἰταλικὸς Κώδιξ (ἄρθρ. 339) καὶ ὁ Πορτογαλικὸς Ἐμπορικὸς Κώδιξ (ἄρθρ. 341) παραδέχονται σύστημα μικτόν ἀπαιτοῦσι νὰ ὦσιν οἱ πληρωταὶ παρ' οἷς ὁ ἐκδότης τῆς ἐπιταγῆς ἔχει διαθέσιμα χρήματα, τραπεζικὰ ἢ ἐμποροί.

Τὸ ἄρθρ. 3 τοῦ Γερμανικοῦ νόμου τῆς 11 Μαρτίου 1908 ὡς πρὸς τὸν πληρωτὴν ἀναγράφει τὰ ἑξῆς: «Πληρωταὶ δύνανται νὰ ὦσιν ἐκεῖνα τὰ καθιδρύματα τοῦ δημοσίου δικαίου, τὰ εὐρισκόμενα ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν τῆς πολιτείας, ὡς καὶ ἐκεῖνα αἱ ἐταιρεῖαι, αἱ καταχωρισμέναι ἐν τῇ βιβλίῳ τῶν ἐταιριῶν, ἔχουσαι δὲ προορισμὸν νὰ δέχωνται χρήματα καὶ νὰ ἐνεργῶσι πληρωμὰς διὰ λογαριασμῶν τρίτων. Ἐπίσης καὶ τὰ ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν τῆς πολιτείας ταμειυτήρια, εἰάν ἐξεπλήρωσαν τὰς περὶ ἐπιβλέψεως αὐτῶν διατάξεις τῆς κατ' ἰδίαν πολιτείας. Αἱ κατακεχωρισμέναι ἐν τῇ ἐμπορικῇ καταστάσει ἐπωνυμίαι αἰτινες κυρίως ἀσχολοῦνται εἰς τραπεζικὰς ἐργασίας.

Ὁ Αὐστριακὸς νόμος, ὡς καὶ ὁ Οὐγγρικὸς ἠκολούθησαν τὸ Γερμανικὸν σύστημα.

Ἐκ τῆς παραβολῆς τῶν περὶ πληρωτοῦ διατάξεων τῶν ἀνωτέρω νομοθεσιῶν πρὸς τὸ ἄρθρ. 2 τοῦ ἡμετέρου νόμου προκύπτει ὅτι διευτυπώθη τοῦτο κατὰ τὴν γερμανικὴν ἀντίληψιν, ἀλλὰ κατὰ τὴν συνταξιν αὐτοῦ ἐξ ἀβλεψίας φέρεται ἀνεγράφη ὡς πληρωτῆς «πᾶν νομικὸν πρόσωπον δημοσίου δικαίου, ἰδίᾳ δὲ τὰ ταχυδρομικὰ γραφεῖα». Διὰ τῆς φρασσεολογίας ταύτης οὐ μόνον δὲν μετεδόθη ἡ ἐννοία τοῦ Γερμανικοῦ νόμου, ἀλλ' ἐδημιουργήθη ὡς πληρωτῆς καὶ ἀνύπαρκτον νομικὸν πρόσωπον. Τὸ Γερμανικὸν ἄρθρον ἀναγράφει ὡς πληρωτάς «ἐκεῖνα τὰ καθιδρύματα τοῦ δημοσίου δικαίου, τὰ ἔχοντα προορισμὸν νὰ δέχωνται χρήματα καὶ νὰ ἐνεργῶσι πληρωμὰς διὰ λογαριασμῶν

τρίτων» καὶ οὐχὶ πᾶν πρόσωπον δημοσίου δικαίου, ὡς λέγει τὸ ἡμέτερον ἄρθρον.

Τοιαῦτα δὲ νομικὰ πρόσωπα δημοσίου δικαίου περὶ ὧν διαλαμβάνει τὸ ἄρθρ. 2 δικαιούμενα νὰ πληρῶνται τραπεζικὰς ἐπιταγὰς, ἐφ' ὅσον ἐγὼ γνωρίζω, δὲν ὑπάρχουσι παρ' ἡμῖν. Ἀλλ' οὔτε τὰ ταχυδρομικὰ γραφεῖα, δύνανται νὰ θεωρηθῶσι τοιαῦτα, διότι δὲν ἔχουσιν ἰδίαν νομικὴν ὑπόστασιν, ἐν ἣ τὸ νομικὸν πρόσωπον ἐκδηλοῦται, ἀλλ' εἰσὶ γραφεῖα δημοσίου, αἰτινα ἀσκοῦσι πράξεις διαχειρίσεως κατ' ἐντολὴν τοῦ Κράτους δυνάμει τοῦ Ν. Β. Ψ. Σ. τῆς 1ης Ἰουνίου 1900. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 1 τοῦ Νόμου τούτου τὰ ταχυδρομικὰ γραφεῖα ἀναλαμβάνουσι τὴν διαδίδασιν χρημάτων ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, ἐνθα ὑπάρχουσι ταχυδρομικὰ γραφεῖα, διὰ ταχυδρομικῆς ἐπιταγῆς, ἐξαργυρουμένης διὰ τοῦ νομίμως κυκλοφοροῦντος ἐν τῇ Κράτει, νομισματός, αἱ δ' ἐκδιδόμεναι ὑπ' αὐτῶν ἐπιταγαὶ εἶναι ὀνομαστικαὶ καὶ δὲν δύνανται νὰ μεταδιδοθῶσι δι' ὀπισθογραφῆσεως· οὐδ' εἶνε ὑπεύθυνον τὰ δημοσίων διὰ τὴν βραδύτητα τῆς ἐξαργυρώσεως τῆς ἐπιταγῆς ὑπὸ τοῦ ταχυδρομικοῦ γραφείου.

Τὰ τοῦ δημοσίου δικαίου νομικὰ πρόσωπα παρ' ἡμῖν οὐδεμίαν σχέσιν ἔχουσι πρὸς τὰς τραπεζικὰς ἐργασίας, οὐδ' εἰσὶ προωρισμένα διὰ χρηματικὰς ἐπιχειρήσεις καὶ συναλλαγὰς. Τὸ σύστημα τῆς ταχυδρομικῆς ἐπιταγῆς ἐπραγματοποιήθη ἤδη ἐν Αὐστρουγγαρίᾳ, ἐν Ἑλβετίᾳ, ἐν Γερμανίᾳ, ἐν Λουξεμβούργῳ. Νομοσχέδιον ἀναγνωρίζον τὰ ταχυδρομικὰ γραφεῖα ὡς τράπεζαν κατὰ μίμησιν τοῦ Αὐστρουγγαρικοῦ νόμου ὑπεβλήθη καὶ ἐν Γαλλίᾳ, ἀλλὰ δὲν ἐψηφίσθη εἰσέτι.

Νομίζω ὅτι ὁ συντάκτης τοῦ ἀνωτέρω ἄρθρου διὰ τῆς φράσεως «νομικὸν πρόσωπον δημοσίου δικαίου» ἐννοεῖ τὰ διοικούμενα ἰδρύματα ὑπὸ τοῦ Κράτους καὶ τεθειμένα ὑπὸ τὸν ἐλεγχον αὐτοῦ, αἰτινα δικαιούνται κατὰ τὸ καταστατικὸν τῶν νὰ ἐνεργῶσι Τραπεζικὰς ἐργασίας. Ἀλλ' ἐν Ἑλλάδι τοιαῦτα ἰδρύματα, περὶ ὧν ὁμοίᾳ ὁ Γερμανικὸς νόμος, δὲν ἰδρύθησαν εἰσέτι οὔτε καὶ τὰ ἐκδιδόντα ἐπιταγὰς ταχυδρομικὰ γραφεῖα δύνανται νὰ ἐξομοιωθῶσι πρὸς ταιαῦτα ἰδρύματα καὶ μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ νόμου περὶ ἐπιταγῆς, ὡς διεπόμενα ὑπὸ νόμου εἰδικοῦ, δρίζοντος τὴν λειτουργίαν αὐτῶν.

Τὸ δεύτερον κεφάλαιον τοῦ ἀνωτέρω νόμου ἐν ἄρθρῳ 25 ὁμοίᾳ περὶ ἐπιταγῶν ἐκδιδομένων ἢ πληρωτέων ἐν Ἑλλάδι κατὰ τὸ ἄρθρον τοῦτο ἐπὶ ἐπιταγῶν ἐκδοθεισῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ καὶ πληρωτέων ἐν Ἑλλάδι ἢ τὰν ἀπάλιν ἐφαρμόζονται αἱ διατάξεις τῶν ἄρθρων 1—24 αἰτινα κανονίζουσι τὰς ἐν τῇ ἡμεδαπῇ ἐκδιδόμενας ἐπιταγὰς καὶ πληρωτέας ἐν αὐτῇ. Κατὰ τὸ ἄρθρον τοῦτο ἐπιταγὴ ἐκδοθεῖσα ἐν ἀλλοδα-

πῆ καὶ πληρωτέα Ἑλλάδι καὶ μὴ συνταχθεῖσα κατὰ τὸν Ἑλληνικὸν νόμον δυνάμει τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ νόμου περὶ ἐπιταγῆς εἶνε ἄκυρος. Διὰ τοῦ ἄρθρου τούτου ἐπὶ τῶν ἀρχῶν τοῦ ἰδιωτικοῦ διεθνοῦς δικαίου αἰτνες διέπουν τοὺς ἄλλους εἰς διαταγὴν ἐμπορικοῦς τίτλους. Τοιαύτην διάταξιν ἀναγράφει καὶ ὁ Γαλλικὸς νόμος τοῦ 1874 περὶ ἐπιταγῆς ἐν ἄρθρῳ 7. Ἄλλ' ἐν Γαλλίᾳ ἡ παραβίασις τῆς διατάξεως ταύτης δὲν ἐπιφέρει τὴν ἀκύρωσιν τῆς ἐπιταγῆς ἀλλ' ἔχει πειθαρχικὰς συνεπείας.

Τὸ ἄρθρον 25 τοῦ ἡμετέρου νόμου εἶνε κατὰ λέξιν μετάφρασις τοῦ ἄρθρου 7 τοῦ Γαλλικοῦ νόμου. Ἄλλ' ἡμεῖς δὲν δυνάμεθα νὰ ἀκολουθήσωμεν τὴν αὐτὴν λύσιν τὸ μὲν διότι ἐκ τῆς ὑποβληθείσης αἰτιολογικῆς ἐκθέσεως εἰς τὴν Βουλὴν μετὰ τοῦ πρὸς ψήφισιν νομοσχεδίου οὐδόλως ἐξάγεται, ὅτι ὁ ἡμέτερος νομοθέτης ἀπεμακρύνθη ἐκ τῶν ἀρχῶν τοῦ διεθνοῦς ἰδιωτικοῦ δικαίου λόγῳ ταμιευτικῆ, τὸ δὲ διότι κατὰ τὸν ἡμέτερον νόμον ἡ ἐλαττωματικὴ ἐπιταγὴ ὡς ἄκυρος οὐδεμίαν νομικὴν σχέσιν παράγει.

Ἐν τούτοις ἐν τῇ αἰτιολογικῇ ταύτῃ ἐκθέσει ἀναγινώσκωμεν τὰ ἐξῆς. «Καὶ ἐφ' ὅσον μὲν ἡ ἐν Χάγγῃ ἐργασία δὲν κατέληξεν εἰς ὀριστικὸν κανονισμὸν ἢ δύνάτο ἴσως ν' ἀναβληθῆ καὶ ἡ ψήφισις διατάξεων, εἶαι ἐν τῷ ἄρθρῳ 25—29 τοῦ νομοσχεδίου, ἐν τούτοις ἐκρίθη σκόπιμον ὅπως μὴ ἀφεθῶσιν ἀνευ ρυθμίσεως αἱ τοιαῦται ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἢ διὰ τὰ ἐξωτερικὸν ἐπιταγαί, ἀφοῦ ρυθμίζεται πλήρως ἡ ὅλη τῶν καθαρῶς ἐσωτερικῶν ἐπιταγῶν.» Ἐκ τούτων πελλεται τις, ὅτι ὁ ἡμέτερος νομοθέτης ὡς πρὸς τὰς τοιαύτας ἐπιταγὰς ἀπεμακρύνθη τῶν τοῦ διεθνοῦς ἰδιωτικοῦ δικαίου ἀρχῶν ἐκ προνοίας ὅπως μὴ ἀφήσῃ ταύτας ἀνευ ρυθμίσεως. Ἄλλ' εἰς τοιαύτην ῥύθμισιν ἰδικαί- οῦτο νὰ προδῆ μόνον ἐὰν κατὰ τὴν συνδιάσκεψιν τῆς Χάγγης εἶχε καταρτισθῆ ὁμοίμορφος διεθνὴς νόμος περὶ ἐπιταγῆς καὶ ἡ Ἑλλάς εἶ- χεν ἀποδεχθῆ διὰ συμβάσεως τὴν ὑποχρέωσιν ταύτην.

Ὁ ἡμέτερος νομοθέτης ἀναγνωρίζων τὰ πρόωρον τῆς ἀναγραφῆς τῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρου 25 ὑποδεικνύει ἐν τῇ ἐκθέσει, ὅτι ἡ διάταξις αὕτη, ὡς διατυπώθη, ἔχει δυνητικὸν χαρακτῆρα. Ἐννοεῖται, γράφει ἡ ἐκθεσις, ὅτι αἱ ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς εἰς τὴν Ἑλλάδα πληρωτέαι ἐπιταγαί θέλουσι διέπεσθαι καὶ ὑπὸ τοῦ δικαίου τῆς Πολιτείας τῆς ἐκδόσεως ὅσον ἀφορᾷ τὰς διατυπώσεις τῆς ἐπιταγῆς, συμφώνως τῇ γενικῇ ἀρχῇ locus regit actum. Ἐπίσης ἐννοεῖται, ὅτι δύνανται ἐν Ἑλλάδι νὰ ἐκδοθῆ ἐπὶ Γάλλου μὴ τραπεζίτου ἐπιταγὴ, διότι τὸ Γαλλικὸν δίκαιον ἀναγνωρίζει ταύτην ἔγκυρον. Εἶνε περιττὸν κἂν νὰ λεχθῆ, ὅτι ἡ ἀκυρότης τῶν εἰς τὸν κομιστὴν ἐπιταγῶν, ἧτις δὲν καθιεροῦνται ἐπὶ τῶν ἡμεδαπῶν ἐπιταγῶν, δὲν ἰσχύει ἐπὶ τῶν ἀλλο-

δαπῶν, αἰτνες δυνάμει τοῦ ἄρθρου 26 δύνανται νὰ ὤσιν εἰς τὸν κομιστὴν. Ὡσαύτως εἶνε αὐτονόητον, ὅτι chèque barré, ἐκδοθὲν ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ πληρωτέον ἐν Ἑλλάδι, εἶνε ἔγκυρον, καίτοι περὶ τούτου σιωπῶντος τοῦ νομοσχεδίου, καθ' ὅσον ὁ ἐν τοιαύτῃ ἐπιταγῇ περιεχόμενος περιορισμὸς δὲν θίγει τὰ στοιχεῖα ἐκείνα, ἅτινα ἐπάγονται ἀκυρότητα τῆς ἐπιταγῆς. Ἐκ τῶν ἀναγραφομένων ἐν τῇ ἐκθέσει, ταύτῃ, ἧτις χρησιμεύει πρὸς ἐρμηνείαν τοῦ νόμου ὡς ἱστορικὸν στοιχεῖον αὐτοῦ, δυνάμεθα νὰ δεχθῶμεν, ὅτι ὁ ἡμέτερος νομοθέτης διὰ τοῦ ἄρθρου 25 ἐδ. 2 προκειμένου περὶ ἐπιταγῆς οὐδόλως ἀπεμακρύνθη τοῦ κανόνος, ὃν καθιεροῦν τὸ ἄρθρον 7 τοῦ Α. Κ., καὶ συνεπῶς αἱ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἐκδιδόμεναι ἐπιταγαί καὶ πληρωτέαι ἐν Ἑλλάδι ἐπιτρέπεται νὰ ἐκδίδωνται κατὰ τὸν Ἑλληνικὸν νόμον καὶ κατὰ τὸν νόμον τοῦ τόπου τῆς ἐκδόσεως αὐτῶν.

Εἰς τὴν ἐρμηνείαν τοῦ νεαροῦ τούτου νόμου ἀσχοληθεὶς ἐξ ἐπιστημονικοῦ ἐνδιαφέροντος, ἐντὸς ὀλίγου δημοσιεύω ταύτην, πεποιθὸς ὅτι προσφέρω βοήθημα, οὐ μόνον εἰς τὸν παρ' ἡμῶν ἐπιστημονικὸν κόσμον, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν τραπεζικὸν καὶ ἐμπορικὸν καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς ἰδιώτας. Ὅπως δὲ καταστήσω χρησιμώτερον τὸ δημοσιευόμενον βιβλίον μου ἔκρινα σκόπιμον νὰ διεξέλθω καὶ τὰ περὶ ἐπιταγῆς ἰσχύοντα ἐν Ἀγγλίᾳ, Γαλλίᾳ, Ἰταλίᾳ καὶ Ἡνωμέναις Πολιτεῖαις τῆς Ἀμερικῆς. Ἐν τῷ τέλει δὲ τοῦ βιβλίου δημοσιεύω τὴν τε αἰτιολογικὴν ἐκθεσιν καὶ τὸν νόμον περὶ ἐπιταγῆς παραθέτων εἰς ἕκαστον ἄρθρον αὐτοῦ τὸ ἀντιστοιχοῦν ἄρθρον τοῦ Γερμανικοῦ Νόμου.

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΠΕΤΑΛΑΣ

Πρόην Καθηγητὴς τοῦ διεθνοῦς δημοσίου δικαίου ἐν ταῖς Στρατιωνικαῖς Σχολαῖς καὶ Ἀρσοπαγίτης.

ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΑΣ

Η ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ ΤΩΝ ΣΥΝΤΑΞΕΩΝ

Εἶνε ἴσως ἤδη ἀπαραίτητον νὰ τονισθῇ ὅτι αἱ νεώτεραι κοινωνιολογικαὶ ἀντιλήψεις μέλλουν ἀναποδράσιως νὰ ἐπηρεάσουν τὴν ἐν γένει Δημοσιονομίαν. Ἐξ ἤτο μάλιστα ἔργον προνοίας ὅπως πᾶσα δυνατὴ προσπάθεια καταβληθῇ ἐγκαίρως, ἵνα κατὰ τὸ μέτρον τοῦ δικαίου πάντοτε σχετικοῦ πρὸς τὸν τόπον καὶ τὸν χρόνον, αἱ σύγχρονοι κοινωνιολογικαὶ ἀπόψεις ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν, οὐ μόνον ἐν τῇ Γενικῇ Πολιτικῇ Οἰκονομίᾳ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ εἰδικωτέρᾳ Οἰκονομίᾳ τοῦ Δημοσίου Θησαυροῦ, τῇ Δημοσιονομίᾳ.

Πρὸ πολλοῦ ἤδη εἶχεν ὑποδειχθῆ παρ' οἰκονομολόγων σοσιαλιστῶν ἡ ἀνάγκη ὅπως διὰ τῶν οἰκονομικῶν μέτρων τοῦ Κράτους ἐπιδιώκεται οὐ μόνον ἡ οἰκονομικὴ τοῦτου ἐπάρκεια, ἀλλὰ καὶ ποιά τις ἐξομάλυνσις τῶν ὑπάρχουσῶν ἐν τῇ κοινωνίᾳ οἰκονομικῶν ἀνισοτήτων, πληττομένου ὅσον ἐνεστὶν ἰσχυρότερον τοῦ κεφαλαίου. Δεδομένου δὲ ὅτι ἡ κυρία βᾶσις τῶν σοσιαλιστικῶν θεωσιῶν εὔρηται ἐν τῇ ἀνισότητι ταύτῃ ἐν τῇ κοινωνίᾳ, εἶνε προφανῆς ἡ σημασία τῆς τοιαύτης ἐπεμβάσεως τοῦ κράτους. Ὁ Wagner πρὸ ἀρνετοῦ ἤδη χρόνου, κηρυσσόμενος ὑπὲρ τῆς προοδευτικῆς μορφῆς τοῦ φόρου, ὑπεστήριξεν ἐπιστημονικῶς τὴν ἀνάγκην ὅπως δι' αὐτῆς ἐπιδιωχθῆ ἡ ὑπὲρ τῆς κοινότητος οἰκονομικὴ μεταξὺ τῶν ἀτόμων ἰσορροπία, καὶ ἡ γνώμη αὕτη, ἣτις ἔλκει τὴν καταγωγὴν ἀπὸ τὴν *decima scalata* τῆς Φλωρεντίας τοῦ ΙΕ' αἰῶνος, ἢ καὶ ἀκόμη ἀρχαιότερον ἀπὸ τὸν προοδευτικὸν φόρον τῶν Ἀθηνῶν τοῦ Ναυσινίκου, καίτοι ἀντεκρούσθη ἰσχυρῶς παρὰ τοῦ Adams καὶ τοῦ Seligman, καὶ ἄλλων, ἐν τούτοις ὑπεστηρίχθη παρὰ τῶν γερμανῶν ἰδίως οἰκονομολόγων, τοῦ Scheel, τοῦ Cohn, τοῦ Heckel. Οὕτω σήμερον γίνεται ὁλοκλήρως παραδεκτὴ ἡ προοδευτικότης τοῦ φόρου, χάρις εἰς τὴν ἐπέμβασιν τῶν κοινωνιολογικῶν ἀντιλήψεων, δι' ἧς πλήσσει τὸ κεφάλαιον τῶν ἰσχυρότερον, ὅσῳ καὶ μεγαλειότερον τοῦτο ὀρθοῦται ἐν τῇ οἰκονομικῇ κόσμῳ.

Καὶ ἡ ἐπίδρασις τῶν κοινωνιολογικῶν θεωσιῶν εἰς τὴν Δημοσιονομίαν κατόπιν τοῦ ἐκ τοῦ ἀγωνιώδους πολέμου γεννηθέντος κοινωνικοῦ καμᾶτου, γίνεται ἡσήμερᾳ ἐπαισθητοτέρα, ἐξελιχθεῖσα ἀκό-

μη εἰς τὸν ρωσοικὸν κομμουνισμόν, καὶ πανταχοῦ ἐκδηλωθεῖσα κατὰ τρόπον περιφανῆ, οὕτως ὅστε νὰ καθίσταται πλέον οὐ μόνον ἔργον δικαιοσύνης, ὡς ἀναγνωρίζεται αὕτη ὑπὸ τῶν κρατουσῶν εἰς μεγάλην μερίδα τῆς ἀνθρωπότητος ἀντιλήψεων, ἀλλὰ καὶ καθήκον προνοίας καὶ ἀμύνης ἐναντίον τῶν ὑπερβολῶν, ὁ ἔγκαιρος προανατολισμὸς τῆς Δημοσιονομίας πρὸς τὰς ὑγιεινέρας ἐκ τῶν συγχρόνων κοινωνιολογικῶν τάσεων καὶ θεωσιῶν.

* *

Σπανίως δύναται τις νὰ συναντήσῃ τόσῃν ἐξαιρετικῇ ἀσυναρτησίᾳ, ἀνακολουθίᾳ, ἀδικίᾳ πρὸς τε τὰ άτομα καὶ πρὸς τὸ Κράτος, ὅσων εἰς τὰς περὶ Συντάξεων ἐν γένει διατάξεις εἰλημμένας ἐν συνόλῳ καὶ ἀσχέτως πρὸς τὴν ἐκ τῶν διαφόρων ὑπουργείων ἐξαρτήσεως.

Αἱ τρεῖς θεμελιώδεις ἀπόψεις, ἀπὸ τῶν ὁποίων κατὰ κανόνα διερευνᾶται πᾶν δημοσιονομικὸν θέμα, τῆς δικαιοσύνης τῆς κατελληλότητος καὶ τῆς ὠφελείας οὐδαμοῦ ὅσον προκειμένου περὶ τῶν Συντάξεων παραβιάζονται τόσον καταφόρων χάρις εἰς τὴν ἐμπειρικὴν ρουτίαν, τὰς σπαμωδικὰς ἐκδηλώσεις καὶ τὰς συμπτωματικὰς θεραπείας ἐκ μέρους νοσοῦσης πολιτείας, ἔστερημένης τοῦ συγχρόνου ἐπιστημονικοῦ πνεύματος καὶ τῆς ἁρμονικῆς αἰσθήσεως.

Οὕτω παρατηρεῖται ὅτι αἱ διατάξεις αὗται στεροῦνται δικαιοσύνης, ἀφοῦ μεταξὺ τῶν ἄλλων, αἱ συντάξεις τῶν ὑπάλληλων διαφόρων κλάδων, δικαστικῶν, οἰκονομικῶν, στρατιωτικῶν, ἐκπαιδευτικῶν, εἶνε ὅλως διάφοροι πρὸς ἀλλήλας, χωρὶς κατὰ βάθος οὐδεὶς πραγματικὸς λόγος νὰ ὑπάρχῃ πρὸς τοῦτο, μάλιστα εἰς εὐ ἠγμένην πολιτείαν. Οὕτε εἶνε ἰσχυρὸς πρὸς τοῦτο λόγος, ἢ προτεινομένη ἐκάστοτε ἀνάγκη παραχῆς σημαντικῆς συντάξεως, ἵνα ἐξασφαλισθῆται οὕτω ἡ εὐσυνείδητος κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἀνεργοῦ ὑπηρεσίας ἐκτέλεσις τοῦ καθήκοντος, διότι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει θὰ ἔδει ἐξ ἴσου νὰ ληφθῆ ὑπ' ὄψιν ὅτι ὑπάλληλοι ὠρισμένων κλάδων λόγῳ τῆς εἰδικότητός των ταύτης θὰ ἠδύναντο καὶ ὡς συνταξιοῦχοι νὰ κερδίζωσι χρήματα, ἐνῶ οἱ ὑπάλληλοι ἄλλων κλάδων, ὡς οἱ στρατιωτικοί, καὶ ἄλλοι δὲν ἔχουν τὸ πλεονέκτημα τοῦτο. Ἐξ ἄλλου ἡ σύνταξις ἔχει λάβει λίαν ἀτόπως ὅλως προσωπικὸν χαρακτήρα, τοῦ κράτους ἀδιαφοροῦντος ἂν ὁ συνταξιοῦχος εἶνε ἄγαμος ἢ ἂν κέκτηται πολυμελῆ οἰκογένειαν, ἐνῶ κατὰ ἐπικρατοῦσαν ἤδη δημοσιονομικὴν ἀρχὴν, ἡ σύνθεσις τοῦ φορολογικοῦ ὑποκειμένου, ἢ οἰκογένεια δηλαδὴ αὐτοῦ, λαμβάνεται ἤδη ὑπ' ὄψιν, ἀναλόγως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν βαρυνόντων τὸν ἀρχηγὸν τῆς οἰκογενείας ἀτόμων. Διάφορον ἐπίσης εἶνε τὸ ὄριον τῆς ἡλικίας τὸ παρέχον δικαίωμα πρὸς σύνταξιν, οὕτω δὲ ἐνῶ εἰς ἀπόφοιτος στρατιωτικῆς ἢ ναυτι-

κῆς σχολῆς, δύναται νὰ ἔχη σύνταξιν ἀποχωρῶν τῆς ὑπηρεσίας ἀπὸ ἡλικίας μὲν 41 καὶ ἡμίσεως ἐτῶν, ὁ πολιτικὸς ὑπάλληλος πρέπει νὰ ἔχη συμπληρώσει τὸ ἕκτον ἔτος τῆς ἡλικίας του, καίτοι οἱ σωματικοὶ κόποι ἐνὸς στρατιωτικοῦ δὲν εἶνε σημαντικῶς ἀνώτεροι ἐνὸς πολιτικοῦ μηχανικοῦ ὁδοποιοῦ, ἢ ἐνὸς γεωπόνου ἢ ἐπιθεωρητοῦ μεταλλείων. Ὁμοίως δι' ἰδιαιτέρων νόμων παρέχονται ἐκάστοτε συντάξεις εἰς οἰκογενείας ἐξεχόντων κοινωνικῶν παραγόντων, εἰς τὴν πολιτικὴν, τὰ γράμματα κλπ. καὶ μάλιστα ἰσθῆιοι, χωρὶς οὐδεὶς ποτε νὰ ἀσχοληθῆ μετὰ τὴν συνηθεστάτην πενίαν τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν ὅταν εὕρισκοντο ἐν τῇ ζωῇ. Ἄλλ' ἐπὶ τέλους θὰ ἠδύνατό τις νὰ ἐρωτήσῃ διατί τὸ Κράτος προστατεύει μόνον τοὺς ἰδίους αὐτοῦ ἐργάτας, τοὺς ὑπαλλήλους του, ἀφίνει δὲ τοὺς ἰδιώτας ἐργάτας, ἐκ τοῦ ἰδρώτος τοῦ προσώπου τῶν ὁποίων πληρώνονται οἱ μισθοὶ τῶν ὑπαλλήλων καὶ αἱ συντάξεις αὐτῶν, καθ' ὁλοκληρίαν ἀπροστατεύτους;

Ἄλλ' αἱ περὶ Συντάξεων διατάξεις στεροῦνται καὶ καταλληλότητος ἢ εὐθετέτητος (opportunité), ἅτε δημιουργοῦσαι μίαν ἐπιπρόσθετον διαχειριστικὴν ἐπασχόλησιν προκειμένου περὶ κρατήσεων ἐπὶ τοῦ μισθοῦ τῶν ὑπαλλήλων, αἵτινες κυρίως ἀποτελοῦν συμπαιγνίαν, ἀφοῦ εἶνε γνωστὸν ὅτι κατ' οὐσίαν ὡς βάσις τοῦ μισθοῦ τῶν ὑπαλλήλων λαμβάνεται πράγματι τὸ ἀπαιτούμενον ἐκάστοτε διὰ τὴν ζωὴν αὐτῶν ποσόν, καὶ τοῦτο ἀποτελεῖ τὸν καθαρὸν μισθὸν αὐτῶν, τῶν κρατήσεων διὰ τὴν σύνταξιν προστιθεμένων κατόπιν εἰς τὸν μισθόν, οὕτως ὡςτε πράγματι τὸ Κράτος πληρώνει τὰς κρατήσεις ταύτας. Ἐπὶ πλεόν τὸ σύστημα τοῦτο δημιουργεῖ πληθὺν ἰδιαιτέρων ταμείων μετοχικῶν, χηρῶν κλπ. τὰ δὲ ἰδιαίτερα ταῦτα ταμεία κατὰ τὰς συγχρόνους δημοσιονομικὰς ἀντιλήψεις ἀποτελοῦν ἀπόδειξιν κακονοικοκυρῶσυνης.

Στεροῦνται τέλος αἱ περὶ Συντάξεων διατάξεις καὶ ὠφελιμότητος, ἅτε δημιουργοῦσαι τάξεις ὅλας ἀνθρώπων ὧν οἱ πλείστοι δύνανται ἀκόμη νὰ ἐργασθῶν πρὸς ἀπόκτησιν τῶν μέσων τῆς ζωῆς, δεδομένου ὅτι κατὰ τὸ πλεῖστον, τῆς ὑπηρεσίας ἀποχωροῦν οἰκαιοθελῶς ὅσοι ἐξ αὐτῶν δὲν εἶχον ἀθέμιτα ὠφελήματα ἢ ὅσοι δύνανται ἐπιπροσθέτως πρὸς τὴν σύνταξιν, νὰ ἐπιτύχουν ἀντιμισθίαν ἐξ ἰδιωτικῆς ἐργασίας, τοῦ χρόνου τῆς ὑπηρεσίας καὶ τοῦ ὀρίου ἡλικίας μὴ ὄντων κατὰ κανόνα ἀναμφισβητήτων τεκμηρίων ἀνικανότητος πρὸς ἐργασίαν. Τέλος αἱ συντάξεις δὲν προσηρμόσθησαν ποτὲ πρὸς ἐπιστημονικὸν σύστημα ὀργανωμένης ὠφελείας τῆς ζωῆς, καθ' ὃν τρόπον μελετᾶται σήμερον πᾶσα κοινὴ ἰδιωτικὴ ἀσφάλεια αὐτῆς, διότι τὸ Δημόσιον ταμείον εἶνε πολὺ ἀνθεκτικώτερον, ὥστε νὰ ἐπιβάλλῃ ταιοῦτον κόπον, παρεκτός δὲ μιᾶς ἐξαιρέτου μελέτης τοῦ κ. Φ. Νέγρη, δημοσιευθείσης εἰς τὸ περιοδικὸν «Ἀρχιμήδης» οὐδεμίαν ἄλλη μελέτη τῶν οἰκονομι-

κῶν βάσεων τῶν σχετικῶν πρὸς τὰς συντάξεις νόμων ἔχει λάβει χώραν, μάλιστα ἐπὶ τῇ βάσει τῶν σήμερον ἰσχυροῦσθαι διατάξεων.

Αἰτία τῆς τοιαύτης ἀσυναρτησίας τῶν διατάξεων τούτων πρὸς τε ἑαυτὰς καὶ πρὸς ἀλλήλας ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν Πολιτείαν, εἶνε ἡ ἐλλείψις πάσης καθολικῆς ἐπιστημονικῆς ἀρχῆς διαπούσης καὶ ἐναρμονιζούσης αὐτὰς πρὸς ἀλλήλας καὶ πρὸς τὰς ἀνάγκας τοῦ Κράτους καὶ πρὸ πάντων τῆς σημερινῆς Κοινωνίας.

* *

Νομίζω ὅτι αἱ περὶ Συντάξεων διατάξεις πρέπει σήμερον νὰ ἐξετάζονται ἀπὸ τριῶν κυρίως ἀπόψεων, ἧτοι ἀπὸ ἀπόψεως κοινωνιολογικῆς, μαθηματικῆς καὶ δημοσιονομικῆς.

Ἡ κοινωνιολογικὴ ἀποψὶς ἀφορᾷ τὴν ἐπὶ τῇ βάσει τῆς κοινωνικῆς ἀνάγκης καὶ ἀλληλεγγύης ἐξασφάλισιν τῆς ἰσότητος καὶ δικαιοσύνης ἀνεξαρτήτως ἐπαγγέλματος, ἴσως καὶ φύλου. Ἀπὸ τῆς ἀπόψεως ταύτης καθορίζονται τίνες εἶνε οἱ δικαιούμενοι συντάξεως καὶ ὑπὸ τίνων συνθήκων, ποῖον δὲ εἶνε τὸ ποσὸν τὸ ὁποῖον εἶνε ἀπαραίτητον ὅπως καλύψῃ τὰς ἀνάγκας τῆς κοινωνικῆς ζωῆς.

Ἡ μαθηματικὴ ἀποψὶς ἀφορᾷ εἰς τὸν ἐπὶ τῇ βάσει τῶν στατιστικῶν παρατηρήσεων προσδιορισμὸν τοῦ ποσοῦ καὶ τοῦ χρονικοῦ διαστήματος τῆς καταθέσεως ὅπως καλυφθοῦν τὰ ὡς ἄνω προσδιοριζόμενα ποσὰ τῶν συντάξεων, ἧτοι τὴν ἐσωτερικὴν ὀργάνωσιν τῶν συντάξεων ὡς κοινῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων.

Ἡ δημοσιονομικὴ τέλος ἀποψὶς ἀφορᾷ εἰς τὸν τρόπον τῆς ἐξευρέσεως καὶ βεβαιώσεως τοῦ ποσοῦ τῶν καταθέσεων, τῆς κατανομῆς καὶ τῆς εἰσπράξεως αὐτῶν, ὡς ἐπίσης καὶ τὴν ἐσωτερικὴν διοικητικὴν ὀργάνωσιν αὐτῶν.

Ἀπὸ τῶν τριῶν τούτων ἀπόψεων θὰ ἐξετάσωμεν τὴν ὀργάνωσιν τῶν Συντάξεων, ὡς θὰ ἴδωμεν νὰ γείνη αὕτη σήμερον, καθ' ἡμετέραν τοῦλάχιστον γνώμην.

* *

Θὰ ἦτο πράγματι δυσχερὲς νὰ ἀποκρούσῃ τις τὴν δικαίαν μομφὴν ἐναντίον τοῦ Κράτους ὅτι ἐκ τῶν ἰδίων αὐτοῦ κατ' οὐσίαν πόρων διαθέτει μέρος πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν ἀποχωρούντων ὑπαλλήλων του, ἐνῶ οὐδεμίαν πρόνοιαν λαμβάνει σχεδὸν διὰ τὰ λοιπὰ κοινωνικὰ ἄτομα, πρὸς τὰ ὁποῖα κατηγορεῖται ὅτι φέρεται ὡς μητριά. Ἐάν τις ἐξαιρέσῃ ποιᾶν τινα μέριμναν ἐπιδεικνυομένην ὑπὲρ τῶν ἐργατῶν κατὰ τὰ τελευταῖα ταῦτα ἔτη καὶ τινὰς ἄλλας ἀνεπαρκεῖς ἐπεμβάσεις ὑπὲρ τῶν γερόντων ἢ τῶν γυναικῶν θὰ ἠδύνατό τις νὰ θεωρήσῃ τὴν δράσιν τοῦ Κράτους σήμερον ὡς πάντη ἀνεξάρτητον τῶν κοινωνικῶν.

συμφερόντων, αφού και αυτοί οι εργάται, παρ' όλα ταύτα, όπως επιτύχουν προστασίαν τινά αναγκάζονται εκάστοτε να εκτίθενται εις κοινωνικούς αγώνας με δπλα την εκβίασιν αναλόγως των κοινωνικών συνθηκών, όπως επιτύχουν ανάλογα προς αυτήν αποτελέσματα παρ' αὐτῶν. Ἐκ τῶν μέτρων τούτων τοῦ Κράτους δὲν φαίνονται ἱκανοποιούμεναι αἱ σύγχρονοι κοινωνιολογικαὶ ἀντιλήψεις.

Συμφώνως πρὸς ταύτας τὸ Κράτος πρέπει ἐν τῇ ἐξελίξει του νὰ τελεῖ νὰ υποκαταστήσῃ τὴν ἰδιωτικὴν πρωτοβουλίαν εἰς πάσας τὰς γενικοῦ κοινωνικοῦ ἐνδιαφέροντος σχέσεις ἐπὶ τῇ βάσει τῆς οἰκονομικῆς ἰσορροπίας καὶ ἀλληλεγγύης. Εἰς τὸ Κράτος ἐπομένως ἀναγνωρίζεται τὸ καθήκον νὰ μεριμνᾷ ὑπὲρ πάντων τῶν κοινωνικῶν παραγόντων, ἀνεξαρτήτως τοῦ ἂν οὔτοι τὰς ὑπηρεσίας αὐτῶν προσφέρουν πρὸς τὴν κοινωνίαν γενικῶς ἢ ἰδιαιτέρως πρὸς αὐτὸ τοῦτο τὸ Κράτος.

Καὶ ἐνῷ θὰ ἀπετέλει ὄργανον πρᾶγματι ριψοκίνδυνον ἢ ἐνάσκησις πρὸς τοὺς ἄλλοις καὶ τῆς διαχειριστικῆς τοῦ Κράτους ἐξουσίας ἀπὸ ἄτομα ἔχοντα ἕν μόνον τίτλον ὅτι ἡ ἱκανότης των κρίνεται ἀπὸ ἀπόψεως μόνον κοινωνικῆς ὠφελείας, τούναντιον ὀφείλομεν νὰ ἀναγνωρίσωμεν, νομίζω, τὴν ἀνάγκην τῆς ἐπεκτάσεως τῆς μερίμνης ἐκ μέρους τῆς κατὰ τὰ τεθειμένα ἀνέκαθεν ὀργανωμένης κρατικῆς ἐξουσίας, ἐπὶ πάντων ἀδιαφόρως τῶν ἀποτελούντων τὴν κοινωνίαν ἀτόμων. Ἐντεῦθεν προέρχεται σήμερον ἡ αἰσθησις τῆς ἀνάγκης ὅπως αἱ περὶ συντάξεων διατάξεις, ἐπιστημονικώτερον ὀργανούμεναι, ἐπεκταθῶν ἐπὶ πάντων ἀνεξαιρέτως τῶν κοινωνικῶν παραγόντων ἀναλόγως.

Θὰ ἔδει ἤδη νὰ παρατηρηθῇ ὅτι ἡ ὁσημέραι ἀναγνωριζομένη ἀνάγκη τῆς ἀτομικῆς ἐργασίας, ἣτις ἀποτελεῖ δι' ὅλους μὲν τὸ κύριον μέσον ὅπως ἀντεπεξέλθουν εἰς τὴν δυσχέρειαν τῆς σημερινῆς ζωῆς, διὰ δὲ τοὺς κοινωνιστὰς σύμβολον πίστεως, πρᾶγματι δὲν συμβιβάζεται πρὸς τὴν δημιουργίαν τάξεως προνομιούχου, τῇ αὐθορμήτῃ θελήσει τοῦ λαοῦ, ἐξ ἐκείνων τῶν δημοσίων συνταξιούχων, ὧν οἱ πλείστοι καίτοι ἔχοντας ἀκεραίας σχεδὸν τὰς δυνάμεις των ἀργοῦσιν εἰς ἡλικίαν καθ' ἣν οἱ εργάται μοχθαῦσιν ἵνα κερδίσουν τὸν ἄρτον των.

Συνάγεται ἐπομένως, δικαίως κατ' ἐμέ, ἐντεῦθεν ἡ ὑποχρέωσις ὅπως τὸ ὑπάρχον σύστημα τῶν Συντάξεων ὀλοκληρὸν καταργηθῇ, ἀντ' αὐτοῦ δὲ νὰ δημιουργηθῇ ἕν ἑνιαῖον καὶ μοναδικὸν σύστημα συντάξεων, ἀνεξαρτήτως τοῦ εἴδους τῶν προγενεστέρων ὑπηρεσιῶν, ἂν δηλαδὴ αὗται εἶναι δημόσιαι ἢ ἰδιωτικαὶ ἢ ἐλευθέριοι, συντάξεων πρὸς πᾶν ἄτομον ὅπερ κατέστη ἀνίκανον πρὸς ἐργασίαν, πρὸς τοὺς ἀναπήρους καὶ μόνον πρὸς αὐτούς, γέροντας, ἀσθενεῖς, κλπ. καὶ αἱ συντάξεις πρὸς τοὺς ἀναπήρους πολέμου. Πράγματι δὲ δεδομένου ὅτι μετὰ τὴν ἐπιπράτησιν γενικῶς τῆς καθολικῆς στρατολογίας, τὸ μά-

χεσθαι ὑπὲρ πατρίδος εἶνε ἔργον παντὸς κοινωνικοῦ παράγοντος, κατέστησε τοῦτο σχεδὸν ἐπαγγελματικὴ ὑποχρέωσις τοῦ πολίτου διὰ τὴν ζωὴν, ὑποχρέωσις ἴσης ἀξίας πρὸς ἐκείνην ἣν ἔχει ὅπως διὰ τῆς ἐργασίας ἀντλεῖ τὰ μέσα τοῦ βίου εἰς τὸν διαρκῆ ἀγῶνα διὰ τὴν ζωὴν. Ἐπομένως καὶ ὁ πολεμικὸς καὶ ὁ κοινωνικὸς ἀνάπηρος τείνουν σήμερον νὰ ἀφομοιωθῶν, διότι κατὰ βάθος καὶ ὁ μὲν καὶ ὁ δὲ ἐκτίθενται εἰς κινδύνους εἰς τὴν ζωὴν ἐκβιαζόμενοι ὑπὸ ὀλικῶν ἢ ἠθικῶν ἀναγκῶν.

*
* *

Κατὰ κανόνα ἡ ἀνικανότης πρὸς ἐργασίαν ἀποδίδεται εἰς τρεῖς αἰτίας, τὴν ἀσθένειαν, τὰ τυχαῖα γεγονότα, καὶ τὸν κάματον ἐκ τῆς ἡλικίας.

Ἡ ἐκ τῶν αἰτιῶν τούτων ἀνικανότης πρὸς ἐργασίαν, δύναται κατ' ἀρχὴν, ἴσως εὐκόλως, νὰ ἐξακριβωθῇ, τῇ βοήθειᾳ ἰατρικῶν συμβουλῶν. Ἐν τούτοις εἶνε βέβαιον ὅτι ἄνθρωποι ἀσθενήσαντες, ἐκτὸς ἂν ἔπαθον χρόνιον ἐπικίνδυνον νόσημα, καὶ ὄντες ἀνίκανοι νὰ ἐξακολουθήσωσι τὴν προτέραν αὐτῶν ἐργασίαν, ἐν τούτοις ἠδυνήθησαν προσφυστάτα νὰ προσαρμοσθῶν εἰς νέαν τριαύτην ἐργασίαν, ὡς ἐπίσης καὶ σωματικῶς ἀνάπηροι, εἰς βοηθητικὰς ἐργασίας. Οὔτε εἶνε πρᾶγματι ἀνάπηρος ὁ δικαστικὸς συνταξιούχος ὅστις ἔχει τὴν δύναμιν νὰ δικηγορήσῃ, οὔτε ὁ συνταξιούχος μηχανικὸς, ἰατρός, καθηγητῆς, διότι δὲν ἀποτελεῖ πρᾶγματι ἀνικανότητα πρὸς ἐργασίαν ὁ κάματος ἐκ τοῦ ἐπαγγέλματος, οὔτε ἡ φυσικὴ δυσφορία ἣν συναντᾷ τις εἰς ἐπάγγελμα τὸ ὅποιον ἐξ ἐπιπολαιότητος ἢ ἀνάγκης ἠναγκάσθη ἑνωρὶς νὰ ἀκολουθήσῃ.

Ὁ τελευταῖος πόλεμος ὅστις ἔκαμεν ὥστε πᾶσα δύναμις ἀτομικὴ νὰ ὑπερενταθῇ ὅπως κατανικηθῇ ἢ ἐχθρικὴ ἀντίστασις, οὐ μόνον ἔθεσεν εἰς ἐνέργειαν καὶ τοὺς σωματικῶς ἀνικάνους κατὰ τὸ μέτρον τῆς δυνάμεώς των, σύμφωνα ἄλλως τε πρὸς τὰς ἀρχὰς τοῦ «Ἐνόπλου Ἐθνους», ἀλλὰ καὶ ἔφερεν εἰς τὸ πεδῖον τῆς ἐφαρμογῆς νικηφόρους μηχανικὰς μεθόδους τὰς ὀπίας ἢ παράδοσις, ἡ ρουτίνα καὶ ἡ παρεξήγησις εἶχον προηγουμένως ἀποκρούσει. Μεταξὺ τῶν μεθόδων τούτων εἶνε καὶ ἡ μέθοδος τῆς ἐπιστημονικῆς ὀργανώσεως τῆς ἐργασίας ἐν τοῖς ἐργοστασίοις, ἣτις ἀποτελεῖ τὸ ἀριστούργημα τοῦ περιωνύμου ἐφευρέτου τῶν ταχυκοπτῶν χαλύβων ἀμερικανοῦ μηχανικοῦ F. Taylor. Τὸ σύστημα τοῦτο, τὸ γνωστὸν ὡς Taylorism, εἶνε κατὰ τὴν γνώμην μου ἐπιδεκτικὸν ἐπεκτάσεως ἐπὶ πάσης φύσεως ἐργασίας, ἀκόμη καὶ εἰς τὸν διοικητικὸν ὀργανισμόν, αφού ἤδη προὔταθῃ ἡ ἐφαρμογὴ του ἐπὶ τῶν δημοσίων ὑπηρεσιῶν παρὰ τοῦ Day, ἐπὶ τῶν ἐπιχειρή-

σεων παρά του Shaw, εις τὴν ἐπιστημονικὴν διαίτησιν τοῦ οἴκου παρά τῆς Κας Frédéric, κατὰ δὲ τὸν Hathaway εἶνε τοῦτο ἐξαιρέτως ἐπιφελές εἰς τὴν διαρρύθμισιν τοῦ τρόπου τῆς ἐκτελέσεως πάσης ἐργασίας.

Ἀνεξαρτήτως τῶν ἄλλων δυνατῶν ἐφαρμογῶν τοῦ τειλορισμοῦ ἐπὶ τῶν ποικίλων λειτουργιῶν τῆς Πολιτείας, περὶ τῆς ἡσχολήθην ἤδη ἀλλαχοῦ, ἡ τειλορικὴ ἀρχὴ τῆς καταλλήλου ἐκλογῆς τῶν τεχνιτῶν, ἐξ τῆς παρατηρήθη αὐξήσις ἀποδόσεως μέχρι 50 ο), ἐπεκτεινομένη εἰς τὴν κατάλληλον χρησιμοποίησιν τῶν ἀτόμων πρὸς ἐργασίαν, (1) θὰ ἐπέτρεπεν, ἐφαρμοζομένη ἐπὶ τοῦ ὀργανισμοῦ ἐν γένει τῆς πολιτείας, τὴν ἐπιστημονικὴν ἐφαρμογὴν τῶν κοινωνιολογικῶν ἀρχῶν θὰ συνεπήγετο τὴν κατάργησιν, ὑπὸ τινὰς προϋποθέσεις, τῶν νόμων περὶ προσόντων τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων, ἀφοῦ ἡ τειλορικὴ ἀποφίς θὰ ἐπέφερε πραγματικὴν ἐκτίμησιν τῆς φυσικῆς ἐπιτηδειότητος ἐκάστου ἀτόμου πρὸς ἕκαστον εἶδος ἐργασίας, ὡς ἐπίσης καὶ ἐκτίμησιν τῆς ἀμοιβῆς τοῦ ἀναλόγως τοῦ παραγομένου παρ' αὐτοῦ ἔργου, καὶ τὸ σπουδαιότερον, θὰ περιώριζε τὰς συντάξεις μόνον εἰς τοὺς πράγματι ἀναπήρους, τοὺς μὴ δυναμένους νὰ ἀποζήσουν ἐκ τῆς ἐργασίας, τῆς Πολιτείας χρησιμοποιοῦσης ἕκαστον ἀναλόγως τῆς ἀποδεδειγμένης ἰκανότητός του πρὸς ἐργασίαν καὶ ἀποφευγούσης οὕτω τὴν σύνταξιν πρὸς ἀνθρώπους ἰκανοὺς, τοῦλάχιστον διὰ κάποιον εἶδος ἐργασίας.

Ἀλλὰ καὶ ἡ φεμινιστικὴ κίνησις ἥτις ὁσημέραι κερδίζει βραδέως ἀλλ' ἀσφαλῶς ἔδαφος, τείνουσα εἰς ἐξίσωσιν τῆς γυναικὸς πρὸς τὸν ἄνδρα ἀπὸ πάσης κοινωνικῆς ἀπόψεως, ἔστω καὶ μὲ ἀπώλειαν ἐκ μέρους τῆς γυναικὸς τῶν πλεονεκτημάτων ἅτινα αὕτη κατέκτησεν ἀπὸ τὸν ἄνδρα, ἄγει ἀπαραιτήτως καὶ κατ' ἀνάγκην κοινωνιολογικὴν καὶ εἰς ἐξίσωσιν αὐτῆς πρὸς τὸν ἄνδρα καὶ ἀπὸ ἀπόψεως ἐργασίας. Συνέπεια ἐπομένως τῆς τοιαύτης τάσεως θὰ ἦτο ὅπως, μὴ ἀναγνωριζομένου πλέον εἰς τὴν γυναῖκα οὐδενὸς δικαίωματος εἰδικῆς προστασίας, ὀλόκληρον τὸ σύστημα τῶν συντάξεων πρὸς τὰς χήρας, τὰς μητέρας, τὰς ἀδελφάς, θὰ κατέπιπτε κατ' ἀνάγκην, καὶ ἡ γυνὴ τότε, τοῦλάχιστον ἐκείνη ἥτις θὰ ἀπέκτα ἴσα κοινωνικὰ πρὸς τὸν ἄνδρα δικαιώματα ἦτο νὰ ἐκλέγη καὶ νὰ ἐκλέγηται, δικαίωμα δηλαδὴ ἀποκλειστικὸν εἰς τοὺς ὠρίμους κοινωνικοὺς πκράγοντας, θὰ ἐκρίνετο ἀπὸ ἀπόψεως κοινωνικῆς προστασίας, ἀκριβῶς ὡς οἱ ἄνδρες, καὶ συνεπῶς ὑπο-

1 Ἐκ τῆς χρονομετρήσεως τῆς ἐργασίας, στοιχείου σπουδαίου τῆς μεθόδου τοῦ Taylor, ἀπεδείχθη ὅτι δι' εἰδικὰ τινα ἔργα, ὡς π.χ. διὰ τὴν ἐξέλεξιν τῶν διαστάσεων τῶν σφαιριδίων τῶν ποδηλάτων, αἱ γυναῖκες ἔχουν ἀναμφισβήτητον ὑπεροχὴν ἀποδόσεως ἐν σχέσει πρὸς τοὺς ἄνδρας.

χρεωμένη εἰς ἐργασίαν κατάλληλον δι' αὐτήν, θὰ ἐσπεριετο πάσης συντάξεως ἐκτὸς ἐκείνης τῆς πρὸς ἀναπήρους, ἀνεξαρτήτως φύλου.

Ἀπὸ κοινωνιολογικῆς ὁμως ἀπόψεως ἡ Πολιτεία πρέπει ὀπωσδήποτε νὰ ἀναγνωρίσῃ ὅτι ἡ γυνὴ ἔχει ἐκ φύσεως ἡλαττωμένην τὴν πρὸς ἐργασίαν ἰκανότητα, ὡς ἐπίσης ὅτι ὑπάρχει καὶ ἄλλη τάξις προοριζῶν ἀναπήρων ἢ τῶν παιδῶν. Ἐφ' ὅσον ταῦτα στεροῦνται πάσης οἰκογενειακῆς προστασίας, ἀναμφιβόλως τὸ κράτος ὀφείλει διὰ καταλλήλων ἰδρυμάτων νὰ μεριμνᾷ περὶ αὐτῶν, μέχρις οὗ καταστῶσι ἰκανὰ πρὸς ἐργασίαν. Τοῦτο ἀποτελεῖ βεβαίως εἶδος συντάξεως. Ἐξ ἄλλου δι' ὅσα ἀνήλικα παιδία προστατεύονται παρὰ οἰκογενείας τινὸς συγγενοῦς ἢ ἄλλως ἀπαραιτήτως πρέπει νὰ λαμβάνηται ὑπ' ὄψιν ἡ οἰκογενειακὴ κατάστασις τοῦ κοινωνικοῦ ὑποκειμένου (Haushaltung), τοῦθ' ὅπερ εἰς τὰς σημερινὰς συντάξεις δὲν λαμβάνηται ὑπ' ὄψιν. Διότι βεβαίως εἶνε δυστυχεστέρα ἡ θέσις ἀναπήρου, προστατοῦ ἀνηλικῶν ἀναπήρων, ἀπὸ ἐκείνην ἐνὸς ἀγάμου ἀναπήρου, ἢ καὶ ἰκανοῦ ἀλλὰ προστατεύοντος ἀνήλικα ἀνάπηρα. Ὑπάρχει δὲ ἐν τούτῳ καὶ ἀνακολουθία τις πρὸς τὴν σύγχρονον δημοσιονομίαν ἥτις ἐν τῇ φορολογίᾳ τῆς Καθαρᾶς Προσόδου λαμβάνει ὑπ' ὄψιν τὴν σύστασιν τοῦ φορολογικοῦ ὑποκειμένου, παρέχουσα εὐεργετήματα γενικῶς εἰς αὐτὸ ἀναλόγως τῶν εἰς βᾶρος τοῦ ἀποζώντων προσώπων.

*
**

Ἐτερον σπουδαῖον σημεῖον ἀπὸ κοινωνιολογικῆς ἀπόψεως εἶνε ὁ προσδιορισμὸς τοῦ ποσοῦ τῆς μνησιαίας ἢ αἰτησίας συντάξεως πρὸς τοὺς ἀναπήρους. Κατ' ἀρχὴν τὸ ποσὸν τοῦτο πρέπει νὰ ἦ ἀνάλογον ἀφ' ἐνὸς πρὸς τὰς κοινωνικὰς συνθήκας, ἦτοι τὴν κοινωνικὴν τάξιν τοῦ ἀναπήρου, ἀφ' ἑτέρου δὲ πρὸς τὰς βιωτικὰς συνθήκας τὴν ἀνάγκην τῶν ὀπῶν πρόκειται νὰ καλύψῃ ἢ σύνταξις, εἰάν δηλαδὴ πρόκειται περὶ ἀσθενοῦς ἔχοντος ἀνάγκην εἰδικῆς θεραπείας κλπ. Δείον δὲ ἐκάστοτε τὸ ποσὸν νὰ ὠρίζηται ἐν χρόνῳ καὶ τόπῳ, ἦτοι ἀναλόγως τῶν καθ' ἐκάστην ἐποχὴν βιωτικῶν ἀναγκῶν καὶ ἀναλόγως τοῦ τόπου τῆς διαμονῆς τοῦ ἀναπήρου. Διότι κατ' ἀρχὴν διὰ τῆς συντάξεως ὁ ἀνάπηρος δὲν πρέπει νὰ μεταβάλλῃ τὸ συνήθη αὐτοῦ βίον, ὅν διήλθεν ἐργαζόμενος, εἴτε ἐπὶ τὰ χεῖρω εἴτε ἐπὶ τὰ βελτίω.

Ἐφ' ὅσον τέλος τὸ Κράτος εὐτυχῶς δὲν ἔχει προσχωρήσει εἰς τὰς κατὰ τοῦ κεφαλαίου σοσιαλιστικὰς ἀρχὰς αἱ συντάξεις βεβαίως θὰ ἀπονέμονται μόνον εἰς τοὺς ἀπόρους ἀναπήρους καὶ κατὰ τὸν βαθμὸν ἀπορίας αὐτῶν, παρεχομένης εἰς τοὺς ἀναπήρους ἀναλόγου συντάξεως πρὸς συμπλήρωσιν τῶν ἐκ τοῦ κεφαλαίου προσόδων αὐτοῦ, ἢ

και μη παρεχομένης εις αυτον συνδρομής συντάξεως αν η ευπορος.
 Δια την απο κοινωνιολογικής απόψεως οργάνωσιν των συντάξεων
 αποτελει σποδαλον βοηθημα δ παρα του Viviani, υπουργου της ερ-
 γασίας, εκδοθεισ τόμος περι των συζητήσεων δια την επιψηφισιν εν
 Γαλλία των περι εργατικών συντάξεων νόμου, εν τη Γαλλική Βουλή
 και τη Γερουσία. Εν ταίς συζητήσεσιν ταύταις διερευνάται βαθέως
 το ζήτημα υπό γενικωτέραν μορφήν.

*
 * *

Προκειμένου περι των εργατικών συντάξεων δύο αντιλήψεις έχου-
 σιν ως γνωστόν επικρατήσιν, ή παρα του Κράτους παροχή της συν-
 τάξεως εκ του Ταμείου αυτού, ή η παρ' αυτού κατόπιν καταθέ-
 σεων των ενδιαφερομένων οργάνωσιν είδους ασφαλείας ζωής. Την δευ-
 τέρην ταύτην γνώμην έχουσιν άσπασθη δια τας εργατικας συντά-
 ξεως.

Κατόπιν όμως των άνωτέρω εκιεθέντων προφανώς ή μαθηματική
 οργάνωσιν των συντάξεων πρέπει να αναχθη ούχι εις την τάξιν των
 ασφαλειών ζωής, άλλ' εκ την των ασφαλειών των αναπήρων (inva-
 lides).

Εν Γερμανία ως επίσης και εν Αυστρία έχουσι γινει παρα των
 Küttner, Kaan, Behnt, Zimmermann και άλλων αι σοβαρότεροι προ-
 σπάθειαι επί του θέματος τούτου και ιδία προς καταρτισμόν πινάκων
 ανικανότητας παρεχόντων την έτησίαν πιθανότητα ανικανότητας δια
 πάσαν ηλικίαν (tables d'invalidité) και αναγομένων εις τους λεγο-
 μένους επαγγελματιούς. Οι πίνακες ούτοι, ως γνωστόν, εν συνδυασμῳ
 προς τους πίνακας έτησίας πιθανότητας θνησιμότητας αναπήρων, ως
 οι γερμανικαι του Morgenbesse, του Caron και άλλων και οι Γαλ-
 λικαι υπό τα στοιχεία ICI και OR (Marie), και προς τους πίνακας
 θνησιμότητας εργαζομένων ικανῶν, εινε άπαραίτητοι δια τον προσδι-
 ορισμόν των καταθέσεων, και των συντάξεων. Εκτός όμως της άπο-
 δικομένης εις τους πίνακας τούτους άτελείας, οἱτοι άφορώσιν ως πα-
 ρατηρεῖ δ Weber τας συνθήκας ζωής και εργασίας του λαου ὅστις
 παρέσχε τας στατιστικας παρατηρήσεις, και επομένως παρίσταται ανάγ-
 κη καταρτισμοῦ ταιούτων έλληνικῶν πινάκων. Εκ του συνδυασμοῦ
 των πινάκων τούτων καταρτίζονται οι πίνακες ικανῶν και αναπήρων
 δι' εκάστην ηλικίαν και επί επί τη βάσει των στοιχείων τούτων λαμ-
 βάνομεν την γνωστήν εν τη Μαθηματικῇ θεωρία των Ασφαλειών
 σχέσιν.

$$\omega = \pi (v_x, w_x, \eta, \xi, \iota)$$

ένθα ω εινε ή έτησία σύνταξις, π ή έτησία κατάθεσις, v_x ο αριθμός
 των εις ηλικίαν x ικανῶν, w_x των εις την αυτην ηλικίαν αναπήρων,
 ξ ο αριθμός των έτων μετά το x , μεθ' ον πάντες καθίστανται ανάπη-
 ροι και η εκείνος μεθ' ον ούδεις επιζει. Ταιαύτην συνάρτησιν παρέχει
 και ο Schärtlin (Contribution à la theorie mathématique de l'
 assurance en cas d'invalidite Berne).

Υπό την μορφήν ταύτην αι ισχύουσαι ήδη στατιστικαι παρατη-
 ρήσεις επί των άτυχημάτων εργατῶν, σιδηροδρομικῶν κλπ, αποτελοῦ-
 σαι μονομερεῖς μόνον και ειδικὰς άπέψεις, θα ήδύναντο επεκτεινόμε-
 ναι επί πάντων των επαγγελματιῶν και εργασιῶν, να χρησιμεύσιν
 δια την μαθηματικὴν οργάνωσιν των γενικῶν συντάξεων των ανα-
 πῆρων.

*
 * *

Ὡς ήγέρθη ήδη επανειλημμένως το ζήτημα της υποχρεωτικής
 εισφορᾶς ή οἱ εκ μέρος των εργατῶν κατά την δημοσιονομικὴν άπο-
 ψιν του ζητήματος, ως επίσης και της κεφαλαιοποιήσεως των κατα-
 θέσεων ή της άμέσου κατ' έτος διανομής αυτων εις τους αναπήρους.
 οἱτοι και προκειμένου περι των γενικῶν τούτων συντάξεων θα εδει
 να εξετασθουν αι γνώμαι αυται.

Εν τούτοις νομίζω οτι προκειμένου περι των συντάξεων τούτων,
 ή υποχρεωτική εισφορά, ήτις και δια τας εργατικας συντάξεις έχει
 επικρατήσιν, λόγω της γενικότητος των συντάξεων αναπήρων άφορω-
 σῶν παν κοινωνικῶν άτομον, δια γενικωτέρας φύσεως μέτρου πρέπει
 να καταστῆ υποχρεωτική. Ταιούτον μέτρον εινε ο φόρος, και εκ
 των ποικίλων φόρων οἱτινες σήμεραν ισχύουσι νομίζω οτι ούδεις δσον
 ή φορολογία επί της καθαρᾶς προσόδου εινε ένδεδειγμένοι ὅπως αν-
 τικρύβη το ποσόν των έτησίως παρα του Κράτους καταβληθησομένων
 συντάξεων. Πρέπει να παρατηρηθη οτι κατ' ούσίαν δέν πρόκειται
 περι ιδιαιτέρου ταμείου, τῶσον αντιθέτου προς την σύγχρονον Δημο-
 σιονομίαν, άλλὰ περι ειδικου σκοπου της φορολογίας ή δὲ ταιαύτη
 είδίκευσις εινε γνωστόν πόσον ενεργεί ψυχολογικῶς επί του λαου.
 "Αγομαι μάλιστα εις την έλπίδα οτι ή ταιαύτη δικαιολογια της φορο-
 λογίας της καθαρᾶς προσόδου, θα καταστήσῃ μάλλον συμπαθη την
 εκ φύσεως τῶσον αντιπαθητικὴν παρα τῷ λαῳ φορολογίαν ταύτην.

Ἦθελε τότε απαιτηθη ὅπως, συμφώνως προς την ανάλυσιν του
 φορολογικου συντελεστοῦ ήν διετύπωσα εν τη Μελέτη μου περι της
 Φορολογίας της Καθαρᾶς προσόδου («Πλοῦτος», αρ. 207 και εφ.),
 ερισθη κατάλληλος τιμή εις τον χαρακτηριστικῶν συντελεστήν",
 οἱτως ὅστε ή απόδοσις του φόρου να καλύψη την δαπάνην των συν-

τάξεων και να επαρκέση ἐξ ἄλλου και εἰς τὰς λοιπὰς ταμιακὰς τοῦ Κράτους ἀνάγκας δι' ἃς ὁ φόρος προορίζεται.

Τὸ πρόβλημα ἐπομένως ὀφείλει νὰ διατυπωθῆ κατὰ τρόπον πολὺ-πλοκον, ἥτοι «δεδομένου ὅτι τοσοῦτοι θὰ εἶνε κατ' ἕτος οἱ συνταξιοῦχοι, ὡς συνάγεται ἐκ τοῦ Πίνακος Ἰκανῶν και Ἀναπήρων, και τοσαύτη θὰ ᾖ ἡ συνολικὴ διὰ τὴν παροχὴν τῶν συντάξεων δαπάνη, ποία πρέπει νὰ ᾖ ἡ αὔξησις τοῦ χαρακτηριστικοῦ συντελεστοῦ», ὅπως ἐκτὸς τῶν ἄλλων ἀναγκῶν τοῦ Κράτους ἐξυπηρετηθοῦν και αἱ συντάξεις τῶν ἀναπήρων;» Ἡ ἐπίλυσις τοῦ προβλήματος τούτου ἀναγομένου εἰς τὴν Μαθηματικὴν Οἰκονομίαν, ἐξέρχεται τῆς ἀρμοδιότητος τῶν στηλῶν τούτων.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει εἶνε φανερόν ὅτι πᾶσα σχετικὴ πρὸς τὰς συντάξεις ὑπηρεσία πρέπει νὰ ἀπασχολήσῃ τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Περιθάλψεως, τὸ ὁποῖον οὕτω θὰ ἀποκτήσῃ πράγματι σοβαρώτατον προορισμόν.

ΠΕΡΙΚΛΗΣ Δ. ΡΕΔΙΑΔΗΣ

ΕΝ ΒΑΣΜΜΑ ΕΠΙ ΤΟΥ ΦΟΡΟΥ ΤΗΣ ΚΑΘΑΡΑΣ ΠΡΟΣΟΔΟΥ *

Ἐστῶσαν π.χ. δύο οἰκοδομοῦχοι, ὧν αἱ καθαρὰί πρόσοδοι εἶνε 900 δραχ. τοῦ ἑνός, και 910 τοῦ ἑτέρου. Ὁ μὲν πρῶτος θὰ πληρώσῃ φόρον μόνον ἐπὶ τῶν 62 1)2 ο)ο, ἥτοι ἐπὶ τῶν 422,50 δρα., ἄρα 56,70 δρα., αἱ ὁποῖαι ἀφαιρούμεναι ἀπὸ τὴν πρόσοδόν του τῶν 900 δρα., τῆ ἀφίνουσιν ὑπόλοιπον 843,30. Ἐνῆ δὲ δεύτερος καταβάλλων φόρον ἐπὶ τῶν 75 ο)ο τῆς προσόδου του, ἢ ἐπὶ τῶν 682,50 δραχ. ἥτοι δραχ. 78,90, θὰ ἔχη μετὰ τὴν καταβολὴν αὐτοῦ, δραχ. 831,10. Ἦτοι ὁ ἔχων πρόσοδον 910 δρα. και νομιζων ἑαυτὸν πλουσιώτερον ἀπὸ τὸν ἔχοντα μόνον 900 δρα., θὰ εὐρεθῆ, μετὰ τὴν καταβολὴν τῶν φόρων, πτωχότερος αὐτοῦ, καθ' ὅσον θὰ μείνῃ μὲ πρόσοδον δρα. 831,10, ἀπέναντι τοῦ γείτονός του, ὁ ὁποῖος θὰ ἔχη 843,30.

Ἐπίσης ἐὰν λάβωμεν οἰκοδομοῦχον μὲ καθαρὰν πρόσοδον 7.250 δρα., ἐπειδὴ θὰ φορολογηθῆ δ' ἐλόκληρον, ὡς ὑπερτέραν τῶν 7.200 δρα., θὰ καταβάλῃ φόρον 870 δρα., και θ' ἀπομείνῃ μὲ 6.380 δρα., ἐνῆ δὲ γείτων του ὁ ἔχων μόνον 7.200 δρα. καθαρὰν πρόσοδον, θὰ καταβάλῃ φόρον, ἐπὶ τῶν 87 1)2 ο)ο, ἢ ἐπὶ τῶν 6.300 δρα., 756 δρα., και θὰ τῆ μείνῃ ὑπόλοιπον 6,444, ἥτοι καίτοι πτωχότερος τοῦ πρώτου, πρὸ τῆς καταβολῆς τῶν φόρων, κατὰ 50 δραχ., εὐρίσκειται μετὰ τὴν καταβολὴν πλουσιώτερος αὐτοῦ κατὰ 144 δρα. Ἡ αὐτὴ

παρατηροῦμεν και ἐπὶ τοῦ συνθετικοῦ φόρου. Ὁ ἔχων λ. χ. πρόσοδον 12 χιλ. δρα., θὰ καταβάλῃ φόρον ἐπὶ τῶν 9 χιλ. δρα. 450, και θὰ τῆ μείνῃ ὑπόλοιπον 11,550 δρα. Ἐνῆ δὲ ἔχων πρόσοδον 12,100 δρα., θὰ καταβάλῃ ἐπὶ τοῦ ὅλου ποσοῦ φόρον 605 δρα., και θ' ἀπομείνῃ μὲ 11.495 δρα. Ἦτοι πρόσοδοι 100 μόνον δρα. διαφοράν ἔχουσαι, ὑπόκεινται εἰς φόρον, διάφορον ἢ μίαν τῆς ἄλλης κατὰ 155 δρα. Ἦτοι αὐτὰι ὅμως παραδοξότητες δὲν εἶνε δυνατόν, και δὲν πρέπει νὰ γίνωνται ἀνεκταί.

VI

Ἦτοι αὐτὴ περίπτου εἶνε, ἐν γενικαῖς γραμμαῖς, ἡ θεωρητικὴ οἰκονομία τοῦ περι φορολογίας τῆς καθαρᾶς προσόδου Νόμου, ὁ ὅποιος ὁμολογουμένως τὴν δυνατὴν καταβάλλει προσπάθειαν πρὸς καθορισμόν τῆς οἰκονομικῆς τῶν φορολογουμένων ἱκανότητος, και τῆς ἐπὶ τῆ βάσει ταύτῃ δικαίας κατανομῆς τῆν φορολογικῶν βαρῶν.

Ἐν τῆ πρακτικῇ ὅμως ἐφαρμογῇ τὰ πράγματα δὲν βαίνουσι τέσον κανονικῶς, ὅσον μετὰ τοσαύτης ἐπιμελείας ὁ νόμος ἐπιδιώκει. Ὑπάρχουσι π. χ. περιπτώσεις καθ' ἃς ὁ φορολογούμενος και θέλων, δὲν εἶνε εἰς θέσιν νὰ δηλώσῃ τὴν ἀκριβῆ πρόσοδον αὐτοῦ. Πόσοι ἐπὶ παραδείγματι γεωργοὶ ζῶντες ἐκ τῶν προϊόντων τῶν ὑπ' αὐτῶν τῶν ἰδίων καλλιεργουμένων κτημάτων των, δὲν δύνανται νὰ καθορίσωσιν ἐπακριδῶς τὰ ἐτήσια κέρδη των, ἀλλ' οὔτε και νὰ ἐννοήσωσιν, ἔτι τὰ καθ' ἡμέραν ὑπ' αὐτῶν ἀναλισκόμενα ἐκπροσωποῦσαι τμήμα τῆς προσόδου των; Και πόσοι μικρέμποροι ἀντλοῦντες τὰς καθημερινὰς δαπάνας των ἀπὸ τὸ μοναδικὸν ταμεῖόν των, θεωροῦσιν ὡς μόνην πρόσοδόν των τὰς ἐν αὐτῆ εἰς τὸ τέλος τοῦ ἔτους ἀνευρισκομένας οἰκονομίας των;

Ἐπὶ πλέον ἐπειδὴ ὅχι μόνον τὸ συγγνωστῶς πλανᾶσθαι ἐγκτεται ἐν τῆ φύσει τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ και τὸ ἐν γνώσει ἀποπλανᾶν δὲν εἶνε ξένον πρὸς αὐτόν, προκειμένου μάλιστα περὶ καταδολιεύσεως τῶν δικαιωμάτων τοῦ Δημοσίου, ἦν και αἱ τῶν μᾶλλον πεπολιτισμένων λαῶν φορολογούμενοι δὲν θεωροῦσιν, ὅσον και ἂν εἶνε χρηστοὶ και ἐντιμοὶ ἀπὸ γενικῆς ἀπόψεως, ὡς πρᾶξιν πρόστυχον και ἀτιμωτικὴν, διὰ τοῦτο ὁ νόμος δὲν ἦτο δυνατόν ν' ἀρκεσθῆ εἰς μόνην τὴν δήλωσιν τοῦ φορολογουμένου και ἐν ἡ ἔτι περιπτώσει ἠθελεν ἀναγνωρίσει αὐτὴν ὡς ἀπολύτως εἰλικρινῆ. Ὀντως θεωρεῖ αὐτὴν ἀπλῶς ὡς σημεῖον ἀναχωρήσεως διὰ τὰς περαιτέρω ἐρεύνας τῶν φορολογικῶν πρακτόρων, οἱ ὁποῖοι καλοῦνται εἰδικῶς, ἐλέγχοντες τὴν δήλωσιν, ν' ἀποτρέψωσι τὸν τυχόν ἐν αὐτῇ ἐμφυλλοχωροῦντα δόλον ἢ πλάνην

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελίδος 510.

και αποκαταστήσωσιν εκαστον φορολογούμενον εις την πραγματικην του θεσιν.

Ο ελεγχος ουχ ητιον της δηλώσεως, η οποια, παιζει τον δεσπόζοντα ρολον παρ' ημιν προς καθορισμόν των πάσης σχεδόν φύσεως προσόδων, εινε, εις τινας ιδίως περιπτώσεις, και προς πάντων δόσεις εις τον φορολογούμενον επιβάλλεται η επαγγελματική μυστικότητα, πολυ δυσχερής, και εταν ακόμη τα ενεργούντα τουτον προσωπα εινε επαρκώς κατηρησιμένα. "Οπωςδήποτε δια τον ελεγχον τουτον οι φορολογικοί πράκτορες δύνανται να ζητήσωσιν οιασδήποτε κρίνους προσφύρους δια τον σκοπόν των διασαφητικής πληροφορίας, ουχι μόνον από τους φορολογουμένους, οι οποιοι υποχρεούνται να παρέχωσι ταύτας επί ποινη προστίμου, αλλά και από τρίτους, ιδίως δε από τους συμβολαιογράφους δι' ων δύνανται να εξακριβώσιν εκ των δια της συμπράξεως αυτών γινομένων μεταβιβάσεων η παραχωρήσεων, εκποιήσεων, δωρεών, δανείων κλπ., αν αι εκ των νομικών τούτων πράξεων απορρέουσιν πρόσοδοι, περιλαμβάνονται εις τας προγενεστέρας δηλώσεις του δικαιιοπαρόχου η εις τας μεταγενεστέρας του δικαιιοδόχου.

Επίσης πληροφορία δύνανται να ζητώνται και από τας τραπεζας περί των εν αυταις καταθέσεων και λοιπών πράξεων των φορολογουμένων, ως και από τας εταιρίας, αι οποιοι υποχρεούνται να έχωσιν εις την διάθεσιν αυτών, τα βιβλία των, τα δικαιολογητικά των προσόδων των και των δαπανών των και λοιπά συντελεστικά δια τον ελεγχον στοιχεία.

Αι κληρονομικά τέλος δηλώσεις, αι απογραφαι και διανομαι κληρονομιών, εινε πολύτιμα στοιχεία ελέγχου, καθ' όσον δι' αυτών δύνανται να εξακριβώται αν ησαν ακριβεις η μή, αι περι φόρου καθαράς προσόδου προγενέστεραι δηλώσεις του τελευτήσαντος και αι μεταγενέστεραι τιαυται των γενικών η ειδικών διαδόχων του, οι οποιοι μάλιστα υποχρεούνται να καταβάλωσι τον φόρον της μη τυχόν υπό του αποδιώσαντος δηλωθείσης προσόδου του, η ελλειπώς, κατά 20 ο)σιν τουλάχιστον, δηλωθείσης, κατά τα επτά προς του θανάτου του ετη.

Ατυχώς πάντα τα μέσα ταυτα ουχι μόνον εξαρτώνται κατά τον πλειστον εκ τυχαίων περιστατικών, αλλά και προϋποθέτουσι φορολογικά όργανα πρακτικώς κατηρησιμένα και επιστημονικώς μορφωμένα. "Ενθα ελλείπουσι τα στοιχεία ταυτα παρὰ τοις εντεταλμένοις την εκτέλεσιν του νόμου όργανοις, ως συμβαίνει κατά μέγα μέρος παρ' ημιν, τα μέσα ταυτα καταδεικνυνται όλως ανεπαρκή προς πρόληψιν η ανακάλυψιν η καταστολήν των καταδολιεύσεων.

Ουτω δε δλόκληρον το καλλιτεχνικόν οικοδόμημα, το όποιον τόσον επιμελώς επιλοτεχνήθη επί των θεμελίων της πραγματικής τών

φορολογουμένων ανταχής, κινδυνεύει ν' ανατραπή, η δ' αγαθή πρόθεσις του νομοθέτου να καταλήξη εις αντίθετα των προσδοκωμένων αποτελέσματα, λαμβανομένης μάλιστα υπό όψιν της τέχνης ην αναπτύσσουν οι επιτήδαιοι των φορολογουμένων, λόγω της στρεβλής αντιλήψεως, ην έχουσι των προς την Πολιτειαν υποχρεώσεων αυτών, όπως υπεκφεύγωσι το βαρύνον αυτοūs φορτίον, επιρρίπτοντες αυτό εις τους ώμους του άφελους γείτονος. "Ιδίως παρ' ημιν η τάσις αυτη των φορολογουμένων εινε πλέον η εκδηλος, λόγω της από τουρκοκρατίας, ετε το λαθρεμπόριον εθεωρείτο πράξις πατριωτική, εξακολουθήσεως άτυχώς κακής εξεως.

Και εινε μόν αληθές ότι ο Νόμος επιβάλλει ποινάς, κατά το μάλλον η ητιον βαρείας, οίαι εινε η στέρησις του ευεργετήματος των φορολογικών εκπτώσεων, η προσ αύξησης του καταλογισθέντος φόρου, εξακνουμένην και μέχρις 75 ο)σιν αυτου, φυλάκισις κλπ., κατά των μη υποβαλλόντων, η εκπροθέσμως υποβαλλόντων δηλώσεις, η δολίως αποκρυπτόντων την καθαράν αυτών πρόσοδον. "Αλλά και αι έγγυήσεις αυται εινε προδήλως ανεπαρκούς αποτελεσματικότητας προς αποτροπήν των φορολογικών καταδολιεύσεων.

V

"Ενεκεν των λόγων τούτων επιβάλλεται να δοθῆ εις μόν τον φόρον βάσις μάλλον εδραία, εις δε την διοίκησιν μέσα ελέγχου μάλλον δραστικά και εις την εκλογήν των φορολογικών όργάνων μελλίων προσοχή.

Α'.) "Εδραιότερα βάσις του φόρου. "Ινα ο φόρος της καθαρής προσόδου αποκτήση βάσιν μάλλον σταθεράν και ακλόνητον, θέον πρωτίστως ν' απαλλαγῆ, εφ' όσον τουτο εινε δυνατόν, του δυσκινήτου μηχανισμού, ο εταίος τον θέτει εις ενεργειαν, και των ποικίλων διατυπώσεων, αι οποιοι εκτός του ότι δέν περιφρουραῖσι εδ συμφέρον, ουτε του Δημοσίου, ουτε των πολιτών, καθιστώσι σχεδόν ανέφικτον την κανονικήν λειτουργίαν του, ως εκ του δυσχεροūs της προς αυτας προσαρμογής και των φορολογικών πρακτόρων και των φορολογουμένων.

"Η πολυσχιδής π. χ. κατάτιμησις, ην υφίσταται η μέχρι 10 χιλ. ερ. ανευρισκομένη καθαρά πρόσοδος και ο παικίλος συνδυασμός τούτων, απαιτεί γνώσεις, ως ελάχιστοι των φορολογουμένων, ουχι δε πολλοί και των φορολογούντων, δύνανται να έχωσι.

Ποιον δὲ τὸ πρόδηλον ἀποτελεσμα τοῦ πολυπλόκου τούτου μηχανισμού; Ὅτι οἱ φορολογούμενοι θὰ καταντῶν νὰ πληρώνωσιν εἰς δικηγόρους ἢ εἰς πρόστιμα, πρὸς μείζονα ποσάκις τοῦ καταλογιζομένου φόρου. Διότι εἴτε ἐξ ἀγνοίας, εἴτε πρὸς ἀποφυγὴν, οὐχὶ ἀσημάντου συνήθως δικηγορικῆς ἀμοιβῆς, θ' ἀποφεύγωσιν τὴν δήλωσιν ἢ θὰ ὑποβάλλωσιν ἀνακριβῆ τοιαύτην, ὅποτε θὰ εἶνε ἀφευκτος ἢ ζημία, ὅτε μὲν τῶν φορολογουμένων, ὅτε δὲ τοῦ Δημοσίου, κατὰ τὰς περιπτώσεις τῆς ἀνακαλύψεως ἢ μὴ τοῦ δόλου, ἢ τῆς πλάνης. Σκοπιμώτερον ἐπομένως θὰ ἦτο ἀσφαλῶς, ἐὰν ὁ νομοθέτης ἀπέφευγε κατὰ τὸ δυνατόν τὰς περιπλοκάς ταύτας μεταχειριζόμενος ἑτέραν ἀπλοῦστέραν μέθοδον προδευτικῆς φορολογίας.

Οὕτω λ. χ. ἐπὶ ἐξ οἰκοδομῶν προσόδου ἐκ 5 χιλ. δρ., ἐφ' ὅσον ἤθελε νὰ εἰσπράξῃ τὸν καὶ νῦν ἐπιβαλλόμενον φόρον τῶν 525 δρ., θὰ ἠδύνατο ἀντὶ νὰ ὑποχρεοῖ τὸν φορολογούμενον νὰ ὑποβάλληται εἰς ὑπερτέρους τῶν δυνάμεων τοῦ ὑπολογισμοῦ, νὰ ὀρίσῃ φορολογικὸν συντελεστὴν 10,5 ο)ο.

Ἐὰν ἀπὸ τὴν αὐτὴν πρόσδοτον, προσερχομένην ἐκ γαιῶν, ἤθελεν νὰ εἰσπράξῃ τὰς 250 δρ., θὰ ἔδει ἀπλοῦστερον νὰ φορολογῆσιν ταύτην πρὸς 5 ο)ο. Ἐὰν πρόσδοτον 10 χιλ. δρ. προσερχομένην ἐξ ἐμπορικῶν ἢ βιομηχανικῶν, ἢ γεωργικῶν ἐπιχειρήσεων ἤθελε νὰ πλῆξῃ μὲ τὸν φόρον τῶν 375 δρ., νὰ φορολογῆσιν ἑλόκληρον ταύτην πρὸς 3,75 ο)ο. Ἡ ἐὰν ἀπὸ πρόσδοτον 20 χιλ. δρ. ἐξ ἐλευθερίου ἐπαγγέλματος ἀντλουμένην, ἤθελε νὰ προαφαιρέσῃ 650 δρ., νὰ φορολογῆσιν αὐτὴν ἑλόκληρον πρὸς 3,25 ο)ο, καὶ οὕτω καθεξῆς, διὰ πᾶσαν ἐνδεχομένην περίπτωσιν.

Ἐὰν προτίθετο νὰ εὐνοήσῃ πλειότερον τὰς κατωτέρας τῶν 5 χιλ. δρ. προσόδους, νὰ ὀρίσῃ συντελεστὰς μικροτέρους τῶν ἀνωτέρω κατὰ τὸ ἥμισυ, κατὰ τὸ τρίτον κλπ. Ἐὰν δὲ νὰ ἐπιβαρύνῃ πλειότερον τὰς ὑπερβαίνουσας τὰς 10 ἢ 20 χιλ. δρ. νὰ αὐξήσῃ ἀναλόγως τοὺς αὐτοὺς συντελεστὰς οὕτως ὥστε νὰ λαμβάνῃ τὸν καὶ σήμερον ἐπιβαλλόμενον φόρον, ἐφ' ὅσον ἔχει λόγους νὰ νομίσῃ, ὅτι ὁ φόρος αὐτὸς ἀνταποκρίνεται τέλος πάντων πρὸς τὴν δικαιοσύνην, ἀλλὰ κατὰ τρόπον ἀπλοῦν καὶ εὐληπιον, χωρὶς ν' ἀναγκάξῃ τοὺς ὑποχρέους νὰ προσφεύγωσιν εἰς τὰ τόσον δαπανηρὰ ξένα φῶτα.

Ἐκτὸς ὁμῶς τῶν ἀνωτέρω ἀπλοποιήσεων τῆς φορολογίας νομίζομεν ὅτι ἐδραιότεραν θὰ καθίστα τὴν θάσιν αὐτῆς, ὡς μᾶλλον πρὸς τὰς παρ' ἡμῖν οἰκονομικὰς ἐν γένει συνθήκας προσαρμοζομένην, ἢ εἰς τὰς ἀκολούθους τρεῖς μόνον κατηγορίας διάκρισις τῶν προσόδων.

α'.) Εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ἐκ κεφαλαίων μόνον προσόδων, περιλαμβάνουσιν τὰς τρεῖς πρώτας κατηγορίας τοῦ ἰσχύοντος ἤδη νόμου,

ἦτοι τὰς ἐξ οἰκοδομῶν, ἐκ γαιῶν, καὶ ἐκ κινητῶν ἀξιών. Μεταξὺ προσόδων τῶν τριῶν τούτων κατηγοριῶν, δὲν φαίνονται, καθ' ἡμᾶς τοῦλάχιστον, ἐμφυλλοχωροῦσαι σπαυδαίαι καὶ οὐσιώδεις διαφοραί, δικαιολογοῦσαι πῶς τὴν διάφορον τοῦ Νόμου πρὸς αὐτὰς μεταχέρισιν. Ἐπομένως αἱ τρεῖς αὗται κατηγορίαι δεόν νὰ συμπτυχθῶσιν εἰς μίαν, φορολογούμεναι μὲ τοὺς αὐτοὺς συντελεστὰς καὶ κατὰ προδευτικὴν κλίμακα, ὅχι βέβαια ἀνεπαίσθητον, ὅπως ἕως σήμερον μέχρις 100 τουλάχιστον χιλ. δρ.

β'.) Εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ἐξ ἐργασίας μόνον προσόδων περιλαμβάνουσιν τὰς δύο τελευταίας τοῦ Νόμου κατηγορίας, ἦτοι τὰς ἐκ μισθωτῶν ὑπηρεσιῶν, καὶ τὰς ἐξ ἐλευθερίων ἐπαγγελμάτων, αἱ ὁποῖαι καὶ σήμερον δὲν παρουσιάζουσι ἢ ἄλλως ἀσήμαντον διαφορὰν μεταξὺ αὐτῶν καὶ

γ'.) Εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ἐξ ἐργασίας ἅμα καὶ κεφαλαίων προσόδων, περιλαμβάνουσιν τὰς δύο μεσαίας κατηγορίας τοῦ Νόμου, ἦτοι τὰς ἐκ βιομηχανικῶν—ἐμπορικῶν καὶ γεωργικῶν ἐπιχειρήσεων, ἃς ἐπίσης καὶ ὁ ἰσχύων νῦν Νόμος κατὰ ἄλλως ὁμοίμορφον τρόπον μεταχειρίζεται.

Ποῖαι θὰ ἦσαν οἱ ἀρμόζοντες καὶ σκόπιμοι φορολογικοὶ συντελεσταί, δι' ἐκάστην τῶν τριῶν τούτων κατηγοριῶν προσόδων καὶ διὰ τὰ διάφορα τμήματα αὐτῶν, ἵνα ἡ φορολογία λάβῃ τὴν μορφήν πραγματικῆς προδευτικῆς, εἶνε ζήτημα ἐξαρτώμενον ἐκ τῶν περιστάσεων. Νομίζομεν ὁμῶς ὅτι ἐν ὁμαλαῖς περιστάσεσιν ἢ πρὸς ἀλλήλας δικαία σχέσις θὰ ἦτο 2:1:1)2. Ἦτοι ὁ συντελεστὴς τῆς β' κατηγορίας, νὰ εἶνε κατὰ τὸ ἥμισυ μικρότερος τοῦ τῆς α', καὶ οὗτος πάλιν κατὰ τὸ 3)4 μείζιον τοῦ τῆς γ'. Ἐν ἄλλαις λέξεσιν ἐὰν τμήμα τῆς ἐκ κεφαλαίων προσόδου ἐκ 5 χιλ. δρ. ἐπὶ παραδείγματι, ἐθεωρεῖτο δίκαιον νὰ φορολογηθῇ πρὸς 10 ο)ο, ἢ αὐτὴ ἐξ ἐργασίας πρόσδοτος ἔδει νὰ φορολογηθῇ πρὸς 6 ο)ο, ἢ δὲ μικτὴ πρὸς 7 1)2 ο)ο.

Ἐὰν δὲ κατὰ χρονικὴν τινα περίοδον, ὡς ἐν περιπτώσει πολέμου ἢ ἄλλων ἐκτάκτων δαπανῶν, παρίστατο ἀνάγκη μείζονων εἰσπράξεων, ἢ τὰν ἀπάλιν, ἐὰν ἐν περιπτώσει περιστολῆς τῶν δαπανῶν, ἐζητεῖτο φορολογικὴ ἐλάφρυνσις, τοῦτο θὰ ἐπετυγάνετο εὐχερέστατα διὰ μίαν ἀναλόγου διαστολῆς ἢ συστολῆς τῶν φορολογικῶν συντελεστῶν.

Ἡ καὶ ἐν ἀκόμῃ παρίστατο ἀνάγκη, δι' αἰονδήποτε λόγον, νὰ εὐνοηθῇ ἢ νὰ ἐπιβαρυνθῇ αὐτὴ ἢ ἐκείνη ἢ κατηγορία προσόδων, ἢ ἀπόφυσίς τις τῆς κατηγορίας, θὰ ἦτο εὐχερὲς ἐπίσης νὰ μειῶται ἢ νὰ αὐξάνῃ ὁ συντελεστὴς τῆς εὐνοουμένης ἢ ἐπιβαρυνομένης κατηγορίας, ἐφ' ὅσον θὰ ἦτο ἀναγκαῖα ἢ ἐν λόγῳ ἐνέργεια.

Ἐὰν ἐπὶ παραδείγματι παρίστατο ἀνάγκη νὰ εὐνοηθῇ ἡ οἰκοδο-

μικτή ή ή βιομηχανική παραγωγή επί ώρισμένον τινα χρόνον. θά ήτο δυνατόν νά μειωθῆ ὁ ἀντίστοιχος συντελεστής κατά τὸ ήμισυ, κατὰ τὸ τρίτον κ.λ. μέχρι τῆς παρόδου τῆς προκαλεσάσης τήν ἐνέργειαν ταύτην ἀνάγκης. Τήν ἐλαστικότητα δὲ καὶ πλαστικότητα ταύτην, τήν ἀπαραιτήτως ἀναγκαίαν, δὲν δύναται νά ἔχη ἐν τῇ ἀναγκαίῳ βαθμῷ, ὁ ἐσχάτων νόμος, ὡς ἐκ τῶν ποικίλων διατυπώσεων καὶ διαβαθμίσεων αὐτοῦ.

••

Β'. Δραστικώτερα μέσα τῆς Διοικήσεως. Ἐὰν εἰς τὴν διοίκησιν εἰδόμενα μέσα, οὐχὶ βεβαίως πρὸς ἀποτροπὴν, ἀνέφικτον παρ' ήμῖν τοῦλάχιστον, ἀλλὰ πρὸς περιστολὴν τῶν φορολογικῶν καταδολιεύσεων, θά ήτο ἀσφαλῶς δυνατόν νά εἶνε δραστικώτερα, ὡπως ή ἐπιδιωκομένη νῦν καὶ παρ' ήμῖν φορολογικὴ ἐξίσωσις ἐπιτυχάνηται ἐν μέτρῳ τινί. Πρὸς τοῦτο κρίνομεν σκόπιμον νά υποδείξωμεν ἀτελείας ή ἐλλείψεις τινὰς τοῦ Νόμου, μετὰ τὴν ἐλπίδα ὅτι μελετιώμενοι θά τύχωσι τῆς δεούσης προσοχῆς εἰς πιθανὴν μέλλουσαν ἀνασκόπησιν αὐτοῦ.

1) Αἱ ἐκ κινητῶν ἀξιῶν πρόσοδοι, καὶ ὅταν ἀκόμη ἀντλῶνται ἐν τῇ ήμεδαπῇ, θά ήδύναντο νά ὑπεκφεύγωσιν τὸν φόρον, ὡς εὐχερῶς ἀποκρυβόμενοι, ἐὰν ὁ Νόμος ήρκεῖτο εἰς μόνον τὴν ἀπλήν δήλωσιν τοῦ κατόχου των.

Καὶ ἐν τούτοις αἱ πρόσοδοι ἀκριβῶς αὐταί, καθὼς καὶ αἱ ἐκ μισθῶν ὑπηρεσιῶν τοιαῦται, λόγῳ τῆς φύσεως αὐτῶν, οὐ μὴν ἀλλὰ, καὶ τοῦ τρόπου τῆς βεβαίωσης καὶ εἰσπράξεώς των δυσχερῶς δύνανται ν' ἀποπλανήσωσιν ἐπαγρυπνοῦν ὄμμα διοικήσεως.

Καθ' ὅσον διὰ νά φορολογήσῃ ταύτους τὸ Δημόσιον, δὲν ἀπευθύνεται, ὡς εἶπομεν ἀπ' εὐθείας πρὸς τοὺς κατόχους αὐτῶν, οὐδ' ἐνδιαφέρεται καὶ νά μάθῃ τὸ ὄνομα των, ἀλλὰ πρὸς τὰς Τραπεζὰς, αἱ ὁποῖαι πληρώνουν τὰ τοκομερίδια καὶ πρὸς τὰ πρόσωπα ἐν γένει, φυσικὰ ή νομικά, τὰ ὁποῖα μισθοῦσι τὴν ὑπηρεσίαν, καὶ τὰ ὁποῖα προκαταβάλλοντα τὸν φόρον εἰς τὸ Δημόσιον, παρακρατοῦσιν αὐτὸν βραδύτερον ἐκ τῶν ὀφειλομένων τόκων ή ἀμοιβῶν των πράγματι ὑποχρέων.

Ἐὰν τυχὸν ἑταιρία τις ήθελεν ἀποκρύψει μέρος τῶν κερδῶν της, αἱ φορολογικαὶ πράκτορες ἔχουν τὸ δικαίωμα νά ἐλέγξωσι τὰ βιβλία της καὶ ἀποκαλύψωσι τὸν δόλον. Ἐὲ αὐτὸ δύναται νά λεχθῆ καὶ ὡς πρὸς τὰς ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἀξίας, ὧν ὁμοίως ή πρόσοδος εἰσπράττεται διὰ τῆς συμπράξεως μεσαζόντων τῆς ήμεδαπῆς προσώπων, ὧν τὰ βιβλία ἐπίσης ὑπόκεινται εἰς ἔλεγχον.

Ἐὲ πρᾶγμα ὁμοίως καθίσταται δυσχερές, ἔταν οἱ ήμεδαποὶ κάτοχοι.

τίτλων ἀλλοδαπῶν εἰσπράττουσι τὰς προσόδους αὐτῶν, οὐχὶ διὰ μεσαζόντων τῆς ήμεδαπῆς, διὰ τραπεζιτικοῦ δηλονότι ή ἀλλοῦ παρεμφοροῦς ὀργανισμοῦ, ἀλλ' εἴτε δι' αὐτοπροσώπου μεταβάσεως των εἰς τὸ ἐξωτερικόν, εἴτε δι' ἀντιπροσώπου των ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, δι' ἐπιταγῶν π. χ. ή ἀλλων ὁμοίων ὀργάνων. Διότι δὲν φαίνεται δυνατόν ὅτι ὁ τοιοῦτος προσοδόχος θά δηλώσῃ εὐσυνειδήτως τὰς προσόδους αὐτοῦ.

Οὐχ ήττον καὶ τούτου ὁ δόλος δὲν εἶνε ὅλως ἀδύνατον ν' ἀποκαλυφθῆ, ἐν μὴ ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ, μετὰ τὸν θάνατόν του κατὰ τὴν ἀπογραφὴν ή τὴν διανομὴν τῆς περιουσίας του, ὅποτε αἱ κληρονόμοι ὑποχρεοῦνται εἰς τὴν καταβολὴν τοῦ οὕτως ἀποκρυβέντος φόρου. Ἐν πάσῃ περιπτώσει δὲν φαίνεται πιθανόν νά ὑπάρχουν παρ' ήμῖν πολλοὶ τοιοῦτοι φορολογούμενοι καὶ ἐπομένως ή ἐντεῦθεν ζημία τοῦ Δημοσίου δὲν εἶνε σημαντικὴ.

Ὅσον ὁ ἀφορᾷ εἰς τὰ ἀπλά, ή ἐπὶ ὑποθήκῃ κ.λ. ἔντοκα δάνεια, διὰ τὴν εἰσπραξίν τοῦ φόρου τῶν ὁποίων γίνεται χρῆσις εἰδικοῦ φοροσήμου, παρατηροῦμεν ὅτι τὰ ἐπιβαλλόμενα πρόστιμον, ὄχι μόνον εἰς ὑποκείμενον εἰς τὸν φόρον δανειστήν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν μὴ ὑπέχοντα τὴν ὑποχρέωσιν ταύτην ὀφειλέτην, εἶνε ὅπως οὐν ἐπαρκῆς ν' ἀπατρέψῃ τὸν δόλον, καθ' ὅσον ὁ καταβάλλων τοὺς τόκους ὀφειλέτης ἔχει σπουδαῖον συμφέρον νά μὴ συνεργήσῃ εἰς τὸν δόλον τοῦ δανειστοῦ.

Ἐὰν μέσα ταῦτα, ήτοι ή ἐξέλεξις τῶν βιβλίων των μεταξὺ Δημοσίου καὶ πράγματι φορολογουμένων μεσαζόντων εἰς τὴν καταβολὴν τοῦ φόρου, ή ὑποχρέωσις των κληρονόμων εἰς τὴν καταβολὴν τοῦ ὑπὸ τοῦ κληρονομούμενου ἀποκρυβέντος τυχόν φόρου καὶ ἡ ἀπειλή προστίμου εἰς τὸν μὴ ἔχοντα συμφέρον νά καταδολιευθῆ τὸ Δημόσιον ὀφειλέτην, ἔχουν ήδη παρασχεθῆ εἰς τὴν Διοίκησιν. Οὐχ ήττον καὶ ἀλλὰ τινὰ μέτρα, μᾶλλον δραστικά, θά ήτο δυνατόν νά παρασχεθῶσιν εἰς αὐτήν, ὄχι μόνον διὰ τὰ κινητὰ κεφάλαια, ἀλλὰ καὶ διὰ πᾶν ἄλλο φορολογήσιμον ἀντικείμενον. Τοιαῦτα ἐπὶ παραδείγματι εἶνε τ' ἀκόλουθα:

α') Οἱ καθολικοὶ ή εἰδικοὶ διάδοχοι τοῦ ἀποβιοῦντος, θά ἔδει νά καταβάλωσιν, ὄχι ἀπλῶς τὸν ὑπὸ τούτου ἀποκρυβέντα φόρον, ἀλλὰ καὶ τὰς προσαυξήσεις καὶ τὰ πρόστιμα, ἃ θά κατέβαλεν ὁ ἀποβιώσας, ἐάνή ἐλλείψει τῆς δηλώσεως, ή ή ἀνακριβῆς δήλωσις αὐτοῦ ἀπεκαλύπτετο πρὸ τοῦ θανάτου του. Διότι οὕτω πᾶς δηλωτής, ἔχων ὑπ' ὄψιν του ὅτι οἱ κληρονόμοι του θά ὑπεχρεοῦντο καὶ ἐπτά μετὰ τὸν θάνατόν του.

Καὶ εἶνε μὲν ἀληθές ὅτι ή ἐπιβολὴ ποινῆς εἰς μὴ πταίσαντας φορολογουμένους διὰ σφάλματα ἄλλων, ἀντίκειται εἰς τὴν γενικὴν περὶ δικαίου ἀντίληψιν, οὐχ' ήττον δὲν διστάζομεν νά προτείνωμεν

τὴν νομοθέτησιν τοιαύτου μέτρου, χάριν τῆς ἐπικρατοῦσης σήμερον γενικωτέρας φορολογικῆς ἀρχῆς, ἣτις θ' ἀνατρέπετο ἀρδην, ἐπαγομένη τ' ἀντίθετα ἀκριβῶς ἀποτελέσματα, διὰ τῶν μὴ τυχόν ἀποκαλυπτομένων ψευδῶν δηλώσεων.

Ἐνταῦθα ὅμως δύναται νὰ ἐγερθῆ ἡ ἀντίρρηση. Κληρονόμοι ἢ κληροδόχοι, οἱ ἅποιοι θὰ ἦσαν τυχόν διατεθειμένοι νὰ ὑποβάλωσιν εἰς λικρινῆ δήλωσιν τοῦ ἐνεογητικοῦ τῆς κληρονομίας, θὰ ἔβλεπον ἑαυτοὺς ὑποχρεομένους, διὰ νὰ ἀποφύγωσιν τὴν πληρωμὴν προστίμου κλ. ν' ἀποκρύψωσι τοὺς εἰς τὴν κληρονομίαν ἀνήκοντας ἀωνύμους ἐπιπαραδείγματι τίτλους, ἢ ἄλλα ἀντικείμενα, ὧν τὴν πρόσδοτον δὲν εἶχεν δηλώσει ὁ ἀποθανών. Ἄλλ' ἐκτὸς τοῦ δεῖ ἐλάχιστοι εἰσὶν οἱ τόσον εὐλαβεῖς φορολογούμενοι, οἱ ἅποιοι θὰ περιελάμβανον τοὺς τοιοῦτους τίτλους εἰς τὴν δήλωσιν αὐτῶν ἐνῆθ' ἡδύνατο νὰ τοὺς ἀποκρύψωσι, οὐχ ἦσαν καὶ τοὺς ὑπάρχοντας τυχόν τοιοῦτους θὰ ἀπέτρεπον ἀπὸ τὴν ὠραίαν χειρονομίαν των, καὶ ἡ ἀπλή τοῦ φόρου, ἀνευ τῶν ποινῶν δηλονότι, καταβολή.

Πλὴν τούτου τὸ ἀρθρ. 22 τοῦ νόμου περὶ φορολογίας κληρονομιῶν, ἐπιβάλλει εἰς τὸν δηλοῦντα νὰ βεβαιώσῃ ἐπὶ ποινῇ φυλακίσεως καὶ καταβολῆ προσθέτου φόρου, ὅτι ἐν τῇ δηλώσει του περιλαμβάνεται πᾶν γνωστὸν αὐτῷ περιουσιακὸν στοιχεῖον περιερχόμενον αὐτῷ παρὰ τοῦ ἀποθιώσαντος. Αἱ αὐστηραὶ δ' αὐταὶ ποιναὶ ἀσκοῦσιν ἐπιπέλη ὑπὲρ τοῦ Δημοσίου ἐπίδρασιν ἐπὶ τῶν δηλούντων. Ἐπὶ πλεόν θὰ ἡδύνατο καὶ δεόν νὰ θεσπισθῆ ἡ ὑποχρεωτικὴ ἐπίσημος ἀπογραφή τῆς κληρονομίας, ἀπαγορευομένης πρὸ ταύτης τῆ κληρονομίᾳ νὰ διαθέτῃ οἰονδήποτε μέρος τῆς κληρονομίας.

β'.) Λόγω τῆς διαδιδομένης νῦν καὶ παρ' ἡμῖν συνηθείας τῆς μισθώσεως χρηματοκιβωτίων παρὰ ταῖς Τραπεζαίας, πρὸς κατάθεσιν ἐν αὐταῖς, καὶ ἐν ἀγνοίᾳ αὐτῶν, τίτλων ἢ ἄλλων πολυτίμων καὶ εἰς φορολογίαν ὑποκειμένων ἀντικειμένων, οἱ κληρονόμοι τοῦ καταθέτου δύναται ν' ἀποφέρωσι ταῦτα, χωρὶς νὰ λάβῃ γνῶσιν ἡ Τράπεζα καὶ τὸ Δημόσιον. Οὕτω δὲ πολύτιμος φορολογητέα ὕλη δύναται ν' ἀποφύγῃ τὸν φόρον. Πρὸς πρόληψιν τούτου θὰ ἡδύνατο ν' ἀπαγορευθῆ τὸ ἀνοίγμα τῶν τοιοῦτων κιβωτίων μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀρχικοῦ μισωτοῦ καὶ καταθέτου, ἀνευ τῆς συμπαράστασεως φορολογικοῦ ἢ ἄλλου τινὸς δημοσίου ὑπαλλήλου, πρὸς βεβαίωσιν καὶ πιστοποίησιν τῶν ἐν αὐτῷ ἐγκεκλεισμένων τυχόν φορολογητέων ἀντικειμένων.

Διὰ τῶν μέτρων τούτων καὶ ἄλλων παρομοίας φύσεως, αὐστηρῶς ἐφαρμοζομένων ἢ φορολογικῆ καταδολιεύσεως θὰ καθίστατο, ἀν ὅχι ἀδύνατος, πάντως ὁμως δυσχερής, διότι θὰ ἐνέπνεον εἰς τὸν δηλοῦντα τὸν φόβον, ὅτι ἐνδέχεται ἡμέραν τινα ν' ἀποκαλυφθῆ ὁ δόλος του,

καὶ νὰ ὑποστῆ τὰς βαρείας αὐτοῦ συνεπειάς, καὶ ἐπομένως τὸ ἀσφαλέστερον δι' αὐτὸν εἶνε, νὰ εὐπειθῆ τοῖς νόμοις. Οὕτω δὲ αἱ ἐκ κινήτων κεφαλαίων πρόσδοτοι, καίτοι εὐχερῶς ἀποκρυβόμενοι, δυσχερῶς θὰ ὑπεξέφευγον τὴν φορολογίαν.

Ὅ,τι ἐπομένως θὰ ἡδύνατο τις νὰ φοβηθῆ περισσότερο, θὰ ἦτο ἡ λόγῳ τῶν πιέσεων, οὕτως εἰπεῖν, τούτων, φυγάδευσις τῶν κεφαλαίων εἰς τὸ ἐξωτερικόν, εἰς ὃ θὰ ἦτο καὶ πιθανωτέρα ἢ ἀποφυγὴ τῆς φορολογίας τοῦ ἡμεδαποῦ νόμου, ὃ ἅποτος δὲν δύναται νὰ ἐπεκτείνῃ τὴν ἰσχύν του πέραν τῶν ὁρίων τοῦ Κράτους μας. Τοιαύτη δ' ἐξοδος τῶν κεφαλαίων θὰ ἐπήνεγκεν ἐλέθρια ἀποτελέσματα εἰς τὸ ἡμέτερον ἐμπόριον καὶ βιομηχανίαν. Καθ' ὅσον ὡς ἐκ τῆς ὀλιγοστεύσεως τῶν ἐντοπίων κεφαλαίων καὶ τῆς μὴ προσελκύσεως, λόγῳ τῆς φορολογίας, τῶν ξένων, τὸ ἐμπόριον καὶ ἡ βιομηχανία μας θὰ ἐδανείζοντο ἐπὶ μεῖζονι ἐπιτοκίῳ, καὶ κατ' ἀκολουθίαν δὲν θὰ ἡδύνατο, καὶ διὰ τὸν λόγον τούτον, νὰ συναγωνίζωνται τὰ ἀλλοδαπά.

Ἄλλ' ὁ φόβος οὗτος, βασιμώτατος ἄλλοτε, εἶνε, σήμερον τοῦλάχιστον, χειμαιρικὸς, τοῦ φόρου ἐπὶ τῆς καθαρᾶς προσόδου, καὶ ἐπομένως καὶ ἐπὶ τοῦ κεφαλαίου, ἐπιβληθέντος εἰς πάντα τὰ Κράτη, εἰς ἃ θὰ προσέφευγον οἱ ἡμέτεροι κεφαλαιοῦχοι, οἱ ἅποιοι οὕτω, καὶ φεύγοντες, δὲν δύναται ν' ἀποφύγωσιν τὴν φορολογίαν. Ἐκτὸς τούτου τὰ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ κατατιθέμενα ἡμεδαπά κεφάλαια ὑπόκεινται εἰς τὸν ἐπὶ τῶν κληρονομιῶν ἡμεδαπὸν φόρον.

Ἴνα δὲ οἱ δικαιούμενοι εἰσπράξωσιν τὴν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ κληρονομίαν, ἔχουσιν ἀνάγκην πιστοποιητικῶν τῶν δικαιωμάτων των τὰ ἅποια δύναται νὰ τῆς προμηθεύσωσι μόνον αἱ ἐγχώριοι ἀρχαί, αἵτινες οὕτω θὰ ἐλάμβανον γνῶσιν τοῦ ἀνοίγματος τῆς κληρονομίας, καὶ θ' ἀπεκάλυπτον τὸν πρὸς ἀποφυγὴν τοῦ φόρου τῆς καθαρᾶς προσόδου διαπραχθέντα δόλον τῆς ἐν τῷ ἐξωτερικῷ τοποθετήσεως τῶν κεφαλαίων των.

Ἀφίνομεν ὅτι τὰ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ κεφάλαια κινδυνεύουν νὰ καταθάλουν πλεόν τῆς μιᾶς φορᾶς τὸν κληρονομικὸν φόρον ἦτοι τὸν τῆς ἐγχωρίου νομοθεσίας, τὸν τῆς χώρας, ἐν ᾗ εὐρίσκονται τοποθετημένα, καθὼς καὶ τῆς χώρας, ἣτις ἐξέδωκε τοὺς τίτλους. Οὕτω δ' οἱ ἐπιδιώκοντες νὰ δολιευθῶσιν τὴν Πατρίδα των, μεταπίπτουσι ἐνλίστε ἀπὸ τῆς Σκύλλας εἰς τὴν Χάρυβδιν.

Ἐπὶ πλεόν μία διεθνὴς σύμβασις προστατεύουσα τὰ συμβαλλόμενα Κράτη κατὰ τῶν φορολογικῶν καταδολιεύσεων τῶν πολιτῶν, δὲν φαίνεται ἀπίθανος καὶ μεμακροσμέτη. Κατὰ ταύτην οἱ ἀρμόδιοι ὑπάλληλοι, ἢ τραπεζίται κ.λ., θὰ ὑπεχρεοῦντο νὰ μεταδίδουν ἀμειβαίως εἰς τὰ λοιπὰ Κράτη, πᾶσιν πληροφορίαν συναφῆ πρὸς τὴν φορολογίαν,

ήν ως εκ τής υπηρεσίας των θα συνέλεγον, αφορώσαν εις πολιτας αὐτῶν. Τὸ μέτρον τοῦτο θα ἦτο προδήλως συντελεστικώτατον κατὰ πάσης καταβολιεύσεως.

2) Ἐπὶ τής ἐξ οἰκοδομῶν προσόδου ἢ ἀτεχνος καὶ ἀτημέλητος διατύπωσης τοῦ Νόμου, ἐν ᾗ γίνεται μνεία καὶ περὶ ἐμφυτεύσεως ἀκόμη, δύναται νὰ δώσῃ λαβὴν εἰς εὐρείας καταστρατηγήσεις. Ἄς λάβωμεν π. χ. ἰδιοκτήτην 4 οἰκοδομῶν, ἐκάστη τῶν ὁποίων ἀποδίδει καθαρὰν πρόσοδον 5 χιλ. δρ. καὶ ὑποθέσωμεν αὐτὸν συζῶντα μετὰ τής γυναικὸς του καὶ δύο τέκνων του. Ἐὰν δ' ἰδιοκτήτης οὗτος ἐπιδώσῃ μίαν δήλωσιν καὶ διὰ τὰς 4 οἰκοδομὰς του, θα πληρώσῃ φόρον ἐπὶ καθαρὰς προσόδου 20 χιλ. δρ. 2.400 δρ. Ἐὰν ὁμοίως παραχωρήσῃ τὴν νομὴν ἐκάστης οἰκίας κεχωρισμένως εἰς ἓνα ἕκαστον τῶν μετ' αὐτοῦ συνοικούντων καὶ ἕκαστος τούτων ἐκμισθῶν ὡς νομεὺς τὴν εἰς αὐτὸν παραχωρηθεῖσαν οἰκίαν, ὑπαβάλλει ἰδίαν δήλωσιν, τότε, ὡς ἐκ τῶν γιγνομένων ἐκπτώσεων τῶν 12 1)2 σ)σ, θα καταβάλῃ ἕκαστος φόρον 525, καὶ ἐπομένως οἱ 4 συνοικούντες ὁμοῦ 2.180 δρ. Ἐὰν ἡ πρόσοδος τῶν 4 οἰκοδομῶν εἴνε 10 χιλ. δρ., τότε δ' ἰδιοκτήτης μίαν μὲν ὑπαβάλλων δήλωσιν θα πληρώσῃ φόρον 1200 δρ., τέσσαρας δ' ὑπαβάλλων διὰ τῶν τεσσάρων νομέων. θα πληρώσῃ μόνον 900 καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς :

Ἐπίσης δ' ὁ Νόμος ἐπιβάλλων εἰς τὸν ἔχοντα πλεοναξ τής μιᾶς οἰκοδομᾶς εἰς διαφόρους ἐφοριακὰς περιφερείας φορολογούμενον νὰ ὑπαβάλῃ μίαν δήλωσιν «εἰς τὸν οἰκονομικὸν ἔφορον τής κυρίας αὐτοῦ διαμονῆς», καθιστᾷ δυσχερῆ τὸν ἔλεγχον τής δηλώσεώς του. Διότι ὁ οἰκονομικὸς ἔφορος τής διαμονῆς του, ἐνδέχεται, καὶ εἴνε πολὺ φυσικὸν τοῦτο, νὰ ἀγνοῇ τὰς εἰς τὰς περιφερείας τῶν ἄλλων ἐφοριῶν κειμένας οἰκίας του, οἱ προϊστάμενοι δὲ τῶν ἐφοριῶν τούτων θα νομίσουν, ὅτι οἱ οἰκοδομοῦχοι αὐτῶν θα περιέλαβον αὐτὰς εἰς τὴν πρὸς τὸν οἰκονομικὸν ἔφορον τής κατοικίας των δήλωσιν. Οὕτω ἀνευλαβεῖς οἰκοδομοῦχοι εὐχερῶς δύνανται ν' ἀπρκρύπτωσι τὰς ἐκτὸς τής ἐφοριακῆς περιφερείας τής κατοικίας των οἰκοδομὰς των, πράγμα τὸ ἐπιπλέον δὲν θα ἐπιτύγχανον, ἐὰν ὑπεχρεούτο εἰς τόσας δηλώσεις. ὅσοι εἴνε καὶ αἱ ἐφορίαι, εἰς ἃς ἔχουσιν οἰκοδομὰς.

(ἀκολουθεῖ)

Μ. ΚΕΦΑΛΟΓΙΑΝΝΗΣ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΕΚΠΟΙΗΣΙΣ ΝΕΩΝ ΟΙΚΟΠΕΔΩΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ἐξετέθησαν ἐν Θεσσαλονίκῃ εἰς δημοσίαν ἐκποίησιν τὰ οἰκόπεδα τοῦ νέου σχεδίου τὰ περιλαμβανόμενα μεταξὺ τῶν ὁδῶν Ἐγνατίας Βενιζέλου, Ἀγίου Δημητρίου καὶ Γλάδστωνος.

Εἰς τὸ τμήμα τοῦτο περιλαμβάνονται οἰκόπεδα κατάλληλα διὰ τὴν ἀνέγερσιν τόσον ἐμπορικῶν καταστημάτων ὅσον καὶ κατοικιῶν, τὰ δὲ οἰκόπεδα ταῦτα εἴνε τὰ εὐθηνότερα τῶν οἰκοπέδων τοῦ νέου σχεδίου Θεσσαλονίκης, ἐν πολλοῖς εὐθηνότερα καὶ τῶν πωλουμένων σήμερον οἰκοπέδων ἐκτὸς τής κεντρικῆς συνοικίας τής πόλεως πρὸς τὰς συνοικίας Ἀγίας Τριάδος, Ντεπὸ, καταβληθείσης προσπαθείας, ὥστε νὰ ὑπάρξουν εἰς τὸ καὲν τοῦτο κεντρικὸν τμήμα τής πόλεως οἰκόπεδα εὐθηνὰ ἀξίας καὶ κάτω τῶν δέκα χιλιάδων δραχμῶν προσιτὰ εἰς τὰς λαϊκὰς τάξεις.

Εἰς τοὺς ἀγοραστὰς ταιούτων οἰκοπέδων παρέχονται αἱ ἐξῆς εὐκολαί.

α) Ἀτέλεια εἰσαγωγῆς ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ παντὸς οἰκοδομησίμου ὕλικου προοριζομένου διὰ νὰ χρησιμοποιηθῇ πρὸς ἀνοικοδόμησιν τῶν εἰρημένων οἰκοπέδων.

β) Ἀπαλλαγὴ φόρου οἰκοδομῶν ἐπὶ μίαν δεκαπενταετίαν.

γ) Ἀπαλλαγὴ φόρου αὐτομάτου ἀξίσεως ἀξίας ἀκινήτων ἐπὶ μίαν δεκαπενταετίαν.

δ) Δάνεια ὑπὸ τής Ἑθνικῆς Τραπεζῆς μέχρι τοῦ ἡμίσεως τής ἀξίας τῶν οἰκοπέδων πρὸς διευκόλυνσιν τής ἀγορᾶς ταιούτων ὑπὸ τῶν μὴ ἐπαρκούντων οἰκονομικῶς ὅπως διαθέσωσι ἐξ ἰδίων, ὅλον τὸ πρὸς ἀγορὰν ἀπαιτούμενον ποσὸν καὶ μέχρις ἰδρύσεως εἰδικῆς ὑποθηκικῆς Τραπεζῆς δάνειον ἐπὶ τής ἀξίας τῶν ἀνεγειρομένων οἰκοδομῶν.

ε) Χρησιμοποίησις κτηματογράφων ἀντὶ μετρητῶν πρὸς ἀγορὰν οἰκοπέδου.

στ) Τμηματικὴ ἀνέγερσις τής οἰκοδομῆς, ἣν ἐπιβάλλουν αἱ οἰκοδομικοὶ κανονισμοί.

ζ) Οἰκονομικὴ ἐνίσχυσις τῶν ἀγοραζόντων ταιαῦτα οἰκόπεδα πρὸς ἀνέγερσιν ἐπ' αὐτῶν οἰκοδομῶν ὑπὸ τής ἰδρυθησομένης ἐπὶ τούτῳ ὑποθηκικῆς Τραπεζῆς καὶ διευκόλυνσις ἀνεγέρσεως οἰκοδομῶν ὑπὸ εἰδικῆς οἰκοδομικῆς Ἑταιρείας.

η) Κατάθεσις τής ἐγγυήσεως ὑπὸ τῶν ἀγοραστῶν εἰς τὴν Ἑθνικὴν Τράπεζαν καὶ ἐν γένει ἐκτέλεσις τῶν ἀπαιτουμένων πρὸς ἀγορὰν οἰκοπέδων συλλογῶν ἐν μέσῳ τής αὐτῆς Τραπεζῆς ἐν Ἀθήναις καὶ Θεσσαλονίκῃ.

Πληροφορίαι παρέχονται εἰς τὸ τμήμα σχεδίων πόλεων τοῦ Ἰπουργείου τής Συγκοινωνίας ἐν τῷ Ἑκσιλικῷ Θεάτρῳ.

(Ἐκ τοῦ Ἰπουργείου)

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Διακήρυξις Δημοπρασίας

Προκηρύσσομεν μειοδοτικήν δημοπρασίαν πρὸς προμήθειαν (θυμῶν καὶ παραθύρων) πρὸς ἐγκατάστασιν τῶν κατοίκων τῆς Ἀνατολικῆς Μακεδονίας.

Τῶν ὄρων τῆς ἐκτελέσεως τῶν ἐργασιῶν θέλουσι λάβει γνῶσιν· εἰ ἐπιθυμοῦντας νὰ διαγωνισθῶσι, προσερχόμενοι εἰς τὸ Παράρτημα τοῦ καθ' ἡμᾶς Ὑπουργείου (Τμήμα Δημοσίων Κτιρίων) εὐρισσόμενον ἐν τῇ Β. Θεάτρῳ καθ' ἑκάστην 11—12 π. μ. Αἱ προσφοραὶ τῶν ἐργασιῶν τούτων θὰ εἶναι δεκταὶ μέχρι δεκάτης πέμπτης Ἰουλίου.

Ὁ Ὑπουργὸς

Λ. ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Πρὸς τοὺς κακτημένους ὀριστικὰς παραχωρήσεις μεταλλείων ἢ ἔχοντας ἐκκρεμεῖς αἰτήσεις περὶ ἐκδόσεως ἀδείας μεταλλευτικῶν ἔρευνῶν.

Ἀνακοινούμεν ὑμῖν διὰ τοῦ νεαροῦ νόμου 2149 δημοσιευθέντος εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 75 τῆς 2^{ης} Ἀπριλίου ἐ. ἔ. φύλλον τῆς «Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως» καθιερώθησαν προθεσμιαὶ ἐντὸς τῶν ὁποίων δεόν νὰ ἐνεργήσωσιν ὀρισμένας πράξεις εἰ ἐνδιαφερόμενοι πρὸς ἀποφυγὴν ἐκπτώσεων καὶ ἄλλων εἰς τὰ συμφέροντά των ἀπιζημιῶν συνεπειῶν. Αἱ προθεσμιαὶ αὗται ἐξηρέθησαν τῆς ἀναστολῆς διὰ τοῦ τελευταίου περὶ δικαιοστασίου Β. Διατάγματος, ἀπὸ τῆς 1ης Ἰουλίου ἐ. ἔ. Πρὸς καθοδήγησιν τῶν ἐνδιαφερομένων ἐξεδόθη ἡ ὑπ' ἀριθ. 14515 ἐ. ἔ. ἐγκύκλιος ἡμῶν, ἀντίτυπα τῆς ὁποίας παρέχονται δωρεὰν ὑπὸ τοῦ παρ' ἡμῖν τμήματος τῶν ἰδιωτικῶν Ἐκμεταλλεύσεων ὡς καὶ ὑπὸ τῶν κατὰ τόπους Νομαρχῶν πρὸς οὓς ἀπεστάλησαν ἰκανὰ τιαῦτα.

Ἡ παροῦσα δημοσιευθῆτω διὰ τῶν λαβουσῶν ἐγγραφῶν ἐντολήν ἐφημερίδων.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 26 Μαΐου 1920.

Ὁ ἐπὶ τῆς Ἐθνικ. Οἰκονομ. Ὑπουργὸς

Β. Σπυριδίου

Ἡ εἰς τὴν γραμμὰν τοῦ «Ἐλέλλοντος» πωλοῦνται σειραὶ τοῦ α' ἔτους ἀντὶ 200 δραχμῶν (200 διὰ τὰς ἐπιτοχίας).

Ἡ εἰς τὰς ἐπιτοχίας τὸ «Ἐλεῖον» πωλεῖται παρὰ τῶν ἐργατορρείων τῶν ἐφημερίδων.